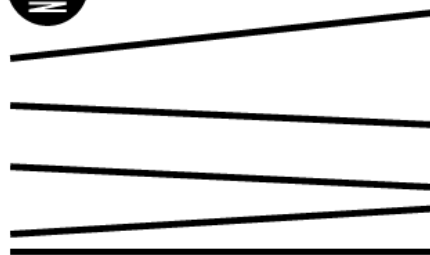

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Kompert, Leopold.; af Leopold Kompert ;
Oversatte fra Tydsk.

Titel | Title:

Fra "Gaden" : Tre jødiske Fortællinger

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn : Andr. Schou, 1872

Fysiske størrelse | Physical extent:

183 s.

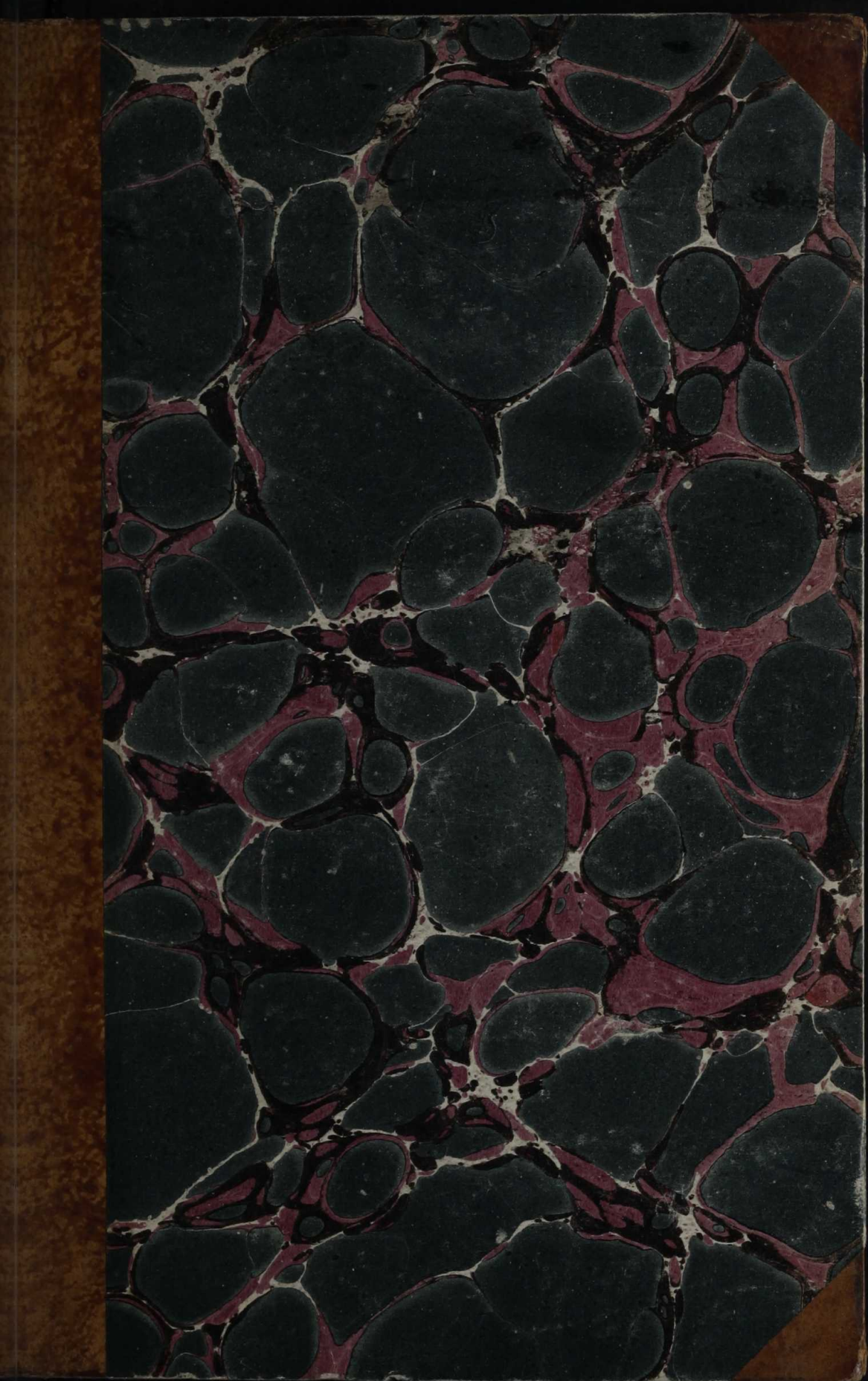
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

57. - 438.

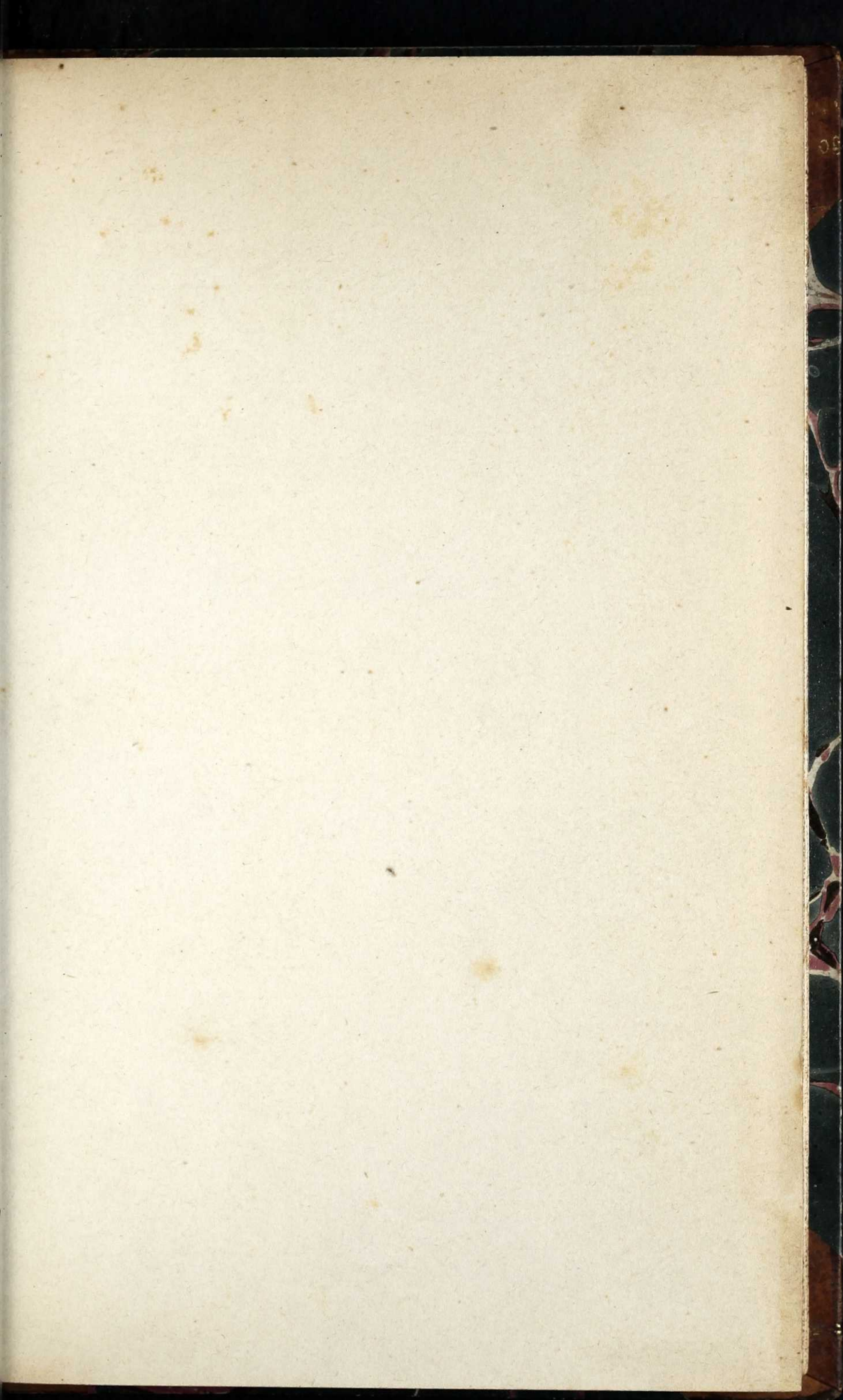
Eks. 1

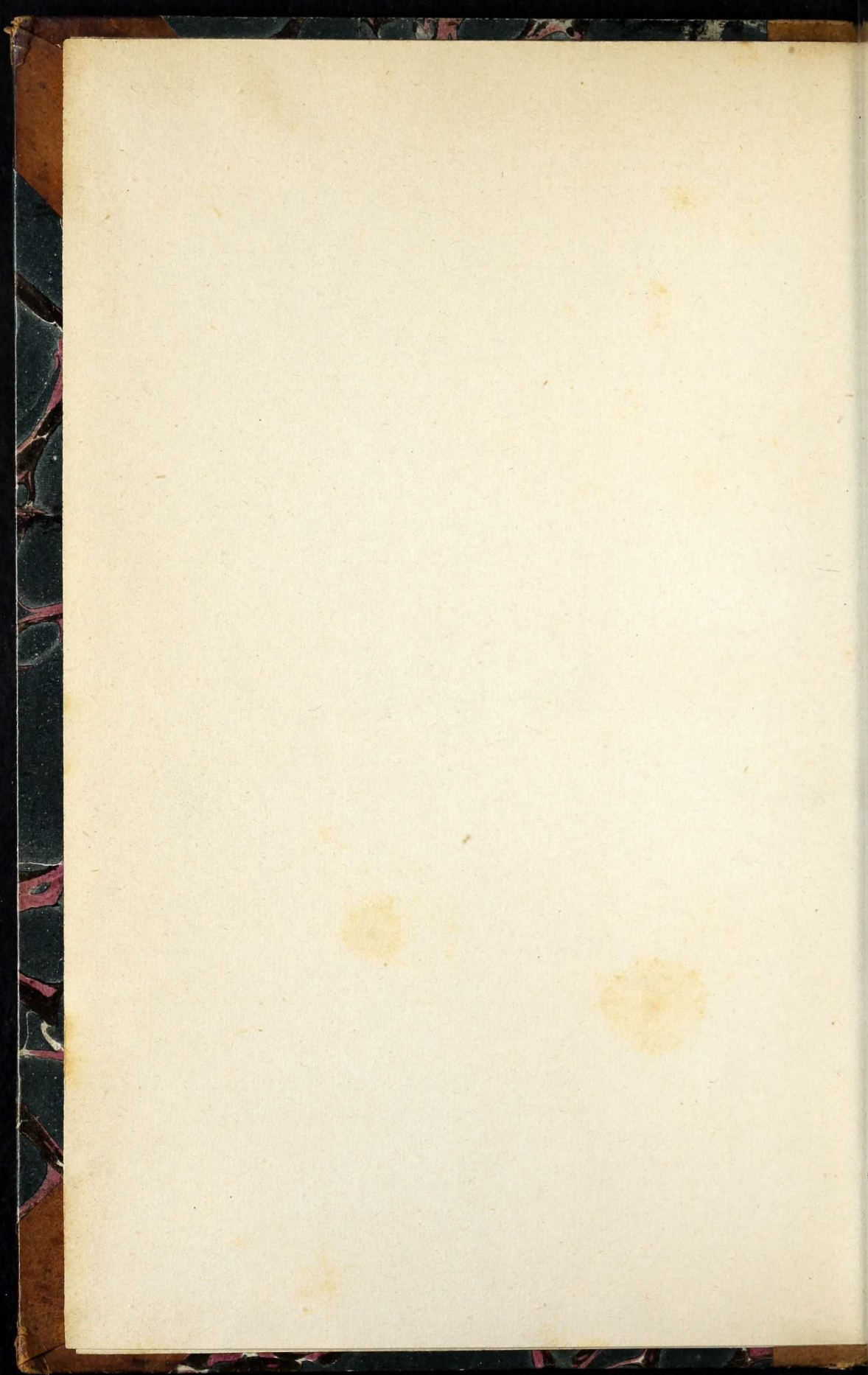
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021509095

Fra „Gaden“.

Tre jødiske Fortællinger.

THE END OF THE WORLD

BY J. H. B. H. H. H.

Fra „Gaden“.

Tre jødiske Fortællinger

af

Leopold Kompert.

Oversatte fra Tydsk.

Kjøbenhavn.

Andr. Schou's Forlag.

J. Cohens Bogtrykkeri.

1872.

LIBRARIUS

EX LIBRIS

Georgii Henrici

Ex Libris

Idet der herved forelægges Publikum en Oversættelse af tre af den bekjendte jødiske Novelleforfatter Leop. Komperts Fortællinger, samlede under Titelen: Fra „Gaden“, saa er det ikke Hensigten ved denne Titel at lede Tanken hen paa Verdensstadens støjende, larmende Gadeliv, hvor Scenerne veksle i broget Forvirring og Billederne skifte hvert Minut; men at føre Læserne ind i et Liv, der med al sin brogede Glans dog stedse optræder under de samme traditionelle Former; hvor nedarvet Tro og nedarvede Skikke have formaaet at give et Folk i Nutiden Fortidens Præg. Adskilte fra alle andre Nationer have Jøderne i de større Verdensbyer, undertiden tvungne, men dog som oftest frivilligt, samlet sig i et enkelt Kvarter, en enkelt Gade, fordi de da i denne fandt Folk med samme Anskuelser og Vilkaar, men dog vel nærmest fordi deres fra ældgammel Tid nedarvede Sædvaner her kunde forblive skjulte for profane Blikke.

I en saadan Gade fører Forfatteren os ind; i et Samfund, hvor et Arbejde paa Sabbaten kræver Bod, en Brødkrumme paa Fastedagen er en Forbrydelse, men den mindste Tvivl om den nedarvede Tros Sandhed en Døds synd.

En Oversættelse af flere af disse Fortællinger vil muligvis følge efter.

Indhold.

	Side.
Den Tavse	1.
Dødsdagen	25.
Karfunkelen	81.

Den Tause.

Fra et stærkt oplyst Bryllupshus i „Gaden“ *) lød der en lydelig Jublen ud i Natten.

Foraarsbarm, men mørk og fuld af Støvrejn var denne Nat, ret som det sig hør og hør ved en Fest, der fører to længselsfulde Mennekeliv mod en Skjæbne, der kan udvikle sig solrig som en smuk Dag for dem, men ogsaa skyfuld og mørk — for en lang, lang Tid! Hvor de dog vare muntre og glade deroppe, disse Folk fra hin gode, gamle Tid! De havde, ligesom vi, Sorg og Nød; og naar Ulykken ramte dem, havde de hverken noget blødt Leje eller noget venligt Haandtryk som Trøst. Haard og raa gik den løs paa dem med knyttet Næve. Men naar deres Hjerte spulmede af Glæde, og de rigtigt vilde more sig, da vare de som Svømmere i et friskt, kjøligt Bad. De styrte sig raadt og modigt ud i det og lød sig bære af Strømmen, hvorhen den, ikke de selv vilde. Derfor lød en saadan Jubel, men ogsaa et saadant uvilkaarligt Udbrud af fuld Glæde, som kun saadanne Menneker ere i Stand til, ud fra hint Bryllupshus. „Ja vidste jeg ogsaa,“ havde Brudens Fader, den rige Ruben Klattauer sagt, „at den

*) Gaden : die Gasse, den Gade, hvori Tønderne i de større Byer boede, adskilte fra alle Andre, som i Tødegaden i Frankfurt og Ghettoen i Rom.

sidste Skilling skulde ud af min Lomme; den skulde ud." I Birkeligheden saa det ogsaa fuldstændigt ud, som om den sidste Skilling havde faaet Vinger og nu spadserede om i Form af Fade, hvorpaa der højt opstablet laa Gjæs og Lærter. Lige fra Klokken to, da Bielsen havde fundet Sted paa den aabne Gade, og til nu, da det næsten var Midnat, havde Gildet varet, og endnu løb stadigt „Sarvers" eller Opvartere fra Bærelse til Bærelse. Det var, som om der var en dobbelt Betsignelse i al den Mængde Mad og Drikke, for det Første fordi den syntes aldrig at faa Ende, for det Andet fordi den altid forstod at finde en tom Plads, hvor den kunde smutte ned. Til denne sjældne Spiselyst bidrog ganske sikkert en vindtør, ubetydelig, lille Mand, paa hvem man ikke desto mindre havde gjort stærk Regning. Man havde nemlig i Dagens Anledning forskrevet den berømte „Leb Nar" *) fra Prag; og hvor fandtes der et saa gnavent Ansigt, et saa vrangent Sind, at det ikke brød ud i Skoggerlatter, naar Leb Nar slog Gjækken løs? Nu er Du død, gode Nar, dine Læber, der altid havde en Vittighed i Beredskab, ere lukkede; din Mund, der aldrig stod stille, taler ikke mere; men naar alle den Latters Toner, som paa dit Bud bruste ud af Sjælene, stod som Talsmand for Dig ved Guds Throne, saa havde Du Intet at frygte, saa var den anden Verdens Salighed din saa sikkert, som den tilhører den helligste Rabbiner.

I en af Stuerne havde Ungdommen samlet sig til Dans, og det var ejendommeligt at høre, hvorledes Viol-

*) Ved de ældre jødiske Bryllupper manglede aldrig Narren, der ved Skjemt og vittige Indfald skulde sætte Liv i Folk, ej heller Musikanten med sine Bryllupsjange og Skjemteviser.

nerne og Trompeterne Klang sammen med Narrens Skjemt. Her et tordenlignende Ratterudbrud, for hvilket Vyseslammerne paa Bordet skjælvede, hist en ærbar Drejen og Venden, et hemmeligt Smil og en Smaaleen, som kun nu og da slog over i en lydelig Ratter, naar en af de Gamle fra den anden Side listede sig over og prøvede sin Konst i en „Redowa“, som de unge Menneſter ikke mere anerkjendte. Midt i den tætte Klynge af Dansende fik man Dje paa Bruden, klædt i en Bryllupstjole af svært Silketøj og med den gyldne Hue, hvis Spidser hang langt ned over hendes Ansigt. Hun dansede uafbrudt, hun dansede med Enhver, der opfordrede hende. Selsomt saa det ud, og den, der med Opmærksomhed havde fulgt den unge Kvindes Bevægelser, ham maatte de have forekommet hurtige, flyvende, ja næsten vilde. Ingen saa hun lige i Djinene, ikke engang sin Brudgom, der mest opholdt sig henne i Døren, hvor han syntes at finde mere Behag i Narrens Vittigheder end i Dansen og de Dansende. Men hvem tænkte over, hvorfor den unge Kones Haand glødede, hvorfor hendes Næse næsten brændte som Jld, naar man strog forbi hendes Mund? Hvem skulde finde noget Mærkeligt heri? Allerede hørte man en Hvisten rundt om i Selskabet, allerede sneg mangt et stjaalent Smil sig over Læberne; pludseligt viste der sig en Sky af ældre Matroner i Salen, Musikken spillede en af sine mest larmende Danse — og som ved et Tryllerik var den Nygifte forsvunden bag denne Sky. Endnu kunde man stadig se Brudgommen staa i Døren med en smilende, næsten undselig Mine; men det varede ikke længe, saa forsvandt ogsaa han, man skulde næsten ikke kunne have sagt hvorledes. Men Menneſtene forstaa nu engang af gammel Erfaring saadanne Konster, og de ville forstaa dem, saalænge der findes Brud og Brudgom.

Denne de to Hovedpersoners Forsvinden gav alligevel, hvor lidt man end syntes at lægge Mærke til den, Tegnet til almindeligt Opbrud. Dansen blev søvnig; paa engang ophørte den som paa et aftalt Tegn. Nu begyndte hin forvirrede Larm, der følger med et saa lystigt Bryllupssjelfstabs Opbrud, halvdrufne Stemmer blev da hørlige, medens et sidste Latterudbrud over en Spøg af Narren af og til tordnede hen over Bordet. Hist og her søgte En, der ikke følte sig i fuldstændig Ligevægt, Støtte ved en Stoleryg eller en Bordkant og slyngede derved et tiloversblevet Fad eller et Vlglass til Jorden, og medens der nu opstod nyt Spektakel herover, kunde det ske, at en Anden, der vilde fjerne sig med værdig Alvor, faldt, saa lang han var, over Stumperne paa Gulvet; men al denne Tummel blev først fuldstændig bedøvende, da Alle trængte sig frem mod Dørene, og man i det Samme hørte skjærende Skrig, Smerteraab nede i Forstuen. Da væltede hele Sværmen, der strømmede ud efter, sig af al Magt tilbage i Salen, og det varede en Stund, inden Bevægelsen fik lagt sig. Imidlertid lod stadigt nye Smerstenskrig der nede fra, men saa gjennemtrængende, at selv den mest omtaagede Hjerne maatte komme til Fornuft ved at høre dem.

„Store Gud,“ skreg man mellem hinanden, „hvad er der paa færde dernede? Brænder Huset?“

„Hun er borte, borte,“ skreg en kvindelig Stemme op fra Forstuen.

„Hvem? hvem?“ mumlede Bryllupsgjæsterne mellem hinanden, og en iskende Gysen greb Hjerterne.

„Borte! Borte!“ lod Kvindestemmen dernede fra, og op ad Trappen kom Selbe Klattauer, Brudens Moder, med Djnene vidt opspilede i det dødblege Ansigt, i den rædsomste Forsærdelse, med en Lygte i den frampagtigt knyttede Haand.

„For Gud i Himlens Skyld, Selde, hvad er der sket?“ raabte man fra alle Sider.

De mange Folk, hun saa om sig, og de forvirrede Stemmer, der trængte ind paa hende, syntes at ægge den stakkels Kvinde til en Slags Stivkind. Hun saa usikkert om sig, da sagde hun med Et, som greben af en Skamfølelse, der var stærkere end hendes Forsværmelse, med en tilkæmpet No:

„Intet, Intet, I gode Folk! I Guds Navn, hvad skulde der være sket?“

Hendes Forstillelse var dog altfor tydelig, til at man skulde lade sig narre af den.

„Hvorfor skriger Du da, Selde?“ raabte en af Gæsterne, „naar der Intet er sket?“

„Hun er jo borte,“ skreg Selde i en hjertefærende Tone, „og har sikkert gjort en Ulykke paa sig.“

Nu først erfarede man Grunden til denne ejendommelige Scene. Bruden var forsvunden fra Brudekamret. Da Brudgommen kom ned i det svagt oplyste Værelse, kort efter at den ham betroede Kvinde var bleven ført bort paa en saa hemmelighedsfuld Maade, fandt han ikke den, han søgte. I første Øjeblik forekom det ham som en kydst Spøg — men da han ikke fandt hende, greb en hemmelighedsfuld Anelse ham, han kaldte paa Brudens Moder.

Vel denne Kvinde var forsvunden!

Nu først kom der nyt Liv i Selskabet, der paa en saa ejendommelig Maade var blevet holdt tilbage. Der var ikke Andet at gjøre end at gennemsege Huset i alle Kroge, lod det fra alle Sider. Man havde mærkværdige Exempler paa, at Brude vare forsvundne paa lignende Maade. Onde Aander laa paa Lur i denne Nat, og de spillede Menneffene altsens Puds. Saa ejendommelig denne Formodning

flang, troede mange dog paa den i Djebliffet, og mest Selde Klattauer selv; men ogsaa kun for et Djeblif. Thi strax derefter skreg hun: „Nej, nej, I gode Folk, hun er borte, jeg veed, hun er borte.“ Nu først blev de Fleste ret uhyggeligt til Mode, især Mødrene, der ængstelige saa til deres Døttre; kun Faa viste sig modige og mente, man skulde søge og søge, skulde man saa end hundrede Gange vende op og ned paa Isarfloden. De trængte sig med Magt igjennem, raabte paa Faller og Lygter og løb bort. De Modløse ilte efter dem ned ad Trappen; og førend man saa sig om, var Stuen tom. Nede i Forstuen stod Ruben Klattauer og lod Folkene ile forbi, uden at sige et Ord til Noget. Den bittre Skuffelse og Skrækken havde næsten bragt ham fra Sans og Samling. En af de Sidste, der blev oppe i Stuen hos Selde, var mærkeligt nok Leb Nar fra Prag. Da Alle vare borte, nærmede han sig den ulykkelige Kone og spurgte med en Tone, der saa selsomt stemmede med hele hans Væsen:

„Sig mig engang, min bedste Kone! tog hun ham da ikke gjerne?“

„Hvem? hvem?“ skreg Selde med ny Rædsel, da hun saa sig ene med Narren.

„Jeg mener,“ sagde Leb med en udtrykksfuld Mine, idet han højede sig tæt op mod Selde, „om Eders Datter maasse har ladet sig tvinge?“

„Tvinge? Have vi da tvunget hende?“ udbrød Selde og stirrede med et usikkert Blik paa Narren.

„Saa maa man heller ikke søge hende,“ sagde Narren med et medlidende Smil og traadte tilbage, „saa er det bedre, at man lader hende blive, hvor hun er.“

Uden Tak eller Farvel var han gaaet.

Smidlertid var den, fra hvem al denne Forvirring strev sig, naaet til Maalet for sin Flugt.

Læt op til Synagogen har man bygget Rabbinerens Hus. Det laa i en Krog i en snever Gade, omgivet af høje, skuggende Træer, allerede uhyggeligt om Dagen, men om Natten, og især for en ængstet Sjæl, aldeles utilgængeligt, da man fuldt og fast troede, at man fra Rabbinerens Soveværelse kunde høre de Dødes sagte Bønner, naar de om Natten toge Thorarullerne*) ud af Skabet og kaldte hinanden op**) ved Navns Nævnelse.

Gjennem denne ubetraadte Gade svævede eller løb snarere paa denne Tid en skræmmet Skikkelse. Da den naaede Rabbinerboligen, saa den sig om, om Ingen forfulgte den; men Alt var stille og uhyggeligt rundt om. Fra Synagogen faldt der et svagt Lys gennem et Vindue, det hidrørte fra den „evige Lampe“. Men det forekom hende i Djebliffet, som om et overjordist Dje stirrede paa hende, forfærdet greb hun den lille Jernhammer, der hang paa Døren, og bankede paa. Men hendes oprørte Hjertes Banker lød dog stærkere, dets Slag kunde have overdøvet et endnu mere larmende Slag. Efter nogen Tids Forløb hørte man Lyden af langsomme Trin inde paa Gangen.

*) Thorarullerne: de Pergamentsruller, paa hvilke Bibelen findes opskreven; de opbevares i pragtfulde Skrin i det saakaldte „hellige Skab“. D. A.

**) „At kalde op“ benævnes den Ceremoni, naar Forsangeren under Gudstjenesten kalder enkelte af Menighedens Medlemmer op til sig, for at de skulle høre visse Afsnit af Bibelen oplæste, Noget, hvortil man, da det betragtes som en Gud velbehagelig Gjerning, tilkøber sig Ret. D. A.

Det var ikke lang Tid siden, at Rabbineren var flyttet ind i dette Hus; for saa Maanedes siden havde man begravet hans næsten hundredeaarige Forgænger. Han var kommen fra en langt borte liggende Egn, uden Kone og Børn, i sin Ungdoms fulde Blomstring, Ingen havde tidligere kjendt ham; men hans værdige Væsen og hans dybe Viden erstattede ham den Anseelse, som ellers en høj Alder skaffer. En gammel Moder, der var fulgt med ham fra den fremmede Egn, var ham i Kones og Barns Sted.

„Hvem staaer derude?“ spurgte Rabbineren, der endnu, skjøndt langt ud paa Natten, havde siddet ved sit Arbejdsbord og ikke overhørt Jernhammerens Bank.

„Det er mig, Rabbi,“ hvisttede Skikkelsen udenfor neppe hørligt.

„Tal højere, naar jeg skal forstaa dig,“ udbød Rabbineren.

„Det er mig . . . Ruben Klattauers Datter!“ svarede hun.

Dette Navn forekom Rabbien saa fremmed; han kjendte endnu for lidt til Menighedens Medlemmer, til strax at vide, at det var hende, hvem han samme Dag havde viet under aaben Himmel. Derfor udbød han efter en kort Pause:

„Hvad vil Du saa sent paa Natten?“

„Luk op, Rabbi, luk dog op,“ raabte hun skjælvende udenfor, „naar Du ikke vil have, at jeg skal dø paa Stedet.“

Da blev Slaaen skudt fra. Noget Glimsende, Raskende foer Rabbien forbi i den mørke Gang; han kunde ikke skjælné, hvad det var, ved det Lys, han holdt i Haanden. Endnu før han kunde kalde, var det smuttet forbi ham og forsvundet gjennem den aabentstaaende Dør ind i Stuen. Hovedrystende skjød Rabbien igjen Skodden for.

Da han nu traadte ind i Kamret, saa han paa den Stol, han i Regelen brugte, en kvindelig Skikkelse. Den sad, vendt bort fra ham, med Hovedet dybt sænket over Brystet, Bryllupshuen hang med sine styggende Ender langt ned over hendes Ansigt. Og hvor trostærk Rabbien's Sjæl end ellers var, gyste han dog over hele Legemet.

„Hvem er Du?“ raabte han med en saa høj Røst, som havde dens Klang alene kunnet saa Bugt med det Væsens Tilstedeværelse, der i dette Djeblig forekom ham besat af Nataandernes Koglerier.

Da hævede hun sig og raabte med en Stemme, hvori der syntes at ligge alle en Mennefsjæls Sorger:

„Kjender Du da ikke mere mig, hvem Du i Dag, for blot et Par Timer siden, under Brudehimlen viede til en Mand?“

Ligeoverfor denne sørgelige Tiltale var Rabbien ganske maalløs; han stirrede paa den unge Kone, og visseelig ansaa han hende nu ikke længer for nogen forstyrrende Aand, men hendes Aand for forstyrret.

„Naar det altsaa er Dig,“ sagde han stammende efter nogen Tøven, thi han havde ondt ved at finde Svar, „hvorfor er Du da her og ikke paa det Sted, hvor Du hører hjemme?“

Da skreg hun heftigt:

„Jeg kjender intet andet Sted, hvor jeg hører hen, end her, hvor jeg nu er.“

Disse Ord forvirrede Rabbien endnu mere. Var det i Virkeligheden en Vandvittig, der sad foran ham? Han ansaa hende vist for en saadan; thi med den venlige Stemme, med hvilken vi tiltale den Slags Syge for ikke at tirre dem, sagde han:

„Det Sted, hvor Du, mit Barn, hører hen, er dine Forældres Hus, og da Du i Dag er bleven en Mands Hustru, har Du hjemme i hans Hjem.“

Da mumlede den unge Kone Noget, der uden at kunne opfattes naaede Rabbiens Dren. Kun saa meget troede han, at han endnu stedse havde en Ulykkelig for sig, hvis Sjæl var forstyrret. Endnu venligere sagde han nogle Djebliske efter:

„Hvad hedder Du da, mit Barn?“

„Gud, Gud,“ stønnede hun i uendelig Vaande, „han kjender ikke engang mit Navn!“

„Hvor skulde jeg kjende det?“ mente han og tilføjede som Undskyldning, „jeg er jo fremmed i denne Egn.“

Denne milde Tone syntes imidlertid at virke velgjørende paa den unge Kvindes ophidsede Sjæl.

„Jeg hedder Bejle,“ sagde hun efter nogen Tøven med Ro.

Nu indsaa Rabbien, at den Tone, han havde slaaet ind paa, var den rette lige overfor hans Gjæsts gaadefulde Væsen.

„Bejle,“ sagde han og nærmede sig hende roligt, „hvad vil Du mig da?“

„Rabbi, der hviler en svær Synd paa min Sjæl,“ hvisttede hun; „jeg veed ikke, hvad jeg skal gjøre.“

„Hvad kan Du have forbrudt,“ mente Rabbien med et svagt Smil, „hvorom man ikke skulde kunne tale til enhver anden Tid, end nu? Du bilder Dig blot Noget ind, Bejle!“

„Nej, nej,“ raabte hun igjen heftigt, „jeg bilder mig Intet ind. Det, der tynger mig, kjender jeg, det ser jeg. Jeg kan jo gribe det med Haanden; det ligger der lige for mig. Kalder man det, at bilde sig Noget ind?“

„Vel,“ sagde Rabbien, der godt indsaa, at det kun gjaldt om at bringe den unge Kone til Orde, „vel, jeg

sætter da, at Du ikke bilder Dig Noget ind; jeg antager endogsaa, at Du har syndet grovt. Er Du da kommen hid for at betro mig din Synd? Vilde dine Forældre Intet om den eller din Mand?"

"Hvem er min Mand?" skreg hun atter heftigt.

I Rabbien's Sjæl bølgede Tankerne som et vildt, oprørt Hav; Anelser, der indbyrdes stod i Modstrid, tumlede mellem hinanden. Skulde han tale til hende som til en Synder, der er gaaet til Betsjendelse?

"Er Du maaſte bleven tvungen til det Giftermaal?" spurgte han nogen Tid efter med hele den venlige Klang, han kunde lægge i sin Stemme.

En undertrykt Hullen, en voldsom kuet Kamp og en Skjelven over hele Legemet var Svaret paa dette Spørgsmaal.

"Tal, mit Barn," sagde Rabbien opmuntrende.

Med en Stemme, hvis Mage Rabbien endnu aldrig havde hørt, saa fremmed, saa hævet over alt Jordist lod den, begyndte den unge Kone:

"Ja, Rabbi, jeg vil tale; selv om jeg vidste, at jeg aldrig mere skulde komme levende fra Pletten, hvad der maaſte var det Bedste for mig. Nej, Rabbi, nej; jeg er aldrig bleven tvungen til noget Giftermaal. Mine Forældre have ikke en eneste Gang sagt: Du skal! nej, min egen fri Willie, mit eget Sind har afgjort Alt. Min Brudgom er den rigeste Mand's Søn i Menigheden. Det, at gaa omkring i hans Hus som den første Kone i Gaden, det, at sidde i Guld og Sølv til højt op paa Halsen, det, Rabbi, har blændet mig; det, og intet Andet. Da har jeg lagt Vaand paa mig selv, tvunget mit eget Hjerter og min egen Willie dertil, hvor tungt det end faldt mig. Men her, dybt inde i Hjertet, her hadede jeg ham; og jo mere

han elskede mig, desto mere hadede jeg ham. Men stadigt gik Guld og Sølv af med Sejren, det, der freg til mig: Du bliver den første Kone i Gaden!"

"Tal videre," sagde Rabbien, da hun udmattet tav. Klangen i hendes Stemme, det Selsomme i Tilstaaelsen, Alt fængslede Rabbieren med en saadan fremmed Magt, at han som lønket ved Trolddom hørte paa hende.

"Hvad har jeg mere at sige, Rabbi?" begyndte hun igjen. "Jeg har aldrig været nogen Løgnerske, hverken som Barn, heller ikke senere, og dog forekom det mig under hele min Forlovelse, som om en stor, mægtig Løgn fulgte mig, hvor jeg gik og stod; jeg saa den overalt om mig. Men først i Dag, Rabbi, da jeg stod under Brudehimlen, og da han tog Ringen af sin Finger og satte den paa min, og da jeg paa Brylluppet maatte danske med ham, da blev først Løgnen mig rigtig klar . . . og da de førte mig bort —."

Da denne bly Tilstaaelse var udtalt, stønnede hun stærkt og lod Hovedet synke endnu dybere ned paa Brystet. Rabbien betragtede hende i Tavshed. Saaledes talte Ingen, hvis Forstand ikke var klar, saaledes vaandede kun den Sjæl sig, der vel er sig selv bevidst, men som er hildet i en selsom Angst.

Det var ikke Medlidenhed, han følte for hende; det var langt snarere, som om han levede sig ind i denne Kvindes Stilling; trods den afbrudte, uthdelige Fortælling stod Alt klart for ham. Flugten fra Forældrenes Hjem, paa denne Tid og af en saadan Grund, krævede ingen Forklaring.

"Jeg har forstaaet Dig, mit Barn," vilde han sige; men han kunde kun faa et: "Tal videre, Vejle," over sine Læber.

Den unge Kone vendte sig nu om, endnu havde han ikke seet hendes Ansigt; den gyldne Bryllupshue med de skyggende Ender hang langt ned over det.

„Har jeg da endnu ikke sagt Alt?“ udbød hun næsten haanende.

„Alt?“ spurgte Rabbien sig selv. I Virkeligheden talte han kun saa, fordi han var forvirret.

„Tal Du nu!“ raabte hun paa engang lidenskabeligt vildt, „tal, hvad skal jeg gjøre?“

„Vejsle!“ skreg Rabbien, hvem denne fortrolige Tiltale nu først fyldte med Rædsel.

„Tal Du nu,“ udbød hun, og førend Rabbien kunde hindre det, havde den unge Kvinde kastet sig for hans Fødder og omfavnet hans Kne. Ved denne stærke Bevægelse var Bryllupshuen gleden af hendes Hoved, og hendes Ansigt blev derved frit, et Ansigt af en sjelden Skjønhed.

Saa blændende virkede dette Syn paa Rabbien, at han, som skræmmet af et Uhn, dækkede for sine Øjne med begge Hænder.

„Tal nu,“ raabte hun, „hvad skal jeg gjøre? Troer Du, jeg gif bort fra mine Forældres Hus for at vende raadløs hjem? Du maa tale med mig, Du og ingen Anden. Se paa mig! Jeg har endnu mit lange Haar*), som Gud gav mig det, ingen Sag har turdet røre det. Skulde jeg have søjet min Mand deri? Jeg er ikke hans Hustru, jeg vil ikke være det! Tal, tal dog, hvad skal jeg gjøre?“

*) En gammel Skik: at, naar de unge Piger blev gifte, afsklippedes deres lange Haar, og de bare da i deres Konestand Hver over det korte Haar.

„Rejs Dig, rejs Dig!“ sagde Rabbien; men hans Stemme havde mistet sin Klang, den lød saa smertefuld.

„Tal først,“ skreg hun, „tal, før rejser jeg mig ikke!“

„Hvor kan jeg tale?“ svarede han neppe hørligt.

„Naphhtali!“ raabte den unge Kvinde.

Da tumlede Rabbien tilbage, det funklede for hans Øjne, som stod Stuen i Luer. En skærende Lyd trængte sig fra hans Bryst, som naar en raa Haand griber i et smertefuldt Saar. Ved den voldsomme Bevægelse, da Rabbien rev sig løs fra den unge Kvinde, der havde slynget Armene tættere om hans Knæ, faldt hendes Hoved tungt mod Gulvet.

„Naphhtali!“ raabte hun endnu engang.

„Ti, ti!“ stønnede Rabbien og stemmede begge Hænder mod Ansigtet.

Og endnu engang udtalte hun dette Navn, men der laa ingen Smerte deri; der klang langt snarere Noget derigjennem, der paa engang jublede og græd, og atter raabte han til hende: „ti, ti!“ men denne Gang saa bydende og saa fuende, at den unge Kvinde som ramt faldt udstrakt hen paa Jorden og ikke vovede at forraade sig med nogen Stavelse.

Da gik Rabbien i voldsom Bevægelse op og ned i Bærelset. Det maatte være noget Tungt, noget Frygteligt, som nu stred i hans Bryst. Ofte forekom det den paa Gulvet Liggende, som hørte hun ham sulke dybt, dybt fra Hjertet! — da sagtnede han sine Skridt. Men det varede kun kort, saa maatte denne voldsomme Kamp igjen have faaet Herredømmet over ham; — hans Gang blev igjen hurtigere, og hans Skridt lød tungt i den natlig stille Stue. Paa engang nærmede han sig den unge Kvinde, der knap syntes at kunne aande i den Stilling, hun laa i.

Han blev staaende foran hende, — og den, der i dette Øjeblik havde kunnet se Rabbiens Ansigt, vilde være bleven slaaet af Rædsel over Udtrykket i det. Der laa en ejendommelig Ro over det — Roen, der følger paa en overstaaet Kamp.

„Hør mig nu, Vejle,“ begyndte han langsomt, „jeg vil tale med Dig.“

„Jeg hører, Rabbi,“ hvisttede hun.

„Men hører Du ogsaa nøje efter?“

„Tal kun,“ sagde hun.

„Vil Du ogsaa gjøre, hvad jeg raader Dig? Vil Du ikke sætte Dig derimod? Thi jeg vil sige Dig Noget, som vil forfærde Dig.“

„Alt, hvad Du siger, Rabbi, vil jeg gjøre; kun tal, tal!“ raabte hun.

„Sværger Du det?“

„Det vil jeg!“ stønnede hun.

„Nej, sværg ikke før Du har hørt mig,“ udbød han, „jeg vil ikke paalægge Dig nogen Tvang.“

Denne Gang svarede hun ikke.

„Hør mig da nu, Du Vejle, Datter af Ruben Klat-tauer,“ begyndte han efter lang Tøven, „der hviler en dobbelt Synd paa din Sjæl, og hver er i og for sig stor og svar nok, til at den kun kan affones med en tung Bøde. For det Første har Du ladet Dig blænde af Guld og Sølv og har tvunget dit Hjerte til en Løgn. Med denne Løgn har Du villet bedrage en Mand, og han har dog betroet Dig alt Sit, idet han valgte Dig til Hustru. Men en Løgn er en stor Synd, Strømme af Vand kunne ikke afvætte den; thi den gjør et Menneſte falsk og fornedrer det for sig selv; og det Sletteste, der nogensinde har levet paa

Jorden, har udviklet sig af en Løgn. Det er den ene Synd!"

„Det veed jeg, det veed jeg," hulkede hun.

„Hør mig nu videre," fortsatte han efter nogen Tøven med usikker Stemme, „Du har begaaet endnu en anden Synd, og den er langt større end den første. Du har ikke alene løjet for din Mand, Du har gjort endnu et andet Menneſte ulykkeligt. Du havde kunnet tale, og Du talte ikke. Du tog Liv, Lys og Glæde bort fra et Menneſteliv, og Du talte ikke. Hvad kan han nu udrette mere, efterat han veed, hvad han er gaaet glip af?"

„Naphhtali!" udbød den unge Kvinde.

„Ti, ti, og lad dette Navn aldrig mere komme over dine Læber," ſfreg han heftigt, „din Synd vokſer og ſvulmer, jo mere Du nævner det. Hvorfor talte Du ikke, da Du endnu kunde tale! At fortie, kvæle i ſig, hvad der kunde have gjort et Menneſte rigere end den mægtigſte Konge! Derved har Du gjort ham mere end fattig! Det Menneſte vil ikke engang mere ſidde inde med Lyſten til at blive rig. Vejle, det kan Gud i Himmelen ikke tilgive!"

„Ti, o ti!" klagede den ulykkelige Kvinde.

„Nej, Vejle," ſagde han med klangfuld Stemme, „lad mig nu tale. Du vil jo have, at jeg ſkal tale! Saa hør mig da! For den Synd, for den dobbelte Synd, der hviler paa Dig, maa Du yde en ſtor Bod. Gud er naadig og langmodig; han vil maaske ſe ned til Dig i din Jammer, og vil da ſtryge Synderne i ſit ſtore Regnſkab. Men Bod maa Du gjøre. Hør da nu, hvori den ſkal beſtaa."

Rabbien ſtandsede; det Tungeſte, han i ſit Liv havde ſagt, ſkulde jo nu over hans Læber.

„Du tav, Vejle," ſagde han, „da Du kunde tale. Bær da fra nu af ſtum for Menneſtene og for Dig ſelv. Fra

det Djeblik, da Du forlader dette Hus, og indtil jeg tillader det, maa du være stum, ingen Lyd tør liste sig fra din Mund! Vil Du finde Dig i denne Bod?"

„Alt, hvad Du siger, vil jeg gjøre!" hulkede den unge Kvinde.

„Vil Du ogsaa være i Stand dertil?" spurgte han venligt.

„Jeg vil tie som en Død!" svarede hun.

„Og endnu har jeg Et at sige Dig," begyndte han igjen. „Du er nu din Mand's Hustru! Gaa nu hjem og vær, som det sømmer sig en jødiske Kone."

„Jeg forstaaer Dig," udbød hun grædende.

„Gaa til dit Hjem og bring Fred til dine Forældre og din Mand. Der kommer en Tid, da Du maa tale; da vil Synden blive tagen fra dine Skuldre! Indtil da gjør, som Dig er paalagt."

„Maa jeg blot sige et Ord endnu?" raabte hun og løftede Hovedet.

„Tal!" sagde han.

„Naphthali!"

Rabbien dækkede med den ene Haand for Djnene, med den anden vinkede han til hende, at hun skulde tie. Men hun greb denne Haand og førte den til sin Mund; der faldt brændende Taarer paa den.

„Gaa nu!" udbød han fuldstændigt tilintetgjort.

Da slap hun Haanden. Rabbien havde grebet Lampen, men hun foer hurtigt forbi ham og smuttede ud gennem den mørke Gang. Døren blev ikke lukket. Langsomt stød Rabbien Slaaen for.

Ubemærket, som hun var sluppen bort, naaede Vejle igjen hjem til Forældrenes Hus. Gaden var tom og dødsstille; dem, der søgte hende, kunde man finde overalt, kun ikke der, hvor de først skulde have søgt Flygtningen. Hendes Moder, Selde, sad endnu i den samme Stol, paa hvilken hun var sunken ned for en Time siden; Skrækken havde lamslaaet hende, og hun kunde ikke rejse sig. Hvilken ejendommelig Modsætning til den Glæde, der tidligere havde hersket her, dannede ikke denne Bryllupsstue med sit Mørke og den forladte Moder! Da nu Vejle traadte ind, foer Moderen ikke op, dertil manglede hun Kræfter. Hun sagde kun: „Kommer Du endelig, min Datter!“ som om Vejle kun var vendt hjem fra en lidt for lang Spadseretur. Men da den unge Kone ikke svarede paa dette og lignende Spørgsmaal, og da hun endelig ved at gjøre Tegn viste, at hun ikke kunde tale, da fik Rædselen hos den ulhykkelige Moder ny Næring, og hendes Klager lød gjennem hele Huset. Ruben Klattauer og Vejles Mand, der nu kom hjem fra deres frugtesløse Søgen, blev med Gru Vidner til den Forandring, der var foregaaet med Vejle. De, som Mænd, græd ikke, men de saa heri et Tilfælde, hvor Guds Straffedom havde hærget skrækkeligt.

Fra den Time begyndte den unge Kvindes forfærdelige Bod.

Gjendommeligt var det Indtryk, som Vejles ulhykkelige Tilstand gjorde paa Folkene i Gaden. De, der havde danset med hende paa Bryllupsaftenen, huffede nu først, hvor ophidsset hun havde været; der var Mange, hvem hendes forstyrrede, vilde Bæsen nu først faldt ind. Det maatte have været et ondt Dje, mente man, et begjærligt ondt Dje, der misundte hende hendes Skjønhed, det alene havde kunnet bringe Forstyrrelsens Aand over hende. Hun var

den Nat bleven omtumlet som en Boldt for de snedige Mander, der Skridt for Skridt følge Menneffene, navnlig ved saadanne Lejligheder! Gud i Himlen maatte vide, hvad hun havde set den Nat, sikkert intet Godt, deraf bliver man ikke stum! Gamle Sagn og Historier dukkede op, den ene grueligere end den anden, og Exempler paa, at saadant Noget intet Nyt var i Gaden, kunde faaes hundredevis. Trods den.æ Forklaring var det dog mærkværdigt, at Folk ikke ansaa den unge Kvinde for stum; man troede i Almindelighed, at Tungen kun var lammet som Følge af en uhyre Forstrækkelse, og at der vilde komme en Tid, da hun paa engang vilde faa Mælet igjen.

Under denne Forudsætning kaldte man hende: Vejle, den Tavse.

Der gives en menneffelig Veltalenhed, der er stærkere og mere betydnende end de vægtigste Ord og det smukkeste Sprog — Kvindernes Tavshed! Ofte kunne de ikke høre den mindste Bagatel; men de store, fortærende Sjælesorger, den evige Dødsfølelse og Forsagelses gjærende Enghed kunne de gemme paa med stumme Læber — aldeles som om de vare lukkede med Jernkjeder.

Det vilde falde vanstelig, at fortælle hele den unge Kones Liv i dets tavse Løb; det er næsten umuligt at tegne mere end et enkelt Træk deraf. Vejle fulgte sin Mand i Huset, i hint straalende, af Guld og Sølv bugnende Hus, af hvilket hun var bleven blændet. Hun var virkelig den „første Kone“ i Gaden, hun havde Alt i Fylde og Overflod, og Folk fandt endogsaa hendes Tilstand mindre sorgelig. „Kan man have Alt paa engang?“ lød det undertiden, „den Eine har dette, den Anden hint.“ Tilskyndende havde Folk Ret: Vejle vedblev at være den smukke, blomstrende Kone, Tavshedsløftet havde ikke berøvet hende en eneste

Ynde. Ja, hun var saa lykkelig, at hun slet ikke syntes at tynge af Bøden. Vejle kunde glæde sig og le — men hun glemte aldrig at tie! Men disse tilsyneladende lykkelige Dage vare kun sendte for at paafølges af Prøvelsernes og Fristelsernes rette Tid. Begyndelsen var gjort hende let, Midten og Slutningen skulde falde hende saameget desto tungere.

I de første Aar var hendes Ægtefæls barnløst. „Det er godt,“ sagde man i Gaden, „at hun ingen Børn har, og Gud har indrettet det ganske smukt. En Moder, der ikke kan tale med sit Barn, var det ikke stræffeligt?“ Da fik hun pludselig en Dag en Datter. Og da det lille, hulde Bæsen, som hun havde baaret i sit Skjød, blev lagt i hendes Arme, og da den første Lyd lød til hende fra dets Læber — hint de Spædes usigeligt deltalende Sprog — saa glemte hun ikke sig selv; men — tav!

Hun tav, da Barnet for hendes Djne tog til i stadig Blomstring, og havde intet Ord til det, hvad enten det af Kjærlighed strakte de bitte Arme mod hende, eller det i Feberhede søgte Moderens Haand. Ved dets Seng vaagede hun Dage, ja Uger, — Sønnen fik ikke Bugt med hende, — men hun hufkede stedse sin Bod.

Aar vare forløbne. I sine Arme bar hun sit andet Barn, en Dreng! Stor havde Faderens Glæde været, Barnet var præget af Moderens Skjønhed. Blomstrende som Søsteren voksede det til, ingen Moder, var det end den fornemste, mægtigste, kunde Andet end være stolt af saadanne Børn. Vejle var ogsaa stolt; men aldrig kom det over hendes Læber; og det, Mødre ellers ikke kunne finde Ord nok for, omtalte hun aldrig; selv om hendes Afsyn mangan Gang lyfte og straalede derved, glemte hun dog aldrig den hende paalagte Bod.

I hendes Sjæl maatte den Tanke have flaaet Rod, at det mindste Brud paa Loftet vilde blive fulgt af Forbandelse over hendes Børn. Mødre ville forstaa, — bedre end nogen Anden, — hvad denne Moder led under sin Tavsshed.

Saaledes vare en Del af hine Aar gaaede, som vi pleje at kalde de bedste. Endnu blomstrede hun i sjelden Skjønhed, hendes jomfruelige Datter var ved Siden af hende som Knoppen mod den udsprungne Rose. Allerede kom der Friere allevegne fra for at bejle til den smukke Pige. Det var for største Delen fortræffelige unge Mænd, og hver Moder kunde været stolt, naar de vare komne til hendes Datter. Men heller ikke da brød Bejle sit Koste; hende var ikke denne travle Veltalenhed forundt, med hvilken Mødre ellers ved saadanne Lejligheder forstaa at sætte deres Døttres Fortrin i det klareste Lys. Valget faldt paa en af de herligste blandt Frierne. Det var et Par, hvis Lige i Ynde og Skjønhed man aldrig havde seet i Gaden. Da sneg saa Uger før det allerede bestemte Bryllup en ondartet Sygdom sig til, som dengang udbredte Skræk og Sorg over største Delen af Bøhmen. Især valgte den sine Offre blandt unge Piger, og gif som oftest de gamle og svage Personer haanende forbi. Ogsaa Bejles Datter blev angreben; og før tre Dage vare gaaede, var der et Lig i Huset — Bruden!

Ogsaa dengang erindrede Bejle sin Bod. Vel udstødte hun, da man bar Liget til Graven, et Smerteraab, saa at det længe efter lød i Folks Tanker, — vel vred hun Hænderne i Fortvivlelse, — men Ingen hørte nogen Klage i Ord; hendes Læber syntes for evigt tavse.

Da var det ogsaa, at Rabbien i de syv Dages Sørgetid, som hun tilbragte siddende paa en lav Skammel, kom

til hende for at gjøre det brugelige Trøstebesøg. Men han talte ikke til hende, han rettede kun sine Ord til hendes Mand. Selv vovede hun ikke at se op, kun da han beredte sig til at gaa bort, saa hun op. Da mødte hendes Dje Rabbiens . . . men han gik uden Hilsen.

Efter Datterens Død var Vejle fuldstændigt tilintetgjort. Hvad man endnu i hendes Alder kunde kalde Skjønhed, svandt i Løbet af nogle Dage. Rinderne blev indfaldne, Haaret graanede. Folk, der besøgte hende, undrede sig over, at hun endnu kunde leve efter et saadant Slag. De vidste ikke, at hendes Tavshed var det Jernbaand, der med Magt holdt den svækkede Aand sammen. Saa havde hun jo endnu en Søn, til hvilken hun fæstede sit sidste, sit dyrebareste Haab.

Drengen var tretten Aar gammel. Allerede talte man Mile vidt omkring kun om hans sjældne Kjendskab til den hellige Skrift; han var bleven Rabbiens Discipel, og han tog sig af ham med Omhed og Kjærlighed, som kunde han have været hans egen Søn. Rabbinen havde spaaet Drengen en stor Fremtid; han var et mærkeligt Barn, og der var Spirer i ham, som man kun sjældent fandt. Nu skulde Drengen til en af sin Tids berømteste Lærere i Ungarn, for under hans Veiledning og Undervisning at granske i Bibelens uendelige Dybder. Aar kunde gaa, inden hun gjensaa ham, maaske skulde hun aldrig mere se ham; men Vejle slap Drengen af sine Arme; hun udtalte ingen Velsignelse over ham, da han gik; — kun hendes Læber sitrede af maalløs Smerte.

Lange Aar vare forløbne, da vendte Drengen hjem langt borte fra — som en velvoksen, herlig Yngling. Da Vejle igjen havde sin Søn hos sig, blomstrede et Smil igjen paa hendes Kind, og undertiden syntes det, som holdt

hendes tidligere Skjønhed anden Gang Foraar. Stort var det Ry, der var ilet i Forvejen om hendes Sønns overordentlige Begavelse; hvor han viste sig, betragtede man med beundrende Velbehag den ædle Skikkelse og hans beskedne Opførsel, der var parret med en saadan Viden.

Næste Loverdag skulde den knapt tyveaarige Talmudelev i Kirken aflægge den første Prøve paa sin rige Begavelse.

Hoved ved Hoved stod Folk tæt sammenpakkede i det store Gudshus; gjennem Kvindeskirkens *) Gitter tittede Rønerne nysgjerrigt ned paa den tætte Sværm. Vejle sad foran; hun kunde se Alt, hvad der foregik derne. Dyb Blegghed laa over hendes Ansigt; Alles Dine hvilede paa hende, Moderen, der oplevede en saadan Dag i sin Sønns Liv. Men Vejle syntes ikke at lægge Mærke til, hvad der gik for sig; en Træthed, som hun aldrig havde følt, var end Sorgen størst, rugede over hendes Lemmer; det forekom hende, som maatte hun sove under sin Sønns Tale. Dog neppe havde denne betraadt Trappen foran det hellige Stab, neppe lod hans første Ord, da skete der en selsom Forandring i hendes Ansigtstræk. Bønderne fik Farve; hun rejste sig; alle Livskræfterne syntes at komme i Dyr. Imidlertid talte hendes Søn derne; det vilde være hende umuligt at sige, hvad han sagde. Hun hørte ikke ham, hun mærkede kun, at der nede fra Herrekirken snart lod en sagte, snart høj Bifaldsmumlens op til hende. Man studsede over Talerens høje Væsen, det klangfulde Sprog og hans mægtige Holdning; naar han nu og da standsede for at hvile, saa var det som om man var i en af Stormen bevæget

*) I den jødiske Kirke sidde Mænd og Kvinder hver for sig, de sidde i Reglen skjulte bag et Gitter. D. A.

Stov. Da kunde hun høre enkelte Stemmer, der raabte, at saadant Noget havde man aldrig før hørt. Ved Siden af hende græd Kvinderne, kun hun selv kunde ikke. En stikkende Smerte trængte sig fra hendes Bryst til hendes Læber. Kræfter rørte sig i hende, der med Voldsomhed vilde have Lust, vilde bryde sig en Udvej. Hele Kirken gjenlød af de brusende Stemmer; men det forekom hende, som maatte hun overdøve dem alle. Da, i det Djeblif, da Solnen havde endt, kastede hun sig voldsomt mod Gitteret og sfreg, sig selv ubevidst:

„Gud! Du store Gud! maa jeg da endnu ikke tale!“

Dødsstilhed fulgte paa dette Udraab: Alle havde i Stemmen kjendt den Tavse. Der var fset et Vidunder!

„Tal, tal,“ lød nu Rabbien's Svar nede fra Kirken, „tal, nu tør Du tale.“

Men der fulgte intet Svar. Vejle var sunken tilbage paa sin Stol; begge Hænder vare stemmede imod Brystet, — da Kvinderne ved hendes Side forstrækkede saa sig om, fandt de den Tavse asfægtig. Hun var død. — Seglet paa hendes Læbe blev først brudt i hendes sidste Djeblif.

Mange Aar derefter døde Rabbien. Paa sin Døds-seng fortalte han dem, der stod omkring ham, om Vejles sjældne Bod.

Enhver Pige i Gaden kjender „Historien om den Tavse“.

„Dødsdagen“.

Mangt et søvnigt Dje kunde en maaneklar Sommer-
nat ikke finde Hvile i Gaden. En Hund gjæde uophørlig.
Den graa Morgendæmring brød allerede frem, og endnu
stadigt syntes det aarvaagne Dyr, der var skræmmet af en
eller anden paafaldende Støj, ikke at kunne holde op med
sine natlige Klager. Gjaldt de de lysende Stjerner paa
Himlen? Havde Lybe listet sig ind i et eller andet Hus i
Gaden? Først efterhaanden standsede den ynkeligt langtrukne,
gruelige Hølen, den døde hen lidt efter lidt, næsten som om
Hunden havde udtømt al den Veltalenhed, der boede i dens
Dyresjæl, indtil den sidste Tone. Men Grindringen om
Forstrækkelsen den Nat virkede saa stærkt paa Alle, at det
første Spørgsmaal om Morgenens næsten lød ens i alle de
Huse, som Sønnen havde holdt sig borte fra:

„Hvad mon Jakob Løvs Hund vilde i Nat? Der
maa være hændet den noget Overordenligt.“

Den hellige Rone, Resel, som vaagede over et sygt
Barn i Nærheden af det Hus, hvorfra Forstyrrelsen var

kommen, og som derfor var i særligt daarligt Lune, sagde endogsaa meget forbittret:

„Ja, se der kan man se, hvilken Forstjæl der desværre høs os er paa en rig og en fattig Mand. Hvor har man nogensinde hørt eller set, at en fattig Mand tør holde sig en Hund? Men fordi Jakob Lov nu har Formue, og Folk skyldte ham Penge, saa har han, den Brumbasse, Lov til at holde sig en Hund! For hans Skyld maa saadant et stakkels sygt Barn ligge med aabne Djne og kan ikke falde i Sovn. Ih, hvad er det for en Menighed, som tier dertil og lader Hunden gjø, som den selv vil? Men nutildags findes der slet ingen Menneſter mere. De ere bange for Jakob Lov, og de ere bange for hans Hund. Nej, jeg skulde være Menigheden, saa skulde den Brumbasse saa at vide, om saadan en Hund turde forstyrre min Nattero. Men nutildags findes der slet ingen Menneſter mere.“

Der var en Tid, og den ligger albeles ikke saa fjernt, da Udtalelserne angaaende Jakob Lov lød ganſte anderledes. Hvem der dengang havde brugt Udtrykket Brumbasse om ham, vilde være bleven betragtet med ligesaa forbavſede Miner, som om han havde ment, at Orn og Due være kjødelige Sødstende. I den samme Gaard, som nu gav den gnabne Husvogter, denne søvnforstyrrende Hund, Husly, boltrede engang muntre Børn sig, og Hjertet bankede af Glæde, naar man allerede langt borte hørte deres jublende Barneſtemmer! Alt havde Tid og ligesom ſtraalede og funkede i dette Hus; det saa ud, som om nogle Engle alene havde ſaaet det Hverv at vaage over det. Intet Sted fandt man ſmukkere Børn; deres Kinder vare overtrukne med en fin, gjennemſigtig Rødme, og Djnene ſtraalede hos dem Alle med en ſaadan ejendommelig lyſende Glans, at man ikke

mindebes at have set noget Vignende. Ak! de røde Kinder og de straalende Øjne ere Skyld i, at dette Hus, hvis eneste Beboere ere en gammel Mand, hin Brumbasse, Jakob Løv, og hans Hund, nu ligger saa forfærdeligt øde!

Der var fem Dreng; men ingen af dem naaede det trettende Aar. Naar de kom til denne Aldersgrænse, saa det ud, som om en mørk Sky pludseligt strog over den klarreste, af Solens Glans overtrukne Himmel. Skyen sankede sig stedse dybere og stedse mørkere, — og naar den igjen lettedes, var Barnet dødt. Denne Begivenhed indtraf altid med en saa forfærdelig Hurtighed, at det Barn, hvis Kinder endnu igaar blomstrede fyldigt og frodigt, efter en Maanedes, ja undertiden efter langt kortere Tids Forløb blev stedet til den evige Hvile ude i den fredlyste Jord. En lumst Sygdom, som ingen Kunst kunde forudse og Ingen saa Bugt med, og som hos Enhver optraadte under en forstjellig Skikkelse, ligesom for allerede forud at haane al Narvaagenhed, dræbte Drengene uden Barmhjertighed. Et ondt Øje havde set paa dem, var den fromme Overtros Mening; de vare komne til Verden med altfor kort Aandedræt, sagde de bagflogne, gamle Koner. Ak ja, med altfor kort Aandedræt! Folk anede vist mindst, at de sagde en Vittighed, hvor de sikkert ikke havde tænkt derpaa.

Naar Jakob Løv om Fredag Eftermiddag efter at være kommen hjem fra sine Forretninger betraadte sit Hus, dette Hus, hvor en yndig Kvindeligheds Ande ligesom stjærmede mod al raa Kulde, — thi dengang færdedes hans Kone endnu derinde — saa kom han hver Gang i en vemodig glad Stemning. Fem krusede Drengheoveder trængte sig ind under hans Hænder, for at han skulde velsigne dem; den Eine søgte at komme førend den Anden; han havde dem Alle-

sammen i en tæt Klynge. Det var langt fra, at han dengang havde mindste Anelse om, at der i denne herlige Barnekrop laa en farlig Drm. Han maatte tænke: „Se, hvor din Gud dog har maget det smukt for Dig! Naar Du eller din Kone engang forlader denne herlige Jord, saa have vi dog efterladt os disse fem herlige Drengene, og de sige saa „Rabisch“ *) efter os!“

Dette er hin selsomme, fra Slægt til Slægt, fra Artusinde til Artusinde overleverede Bøn, som i det gamle Zions Sprog danner en væsentlig Del af den daglige Guds-tjeneste. Dens Oprindelse er hemmelighedsfuld; Engle skulle have bragt den ned fra Himlen og lært Menneftene den. Om denne Bøn slynge den barnlige Følelses og den menneftelige Grindrings fine Traade sig; thi det er de Forældreløses Bøn. Naar Faderen eller Moderen dør, skulle de efterladte Sønner hver Dag Morgen og Aften og hele Sørgeaaret i Kirken og siden stadig paa Forældrenes Dødsdag bede denne Bøn; thi den har en sjelden Gøne. Naar den lyder fra de Forældreløses Læber, sprænger den Gravene og fortæller de døde Forældre, at deres Barn tænker paa dem; derpaa træder den umiddelbart frem for Guds Throne og anraaber der om den evige Fred, om Skaansel og Barmhertighed for de Døde!

Hvis der i Sandhed findes noget Baand, der er stærkt og uopløseligt nok til at lænke Jorden til Himlen, saa maa det være denne Bøn! Den holder de Levende sammen og danner Broen, der fører over til Dødens hemmelighedsfulde Rige. Ja, man kunde næsten sige, at denne Bøn er en Vogter og Beskytter for det Folk, som er det eneste, der

*) En Bøn, som Sønnerne hvert Aar bede paa Forældrenes Dødsdag. D. A.

beder den; i den ligger en Borgen for dets Vedvaren. Kan et Folk gaa tilgrunde og forsvinde som Støv, saalænge Børnet mindes Forældrene? Hvilke Storme, hvilken Raadendskab og Fordærvelse maatte der ikke være gaaet forud, hvilke Kræfter maatte ikke have tæret og gnavet paa det Folks Bygning, der hviler paa Familiens Klippegrund?

Det lyder maaske forunderligt. Midt i den mest fordærlige Forvildelses Larm har denne Bøn skræmmet mangan vildfarende Sjæl, saa at den atter kom til sig selv, og i det Mindste en kort Tid ligesom helligedes ved Mindet om de døde Forældre. Saadant et Sind gribes da af Gysen, naar det ser tilbage paa de Veje, det hidtil har vandret paa, og sammenligner dem med dem, det vilde have gaaet, hvis Faders og Moders Dine endnu havde lyst for det!

Netop fordi denne Bøn er en Gjenfødsel i Tanken af det forgængelige Menneſte, idet den ikke tillader nogen ligefrem Død, idet den — saa at sige — lader den Blomst, der visſen ſaldt af Menneſtehedens Træ, atter opſtaa og udfoldes i Tanken, — derfor har den en ſaadan frelsende og helliggjørende Evne! Hvor ſkjønt at vide: Du dør, Du træder fra dette evige, hvileloſe, ſtrøbelige Hylſter over i det hemmelighedsfulde Land hinsides, men Jordknolden, der raſler og falder over dit Hoved, ſkjuler Dig ikke aldeles; der bliver Mogle tilovers, ſom vide, at Du er død; ſom, hvor de end færdes i den vide Verden, hvad enten de gaa i fattigdommens Bjalter eller i Rigdommens ſtraalende Pragt, ſende denne Bøn eſter Dig; det, at vide: ikke et Græsſtraa i dette Land tilhører Dig, Du eſterlader dem intet Huſ, ingen Gaard og Jord, ſaa at de af den Grund maa mindes Dig, og alligevel gjemme de Grindringen om Dig, ſom deres beſte Arv . . . ubetydelig, foragtet, en Sæbeboble,

som Du jo var hele dit Liv igjennem, hæve de Dig, naar Du for længe siden er gaaet bort, til en Mand af Betydning . . . de grave Dig ud af Forgængelighedens Støv. — Er der nu Nogen, der ikke kan forstaa Jakob Løvs ejendommelige Tankegang, samt hvorfor det glædede ham, at fem Drenge engang vilde bede Radvishønnen for ham?

Vi have allerede fortalt, hvorledes det ene efter det andet af disse blomstrende Drengehoveder reves bort i Løbet af saa Aar fra Jakob Løvs Hus. De ligge i en Række derude i den fredlyste Jord. Da den yngste Dreng bares derud, vare Jakob Lov og hans Kone næsten blevne fløvede ligeoverfor denne Hjemføgelse. Der blev ikke talt om den Afdøde, ret som om de havde aftalt det indbyrdes; Begge vidste, at deres Saar blødte baade før og efter. Kun nu og da, især naar han kom hjem om Fredag Eftermiddag, vældede det ud af hans Hjerte, ligesom den Lue, der uformodet slaar ud af den Aske, man troede udbrændt. „Ja, Menneſtet er en dejlig Regnemester,“ plejede han da at sige til sin Kone med et forfærdeligt Smil. „Jeg gjorde Regning paa fem, og jeg har ikke en eneste tilbage.“

„Menneſtet maa ſlet ikke regne!“ udbrod Eſther ſaa hver Gang; kun hun alene vidste, hvor tungt det ſaldt hende at udtale en ſaadan Trøſt. „Menneſtet maa aldeles ikke regne eller tælle ligeoverfor Gud; thi derved forſynder han ſig. Deſuden have vi jo vor Blümele.“

„Kan en Pige bede „Radvish“ efter din Død?“

„Saa kunne hendes Børn gjøre det —“

„Ja, og naar hun ſaa ogſaa ſaar — et for kort Aandedræt, Eſther, hun ogſaa, hvad vil Du ſaa gjøre?“

„Jeg regner ikke ſom Jakob Lov . . .“ ſagde hun i Reglen og gjorde ſaaledes en Ende paa lignende Samtaler, men ofte spillede der ſaa et vemodigt Smil over hendes

Læber. „Ivertimod, jeg gjør Regning paa, at vor Blümele bliver rigtigt frisk og sund. Vor eneste Blümele lader Gud os vel beholde . . .“

Og Esther havde Ret. Barnet voksede og trivedes som en frisk Stokplante. Man saa strax ved første Dje-kast, at Blümele var af et helt andet Metal end hendes saa tidligt bortrevne Brødre. Hendes Kinder straaledede ikke med den skuffende Rødme, som man hos hine havde antaget for et Overmaal af Kjerne-Sundhed, og hendes Dine manglede den fortærende Ild, der kun havde luet saalænge hos de stakkels Drengene, som den i deres Indre ulmende Glød endnu ikke havde fortæret sig selv. Barnet udviklede sig saaledes regelmæssigt, ja næsten umærkeligt for Forældrenes Dine, der endnu stadigt stirrede tilbage paa deres Drengedøds Grave. En Dag gjorde Doktor Prager, hvem vi endnu ikke have glemt, et Besøg hos dem. Siden den sidste Drengs Død herskede der et gjensidigt spændt Forhold mellem ham og Ægtefolkene, saaledes som det saa let kan opstaa i lignende Tilfælde. Navnlig sporede Jakob Løv, hvergang han saa Lægen, ligesom en pludselig opdukkende Forbittrelse i sig, ikke fordi han gav ham den mindste Skyld for sin tunge Banstjæbne . . . men Doktoren mindede ham stedse om dem, han havde mistet, om de med dem tilintetgjorte Forhaabninger, om Alt, hvad der havde udgjort hans fremtidige, jordiske Livs Lys. Paa den anden Side var Lægen sintfølende nok, til ikke ofte at gjøre Besøg der, hvor der kun kunde vente ham, der i sine Tanker forstod hele Situationen, et tvungent Velkommen.

Saaledes vare flere Aar gaaede, i hvilke han kun flygtigt havde seet Barnet, ja, det var næsten blevet ham fremmed.

„Er det Eders Datter?“ spurgte han og studsede, medens hans forbavsede Blikke med Velbehag dvælede ved den syttenaarige Piges yndige Person.

Jakob Løvs Kone blegnede, hun greb frampagtigt Doktorens Haand.

„Sporer De maaske ogsaa det korte Aandedræt hos hende?“ spurgte hun sagte.

Lægen blev stærkt bevæget, han maatte rejse sig og traadte lige hen til Blümele og saa hende længe ind i Øjet.

„Jeg er ikke syg, Hr. Doktor!“ udbød Blümele endelig leende.

„Nej, saa sandt Gud lever, Du er ikke syg!“ udbød Lægen. „Og hvis den menneskelige Viden tør fordrifte sig til at ville forudsige Noget, saa har jeg kun dette Ene at sige: Du er karst, kjære Pige, saa karst, som Nogen kan være det, og Du vil ogsaa vedblive at være det.“

„Tør I sværge derpaa, Doktor!“ faldt Jakob Løv ind i en Tone, hvori Lægen paa engang troede at spore den dybeste Bevægelse, men ogsaa en vis Haan.

„En Læge kan ikke sværge!“ sagde Doktoren alvorlig, „men han forsikrer, at Eders Datter, forsaavidt hans Kunst tør forudsige Noget, — ikke vil saa samme Skjæbne som Eders andre Børn.“

„De stakkels, stakkels Drenge!“ sukkede Jakob Løv og skjulte sit Ansigt i begge sine Hænder.

„Regner Du nu igjen, Jakob Løv?“ afbrød Esther ham sagte.

Da lod han Hænderne synke; der flød tunge Taarer over hans Kinder. Alligevel var det, som om der faldt en Solstraale paa hans Ansigt. Han gik hen til Blümele, saa hende længe ind i Øjet og lod saa sin Haand glide

gjennem hendes glinsende, sorte Haar og sagde med en Stemme, der gik Pigen til Hjertet:

„Blümele! bliv rigtig retskaffen, god og hellig; thi Du er nu den Eneeste, paa hvem jeg gjør Regning. Lov mig det.“

Han rakte hende Haanden; hun tøvende slog Blümele til; hun gjorde det, men grebes af en kold Gysen. Jakob Lov talte saa underlig, og hun skulde love Noget, hun neppe forstod.

Var det som Følge af denne Samtale, af hvilken Jakob Lov havde oft saadan Trost, at den Storm, der havde hærget hans Hus, nu endelig var trukken over, eller var der en anden Grund; nok er det, fra den Dag fik Livet atter nyt Værd for ham. Han syntes nu først at lægge Mærke til, at en syttenaarig Datters Tilstedeværelse begyndte at udbrede et Lys over hans saa længe formørkede Sind, om hvilket han allerede havde opgivet Haabet; han syntes nu først at saa Dine op for, i hvilken sjelden Grad denne Piges Skjønhed havde udviklet sig.

Og den Forandring, der var foregaaet med ham, var saa mærkværdig, og hans hele Optræden saa paafaldende, at den ikke kunde undgaa selv det mest overfladiske Djes Opmærksomhed. Han talte nu kun sjældent, ja næsten aldrig om sine fem Drenge, om hvem han tidligere talte ved den ringeste Anledning, ja selv ved saadanne Tilfælde, der slet Intet havde at gjøre med deres sørgelige Skjæbne. Naar han alligevel undertiden gjorde det, saa standsede han ofte midt i sine Klager, og hans Dine søgte da Noget; var Blümele saa tilstede, standsede de ved hende, og man kunde da se et saadant lykkeligt, solvarmt Smil paa hans Læber, som ikke havde været at se der i lang Tid. Han kom aldrig hjem fra sine Forretningsrejser uden at bringe

Et eller Andet, som unge Piger brugte til deres Pynt, med til Blümele. Naar saa Esther bebrejdede ham, at han fordærvede Pigen derved og gjorde hende forsængelig, saa kunde han ofte med et ejendommeligt, tilfreds Smil svare: „Det skader hende ikke, Esther, naar hun stadigt tillige bliver ved at være god og hellig.“

Og saaledes spurgte han hende ogsaa hver Gang, inden han gav hende den fra sin Rejse medbragte Foræring: „Har Du nu ogsaa været rigtigt from i denne Uge, Blümele?“ hvorpaa han, uden at afvente Svaret, med en uforklarlig Skyndsomhed skjød den glinsende eller flagrende Gave hen til hende.

Hvad foregik der i Jakob Løvs Sjæl? Havde hans Liv virkelig studt nye Knopper? Esther rystede ofte tankefuld paa Hovedet; hendes Mands ødsle Udfærd forstod hun kun dunkelt. Hun indsaa, at han ikke kunde sætte Grænser for sin Rundhaandethed mod Pigen, nu da han først troede sig sikker; men i hvilket Sammenhæng stod det saa med den Fromhed, til hvilken han stedse formanede saa indtrængende?

Blümele spurgte sin Moder engang helt alvorlig:

„Hvad mener Fader altid med sit: vær from, Blümele! Er jeg det da ikke? Eller gør jeg undertiden Noget, der ikke er rigtigt?“

Esther tænkte længe paa, hvad hun skulde svare Barnet. Derpaa sagde hun hurtigt:

„Det kan ikke skade, hver Dag og hver Time at blive opfordret til Fromhed . . . og din Fader veed bedre end Du, hvorfor han gør det saa ofte.“

Blümele havde ungt Blod, som flød let i hendes Aarer; hun var stillet tilfreds med lignende Svar og tænkte ikke mere over den Ting. Jakob Løv havde saa ofte spurgt

hende, om hun havde været from, at dette Spørgsmaal tilsidst forekom hende som en Talemaade, som hun ikke lagde videre Vægt paa. Det, der første Gang havde faaet hende til at gysse, prellede i Tidens Løb, ligesom Alt, hvad der ved tankeløs Bane bliver til en tom Lyd, ligegyldigt og upaaagtet af paa hende. Blümele havde endogsaa allerede opnaaet en saadan Sikkerhed, at hun altid havde et smilende „Ja!“ paa rede Haand, naar Faderen kom med sit sædvanlige Spørgsmaal. Hun vidste allerede, at han ikke vilde vente paa noget andet Svar.

I den sidste Tid vare Jakob Løvs Foræringer til Blümele stadigt blevene mere værdifulde og mere straalende; der syntes ikke mere at være Grænser for hans Rundhaandethed. Han bragte hele Læs fint Linned og Silketøj hjem, og gav dem med den inderligste Tilfredshed til sit Barn. Der fandtes vel rigere Piger i Gaden, men ingen kunde sammenlignes med Blümele, naar det gjaldt om, hvem der var mest straalende og overdaadigt paaflædt. Man sagde i Almindelighed, at Modetidenden hver Løverdag udkom hos Jakob Løv; thi saa mødte Blümele i en eller anden ny Bynt, som overgik hendes beundrende Beninders dristigste Forventninger. Alt flædte den unge Pige godt; selv det mindste Baand fik ved den Maade, hun forstod at bære og binde det paa, en ejendommelig Klædelighed.

„Hør, Mand,“ sagde Esther en Dag, da han havde lagt endnu rigeligere Gaber hen for Blümele end ellers, „det er ikke rigtigt, at Du vænner Barnet til saadanne Ting. Hvad kan hun om nogle Aar ønske sig mere, naar Du nu allerede gjør hende kjed af at ønske sig Noget? Jeg tror ikke, at Du rigtigt kjender et Kvindehjerte. Naar det er altfor fuldt og mættet med al Slags Fornøjelse og Glæde, bliver det let stolt og bøjer ind paa en urigtig Vej. Nej,

tværtimod! Da Kvinden er skabt til at bære og taale, til Smerter og Lidelser, saa maa man tidligt vænne hende til at være nøjsom. Saadant et Hjerte maa altid have en lille Plads tilovers, hvor det gjerne maa skjule et eller andet Onske eller Attraa . . . Men, naar Du nu allerede vænner vor Blümele, som var hun en født Prindsesse, saa har jeg kun det alene at sige Dig, at det ikke er rigtigt gjort af Dig, Jakob Løv!"

"Jakob Løv kan gjøre Mere for sit Barn end andre Folk," sagde han saa og rynkede Panden mørkt. "Hvorfor har jeg ikke mere end dette ene Barn? . . . Jeg behøver ikke at lægge Sparepenge op."

"Ja, men Du overdriver det . . ." sagde Esther alvorlig, "og fordærver Barnet."

"Du Nar!" afbrød Jakob Løv hende paa engang med lydelig Patter, "Du maa endelig ikke tro, at jeg paa mine gamle Dage vil te mig som en Odeland og Laabe. Intet er mig mere fremmed end det . . . Hvor gammel er vor Blümele nu egentlig?"

"Syttten Nar!" udbød Esther.

"Syttten Nar!" sagde Jakob Løv spottende med stigende Munterhed, "og endnu intet Udstyr! Naar Du ikke tænker derpaa, er det saa ikke min Pligt og Skyldighed at gjøre det?"

Esthers Hjerteslag standsede i nogen Tid; hun var bleven bleg og kunde ikke saa et Ord over sine Læber.

Ingen Moder kan, uden at forstrækkes, høre det afgjørende Ord blive udtalt over sin Datter, før hun selv har besluttet det. I første Øjeblik forekommer det hende næsten formasteligt, at nogen anden Haand end hendes egen rører ved hendes Barns Fremtid, fordi hun endogsaa anser sin Egtefælle, der dog staar hende nærmest, for altfor plump

og ikke fintfølende nok til at afgjøre og bestemme alt det, som synes hende gavnligt for hendes Barns Lykke. Saaledes følte Esther ogsaa, og derfor blev hun forstræffet.

Efter nogen Tids Forløb var hun atter fattet og sagde neppe hørligt: „Tænker Du allerede paa at . . .“

„Allerede?“ svarede han og lo, og tilføjede strax, idet han blinkede polist med Øjnene: „Esther, jeg har ham allerede.“

„Hvem?“ udbød hun aandeløs.

„En, paa hvem jeg for ikke lang Tid siden har kastet mine Øjne,“ sagde han næsten med skælvende Stemme, „netop saadan En, som jeg har Brug for til mit Barn, og netop saadan En, som om Gud havde ladet ham fødes just passende for os og vor Blümese. Thi han er selv en god Søn, ærer sin Fader og Moder, og han vil ogsaa sørge for, at vort Barn bliver fromt og godt . . . han vil ogsaa have Urefrygt for os og ikke . . . glemme os, naar vi ikke mere ere til . . .“

Esther blev saa beroliget ved sin Mands Ord, der havde anslaaet en med hendes Følelser beslægtet Stræng, at hun næsten spøgende kunde spørge:

„Naa, hvem skal det da være? Spænd mig nu ikke længer paa Pinebænken.“

„Du kender ham ligesaa godt som jeg“ . . . sagde Jakob Løb langsomt; „det er min Broder søn.“

„Mayer med de fire Hænder!“ . . . udbød Esther, ja hun raabte det næsten med en Hestighed, som hun ellers aldrig plejede at vise, og rejste sig, for strax igjen at synke mat tilbage paa sin Stol.

I dette Øjeblik havde Jakob Løb ondt ved at holde sine Følelser i Tømme. Marerne traadte frygteligt frem i hans Pande; men han betvang sig alligevel.

„Hvor alle Kvindfolk dog ligne hinanden i det Kapitel," sagde han. „Du mener, at han har fire Hænder, men jeg kan kun opdage to hos ham, og de arbejde saa flinkt og raff, at ingen Anden i hele Gaden kan lignes ved ham. Jeg veed nok, hvad Du forstaar ved dit: Mager med de fire Hænder . . . Kjællingefnak og Narrestreger! Min Brodersøn Mager hører ikke til Nutidens letfindige Menneſter, takket være Gud i Himlen. Vilde jeg ellers have tænkt paa ham? Jeg ønsker mig ham aldeles ikke anderledes end med hans fire Hænder!"

Eſther taug; nu kjendte hun Traadene i ſin Mands Tankegang, nu da de laa klare for hendes Dine ſom et ſammenhængende Spind. Men hun hørte ikke til de Kvinder, der i ſaadanne Tilfælde vove det, de anſe for Ret, paa et Tærningkaſt, der enten lover dem fuldſtændig Sejr eller Tab. For Djebliſket gjemte hun ſin Mands Plan i ſit Hjerte og ſatte Hemmeligholdſens Segl derfor. Men hun følte, hvor den bankede hele Dagen inden i hende — og naar hun ſaa Blümele, kunde hun ikke bekæmpe en vis uſigelig Sørghodighed.

Vi ſkulle forſt ſenere ſaa at ſe, at Eſthers Ubillie aldeles ikke havde nogen uklar Marſag; men at den tvertimod ſtod fuldkomment klar for hende. Eſther vidſte nemlig, at hendes Datter paa det ligefremme Spørgſmaal: „Blümele, vil Du ægte dit Sødſkendebarn?" kun vilde ſvare med en lydelig Tatter; thi Blümele lo altid, ogſaa naar hun kun tænkte paa ſit Sødſkendebarn . . . og pudſigt nok: i det Kapitel var Eſther aldeles af ſamme Mening ſom ſin Datter.

Jakob Løvs Brodersøn var nemlig virkelig ſaa ulykkelig, at være udfhyret med to overflødige Hænder foruden dem, han havde ifølge Naturens Orden. Dog behøvede

man ikke at tage en Tøddel fra i den Ros, Onkelen havde givet; der fandtes ikke hans Lige i Gaden, hvad Flinkhed og Retsfærdighed angik, — men ikke desmindre var det en fast og uroffelig Kjendsgjerning, som Alle vare overbeviste om, at Mayer var født med fire Hænder.

Det maa naturligtvis kun forstaaes billedlig talt; det var en Spøg, et Dgenavn. Men have Menneffene nogen-
sinde, og da især de i Gaden, som med deres skarpe Dine
lure paa enhver Uregelmæssighed for at slaa Klo i den,
ladet sig afholde fra at omklæde det, der nys kun var en
Spøg, i Virkelighedens Klædebon? Og Mayer havde nu
engang en saadan Uregelmæssighed. Alt var smaat hos
ham, saa at han langt fra havde den nødvendige Soldater-
højde; men saa havde hans Arme i Stedet derfor faaet en
Længde, som overgik al Beskrivelse. De vare saa uforme-
lig lange, at de næsten naaede til Jorden; og saa havde
Mayer ovenikjøbet den Bane, især naar han blev ivrig eller
vred, at arbejde saa voldsomt med Hænderne, at bruge dem
med en saadan Bevægelighed, at det i saadanne Øjeblikke
virkelig saa ud, som om de havde fordoblet sig, og som
om de — mærkværdigt nok — fra to vare blevne til fire.
Men det var ogsaa alt det Onde, der kunde siges om vor
Mayer. Men hans Ulykke bestod alligevel i, at dette Onde
var latterligt, og ligeoverfor Latteren ere Menneffene ubøn-
hørlige, og kunne aldeles ikke besejres.

Dette gængse Dgenavn var for Resten, mærkeligt nok,
ikke opstaaet i Gaden, det var en fremmed Opfindelse, og
Bogholderen paa Fabriken, Jaques, havde først staaet ham
det. Tidligere havde det svævet i Luften, men Bogholde-
ren, Jaques, havde først trukket det ned til sig og givet det
Navn og Liv.

Jaques var en Ungarer . . . og, for at fatte os i

Korthed, hele Pigeverdenens Afgud i Gaden. Han havde et herligt Hoved med sort krøllet Haar, mørke lynnende Øjne og straalende hvide Tænder, tillige stærkt røde, noget stolt hævede Læber, over hvilke et mageløst, efter ungarsk Skik noget opadadrejet, Øverstæg styggede. Jaques stillede alle de andre unge Mænd aldeles i Skygge; hvor han viste sig, der var det, som om en Dn havde sænket sig ned blandt alstensk lavt Fjerkræ. Hvor Jaques var, der traadte Forskjellen mellem Böhmerens drømmerige mørke Natur og Ungareren's lette, lidenskabeligt bevægede Natur, der ligesom var gennemglødet af en varmere Sol, først ret frem; og det er let at gjette, hvem der gik af med Sejren. Jaques's Stjerne stod højest hver Sabbath Eftermiddag, især om Foraaret og Sommeren. Saa gik Gadens „store“ Piger, ledsagede af deres Brødre, og de Forlovede med deres Kjærestes, op paa Bjerget, som den lille, med Bæretæer beplantede Straaning kaldtes, der laa lige bag Gadens Huse. Derfra havde man en vederkvægende Udsigt; rundt omkring herstede Fred og Ro, og Sabbath-Stilhed laa lejret over Husene i Gaden. Man kunde høre Pigernes Latter og Snakken dernede; ja et skarpt Øje kunde let kjende og nævne hver enkelt Skikkelse, naar de, lejrede i det bløde Græs, sad under et af de store Bæretæer. Undertiden blev denne Latter saa højroftet, at Follenes, og da især Modrenes Ansigter, naar de sad udenfor deres Huse, ligesom overgødes af Solskin; og man hørte ofte den Mening udtalt: „Nu er Ungareren sikkert oppe hos dem!“

Og han var hos dem; thi naar han manglede, var der stille og kjedeligt oppe paa Bjerget. Jaques brugte jædvantligt den Krigslist, at han først kom, naar alle Pigerne vare fuldtalligt samlede. Hvor fik Øjnene da ikke Glans, hvor fik Kinderne ikke Farve — men hvor mangan Næve

knyttede der sig ikke ogsaa frampagtigt? Uden at der endnu var talt et Ord, forandrede^s Selskabets Stemning aldeles. Og Jaques fandt altid paa noget Nyt; hans Underholdningssevne lignede en ustandselig Kilde, den flød altid med frisk Vand. Snart lærte han Pigerne en ny Dans, snart en ny Leg, hvor han saa især glimrede, naar Panterne blev indfrie^de; eller han fortalte dem Noget fra sin Hjemstavn. Han fremtryllede saa for de opmærksomt lyttende Piger sit Fædrelands milelange, øde Eletter, hvor Hestene græssede og Gsifoserne, der af og til kastede sig over det ædle Røverhaandværk, fløj afsted med Stormens Hastighed hen til Böhmen. Undertiden medbragte han en Stok, hvori der, som en Slags Fløjte, var udskåret Huller, hvilken han kaldte „Gsakan“, og paa den spillede han saa, skjøndt Sabbathen forbød det, de dejligste, ungarske Melodier. Disse ejendommelige, sørgmodige Sange kunde lokke Taarer frem i mangen Piges Dine; men saasnart Jaques lagde Mærke hertil, stoppede han hurtigt og kom strax med en Spøg, der igjen fremkaldte en ustandselig Latter hos Alle.

En saadan Løverdags Eftermiddag fik Jaques en Dans sat i Gang, som han allerede tiere havde prøvet med Pigerne og de andre unge Mænd. I den sidste Tid havde Blümele ligeledes begyndt at regne sig med til de Store, og hun var ogsaa tilstede her. Hun var iført en ny Kjole, som hendes Fader havde bragt hjem med til hende, og i hendes mørke Haar var der fæstet en luende rød Sløjfe, som tjente til at fremhæve hendes Hoveds sjældne Skjønhed. Man havde allerede stillet sig op i Par; Blümele var bleven engageret af sit Sødskendebarn Mayer og havde ogsaa sagt Ja dertil. Jaques havde i Egenkab af Fører for det Hele og tillige som Orkester, thi han sang ogsaa den til Dansen hørende Melodi, ikke taget nogen Dame.

Da faldt hans Djne paa Blümele og hendes Kavaler, Mayer, som af lutter Glæde og Tilfredshed svingede med sine Arme som Mollevinger.

„Hvorledes?“ udbød Jaques, idet han lagde sin Arm i Pigens, med Smil om Munden, medens hans røde Læber skinnede endnu engang saa stolt som ellers, „hvorledes? Kan jeg tillade, at Gadens smukke lille Blomst danser med et Menneſte, der har fire Hænder?“

Hele Selfabet brast ud i en rungende Latter.

„Mayer med de fire Hænder!“ løb det rundt omkring.

„Hvad mener De dermed Jaques?“ spurgte Mayer og rystede over hele Legemet.

„Hvad jeg mener?“ udbød den faade Jaques. „Jeg ſkal tydeligt forklare Dem, hvad jeg mener. Gaa De engang hjem og tag Deres Allen og maal Deres Hænder, ſaa ſkal De ſe, at der ganſte godt kan laves et Par til af dem.“

„Jaques har Ret, Jaques har Ret!“ fniſte og lo de fra alle Sider.

„Blümele, vil Du ikke danſe med mig?“ ſagde Mayer, idet han vendte ſig om til ſit Sødfkendebarn, og ſaa næſten grædende paa hende med ſine ſmaa Djne.

„Jeg ſagde Dem jo for lidt ſiden, at hun ikke maa danſe med Dem,“ udbød Jaques og trykkede tydeligt nok Pigens Arm.

„Vil Du ikke danſe med mig, Blümele?“ gjentog Mayer endnu mere indtrængende. Der laa Noget i hans Stemme, ſom vilde have fortalt en mindre letſindig Pige, at det for ham her gjaldt mere end en ſlet og ret Dans.

„Til at danſe behøver man kun to Hænder!“ hviftede Jaques Pigen i Dret.

Da lo Blümele lydeligt; ja hun lo saa stærkt og voldsomt, at den røde Sløjfe gled ud af hendes Haar. Da højede Jaques sig hurtigt, inden Nogen kom ham i Forkjøbet, og heftede den igjen paa Pigen med sin behændige, i saadant Noget kyndige Haand. Hvorfor skjælvede hele Blümeles Person, medens han viste hende denne simple Tjeneste? Hvorfor bedækkede Rødmen selv hendes hvide Pande?

Det forekom i dette Øjeblik vor Mayer, som om han med al den Styrke, der boede i ham, maatte rive Blümele fra Jaques's Side. Til Trods for sin almindelige Blidhed lignede han nu en tirret, vild Løve. Han strakte begge Hænder ud imod Blümele . . .

„For Gud i Himlens Skyld!“ udbrod Jaques med komisk Forstrækkelse, idet han trak Blümele nogle Skridt tilbage. „Lad os ile bort, inden det er forfildt, og inden han faar kvalt os; thi han ligner en Edderkop, der skal til at fluge en Flue.“

Da lo Blümele endnu højere end før, og førend hun rigtigt kunde tænke over, hvad hun skulde svare Mayer, havde Jaques istemt Melodien og sløj afsted med Blümele; ogsaa de andre Par havde begyndt at danse, og snart svingede Alt i den muntreste Stemning sig omkring det gamle Pæretræ.

Ånede Mayer med de fire Hænder, at i dette Øjeblik blev den første Masse flettet i det Net, som skulde fange hans . . . og snart ogsaa en Andens, Livs Lykke? En Ulykken velkommen Fangst! En usigelig Smerte greb den stakkels Knos, da han stod lænet op til Pæretræet og maatte se til, hvorledes hans Sødsfendebarn Blümele sløj hen over det bløde Græs i den lykkelige Jaques's Arm . . .

Da Blümele kom hjem fra denne Løverdags Ulystighed,

glødede hendes Kinder endnu med en stærk Rødme som Følge af den stærke Bevægelse, saa at Esther, idet hun mindedes sine døde Sønner, forstrækket udbrød:

„Men Blümele, hvorledes er det dog, Du ser ud? Du er jo gloende rød . . .“

Men Blümele saa sig kun flygtigt i Spejlet og sagde muntert:

„Jaques morede os saa godt, Moder . . . vi dansede . . . og saa maatte jeg le over vor Mayer. Jaques mente nemlig, at Mayer har fire Hænder, og det fandt jeg, var saa kosteligt, især da Jaques dog har Ret. Se kun rigtigt paa ham, Moder, saa vil Du ogsaa indrømme, at Mayer har fire Hænder!“

Dengang vidste Esther endnu ikke, hvilke Forhaabninger Jakob Løv havde om sin Brodersøn Mayer.

Den samme Nat havde Blümele en mærkværdig Drøm. Hun laa længe, uden at hun kunde falde i Søvn; men da hun saa endelig sov ind, forekom det hende, som om hun endnu stadig dansede med Jaques under Bætræet paa Bjerget. Hun sløj afsted saa let som en Fjer, og Jaques sang en bedaaende Dansemelodi; alligevel maatte hun ofte se tilbage over sin Skulder og vende sig om; thi der stod Mayer, lænet til det gamle Træs Stamme, og udstrakte sine Arme efter hende, og disse Arme voksede stadigt mere og mere og fik en forfærdelig Længde. Men Jaques rev hende stedse med sig, Dansegulvet bredte sig saa langt Djet kunde naa . . . Jaques sang stedse mere og mere bedaaende, smukkere og smukkere, indtil de endelig vare ganste alene . . . Blümele vaagnede med et svagt Skrig.

Endnu flere saadanne Løverdags-Eftermiddage vare allerede gaaede, den ene dejligere end den anden; men Mayer viste sig aldrig mere. Naar Pigernes muntre Flok, med

Blümele i Midten, drog op paa Bjerget, stod han bag Vinduet i sine Forældres Hus, med de lange Arme bag paa Ryggen, for at Ingen skulde see dem.

I den Tid mødte Blümele næsten hver Løverdag i ny Pynt, som hendes Fader havde bragt hjem fra sine Rejser. Hvor sad ikke det mindste Baand nydeligt paa den unge Pige, men hvor bedaarende lød saa ikke ogsaa de Smigrerier, som Jaques hvisttede hende i Øret, medens de dansede! Alle de Andre vare, det vidste Blümele allerede, kun misundelige paa hende, — han alene, den smukke, farlige Jaques, var Beundring fra Top til Taa. Nu forstod Jaques at mage det saaledes, at der hver Løverdag blev danset under det grønne Træ paa Bjerget. Under det Paaskud, at Blümele endnu ikke var tilstrækkeligt indøvet i de nyeste Lure til det næste Bal, som de unge Mennester plejede at give paa en af Løvsalsfestens sidste Dage, tillod han ikke, at nogen Anden end han selv engagerede Blümele. Han forstod ogsaa altid at vise sine Øyner i et nyt Lys; det saae ud, som om der udgik en Alt fortærende Ild fra hans Person, ja fra hans blotte Aande, saa at Intet, som var i hans Nærhed, kunde staa sig derimod. I de Pauser, som han nu indrettede langt sjældnere end før — thi man dansede næsten uafbrudt — fortalte Jaques med en fortryllende Betsalenhed om, hvor man dog levede helt anderledes i hans Fødeland end i det melankolske Böhmen. Der fandtes en ganske anden Slags Mennester end her; de vare som Adelsmænd i Sammenligning med de böhmiske Jøder. Der var man ikke tvungen til at spare paa Skillingen; der henrandt Livet yppigt, man havde fuldt op af Alt, og Vinen, som man i Böhmen kun plejede at give de Syge draabevis, flød der i Strømme. Hans egen Fader havde otte Heste paa Stald, med hvilke han kjørte til Torvs, thi at kjøre

med et mindre Spand ansaaes for en Skam i Ungarn. Selv havde han i sin Barndom levet mere paa Hesteryggen end bag Bøgerne; bag ved Huset strakte sig en milelang Slette, der havde han ofte, kun fulgt af deres Karl, Janos, redet i mange Timer paa en usadlet Hest uden Maal og Grænser, med den blaa Himmel over sig og nedenunder den vide, bølgende Sletteflade! Se det kunde man kalde at leve! I Ungarn saa man først, hvor Verden dog er vid og stor; i Böhmen var det, som om der allerede var spærret ved den næste Landsby ... Og Folk der havde samme Præg! Mænd og Kvinder lignede hinanden i den Henseende, de manglede Liv og Foretagelsesaaend; hos dem var der Intet, slet Intet at finde uden kold Beregning og hjerteløs Egennytte!

Naar Jaques fordybede sig i saadanne Skildringer af sin Hjemstavn, kunde mangan En smaaie i Smug; men Ingen vovede at give ham en fortjent Tilrettevisning med rene Ord. I Blümeles Sjel ramte hans Ord som glødende Gnister, der ved en Ildbrand af Stormen bæres over paa Nabotaget. Det Vilde, Uendelige og Fantastiske løftede Blümeles Verden ud af dens Hængsler ... De Forhold, under hvilke hun var voget op, formindstedes i hendes Dine; hun følte sig fortryllet, revent med ... og allerede begyndte hendes Drøm fra hin Løverdag at faa Liv. Hun og Jaques stod alene i Verden . . . hun dansede alene med ham, rundt om blev alle de Skikkelse, der omgav hende, til blege, livløse Spøgelse . . . Blümele kunde allerede glemme sig selv i den Grad, at hun undertiden lagde sin Haand paa Jaques's Skulder, paa hvilken saa han, naar han sprang op og fik en ny Dans ordnet, trykkede et brændende Kys.

Blümeles Kjærligheds Liv gif med raske Skridt sin Afgjørelse imøde . . .

Vi sagde før, at Mayer med de fire Hænder ikke mere tog Del i hin Munterhed om Lørdag Efttermiddag. Det var dog kun tildels sandt. Han gif rigtignok ikke mere op paa Bjerget, men henimod Aften, naar han vidste, at hele Selskabet skulde til at gaa hjem, listede han sig ad en Omvej, uset, nær hen til det . . . for i det Mindste i Fraastand at se Blümeles Kjøle slagre. Engang var han kommen for sent, Knosene og Pigerne vare netop gaaede nedad Skraaning, og han kunde endnu høre deres Leen og Snakken. Men hist nede under det vidtstyggende Bæretæ, hvor Jaques havde krænket ham saa forfærdeligt, stod der ikke Nogen? Var det ikke en broget Kjøle, som skinnede der? Mayer saa skarper for sig, hans Dine fik i det Djeblig en vidunderlig Synsevne . . . Der stod ikke een under Træet . . . her var to . . . og den ene var Blümele, og Jaques var den anden! De havde omfavnet hinanden, og Blümeles Hoved hvilede paa den smukke Jaques's Skulder, og Luften bar deres sagte Hvissen hen til den Lyttendes Øre!

Mere fik Mayer ikke set. Slaaende vildt om sig med sine lange Arme løb han lige ned ad Skraaning ned til Gaden. Andeløs standsede han udenfor Jakob Løvs Hus. Vilde han maasse forraade, hvad han nylig havde set? En vild, hidtil ukjendt Bevægelse, en Lidenskab, der indtil da havde været fremmed for hans rolige Sind, rasede i hele hans Sjæl. Hvem der i dette Djeblig havde kunnet se hans fortrukne Ansigt, havde maattet sige: det er jo ikke Mayer, han er jo ti Aar yngre! — Men det traf over . . . Kun den evige Gud vidste, hvad der foregik i dette forpinte Hjerte, da Mayer vendte om lige ved det Hus's Dørtærffel,

hvorover engang Forelskelsens hele Salighed skulde træde ham imøde, idet han sagte mumlede:

„Nej, de skulle ikke vide det! Det er for sent!“ —

Saaledes var Sommeren gaaet, og de store Helligdage, som denne Gang faldt i Begyndelsen af Efteraaret, nærmede sig. Aftenen før Nyaarsfesten, da Gudstjenesten var endt, kom efter gammel Skik og Brug i Gaden alle Jakob Løvs Betslægtede til ham, hvem man anerkjendte som Familiens Overhoved, for at ønske ham og Esther et lykkeligt Nyaar. Ogsaa Mayer var kommen med sine Forældre. Da traf Jakob Lov, idet han smilede saa veltilfreds, som han kun sjældent havde gjort siden sine Sønners Død, vor Mayer til Side.

„Mayer, min Dreng,“ sagde han og kneb ham i Dret, „jeg haaber med Guds Hjælp, at dette Aar skal blive lykkeligt for os Alle, for Dig som for mig. Og naar Du nu næste Aar kommer for at ønske glædeligt Nyaar, skal Du ikke mere kalde mig Onkel.“

„Onkel, for Gud i Himlens Skyld!“ . . . udbrød Mayer forfrækket.

Men Jakob Lov afbrød hurtigt hans Tale, idet han holdt ham for Munden med sin Haand.

„Der er sagtens Tid nok til at blive forfrækket,“ sagde han smilende, „naar Øjeblikket først er kommet. Forøvrigt tror jeg ikke, at hun er saa forfrækkelig. Se der, se blot paa hende! . . .“

Han pegede paa Blümele, som, idet Skæret af de mange Lys bestraalede hende, sad i sin Skjønheds hele Glans. Al ja, hvem kjendte den bedre end netop Mayer?

Ti Dage efter indtraadte der en Begivenhed, der var rigtigt skiftet til at stille en mørk Skjæbnes hele Udvikling i det klareste Lys.

Paa Forsoningsdagen, henimod Kloffen To om Eftermiddagen, just som Folk i den store Synagoge vare midt i Bønnen, løb Raadhuskloffen pludseligt som Tegn paa, at der var Ildløs. I den første Skræk stormede Alle hjem, Mændene i deres Ligklæder*), Kvinderne dødblege af Skræk og Faste, og midt imellem dem Alle Børnene, som, da man ikke passede paa dem i dette Djeblik, grædende søgte efter deres Forældre.

Der var Ild paa Fabriken; en tæt Røgsky væltede sig ud over hele Gaden. Naar Fabriken brændte, var intet Hus sikkert. Derhen styrtede og stormede nu Alle. Da man endelig kom hen til Brandstedet, saa man til sin inderligste Glæde, at Branden næsten var forbi. Jaques stod paa et væltet Vandkar og ledede med stærke Kommandoraab Sluffearbejdet, som udførtes præcist og lydigt af de talrige Fabrikarbejdere. Han standsede midt i sin Færd, da han saa de mange Mænd i Ligklæderne rundt om sig, og raabte lystigt fra sit høje Stade ned til dem:

„Ikke sandt, Folk, det er da tilladt paa den hellige Forsoningsdag, det kan Talmud da Intet indvende imod?“

Jakob Løv, der stod ham nærmest, saa gnaven op paa Jaques; thi han ærgrede sig over en saadan Tale paa Mærets forfærdeligste Dag, skjøndt Jaques paa den anden Side havde gjort et fuldt berettiget Spørgsmaal. Da lagde han Mærke til, at Ungareren's glinsende Læber forraadte en Hemmelighed . . . Jaques maatte, det turde Jakob Løv sværge paa, have spist kort i Forvejen! Paa den hellige

*) Det er en gammel jødisk Skik, at Bruden paa Bryllupsdagen forærer Brudgommen den hvide Klædning, hvori han paa Forsoningsdagen møder for Gud, og hvori han engang begravnes.

Forsoningsdag! Paa den almægtige Guds frygtelige Dømedag!

Jakob Løv følte, hvorledes Bredden gjærede i ham, men han tvang den tilbage. Det var intet passende Øjeblik til at give sin Brede Luft. Snart var Ilden ogsaa slukket, og man vendte, da det imidlertid var blevet Aften, tilbage til Kirken for at bede Slutningsbønnen.

Bed Aftensmaaltidet viste det sig alligevel strax, at Jakob Løv ikke havde glemt Ungareren. Knap havde han spist Lidt, før han skød den endnu fyldte Tallerken bort fra sig.

„Jeg tror, at Maden bliver til Gift i mig,“ mumlede han vredt, „naar jeg tager en Bid til.“

Esther spurgte baade forundret og angst om Grunden til, at han talte saa.

„Jeg ærgrer mig over, at der findes saadanne flette Menneſter, ſom ikke engang kunne bringe det over deres uſle Hjerter at viſe den hellige Forſoningsdag den Ære, man ſkylder den. Kan ſaadan en Tillobende ikke beherſte ſig ſelv og tvinge ſin graadige Sult denne ene Dag i hele Aaret?“

Det var naturligt, at Esther ſpurgte, hvem han ſigtede til.

„Det er Bogholderen, ſom jeg mener,“ udbrød han vredt, „ham paa Fabriken, ſom kalder ſig „Jaques“. Er han da ingen Søn af jødiſke Forældre? Var hans Moder da ikke en Jødinde? Men jeg ſaa det med egne Øjne: han, den Tillobende, havde ſpiſt, ædt og druffet, ſaa at Fedtet formelig flød fra hans Læber.“

Esther bemærkede noget tøvende, at man ikke maatte dømme Menneſkene efter det ydre Skin.

„Forſvar Du ham kun!“ raabte Jakob Løv. „Men

hos mig vender Alt sig mod den Fremmede, der vover at give et saa daarligt Exempel i vor Menighed. Hvad der er Alle helligt, maa vel ogsaa være den Enkelte helligt, tænker jeg! Og saa, Esther," fortsatte han i stedse stærkere Bevægelse, „har jeg endnu en anden Tanke. Hvorledes kan Noget i almindelig Handel og Vandel være helligt for den, for hvem Guds Bud ikke ere hellige? Tror Du, at jeg, naar jeg var Fabrikherre, vilde lade mine Bøger føre af saadan En? Og alligevel! Hvad er Regnskabsbogen og Kassens i Sammenligning med et andet, langt større Gode? Tror Du da ikke, at der findes Forældre, gode jødiske Forældre, som i den Tro, at de saa en retstaffen Svigersøn, maaſte betro ham deres eneste Barn? Saaledes maa Du se Sagen, Esther, saaledes og ikke paa nogen anden Maade. Du maa tænke paa et saaledes offret Barn, naar Du vil forstaa dette Menneſtes hele Slethed, og Du maa tænke paa de Børn, for hvem han engang skal være Fader. Hvor kunne de nogensinde lære Gud at kjende? Hans Navn maa ikke mere nævnes her iblandt os!"

Et svagt Skrig afbrød ham. Blümele var beſvimet. Med snehvide Kinder, lufkede Øjne og mat nedhængende Arme laa hun tilbage i sin Stol.

Med den i saadanne Tilfælde for Kvinder ejendommelige Aandsnærværelse ilede Esther sin Datter til Hjælp. Hun bestænkede hendes Ansigt med koldt Vand, saa at Blümele efter nogen Tids Forløb igjen aabnede sine Øjne.

„For Guds Skyld!" udbød Jakob Løv fortvivlet, „bliver hun nu ogsaa syg for os?"

„Vær rolig, Jakob Løv!" trøstede Esther ham og lod sin Haand glide over Barnets iskolde Pande; „det er vist Intet af Betydning; Fasten har kun anstrængt hende for meget."

Der gik nogen Tid, inden Blümele igjen ganske kom til sig selv. Pludseligt stødte hun Moderens Haand fra sig af al Magt, saa at Esther tumlede nogle Skridt tilbage. Med en hjertefærende Hullen sank hun fra Stolen ned paa Gulvet, rejste sig igjen overende og ilede hen til Jakob Løv, hvis Knæ hun omfavnede.

„Fader, Fader!“ stønnede hun dybt inde fra Sjælen, „forstød mig ikke!“

Jakob Løv bøjede sig hjærlig ned mod sit Barn; hans Sind var sorgfuldt; det forekom ham allerede, som om han herte hin Engels sorte Tjebre fuse over sit Hoved, der fem Gange var kommen og havde knækket hans Huses Knopper. Var det da ikke nok endnu?

Esther selv var ejendommeligt bevæget; hun gjorde sig Umage for at rejse Blümele fra Gulvet og formanede hende med venlige Ord til at gaa i Seng for at unde sine anstrængte Nerver Hvile. Men medens Jakob Løv, som i denne sygelige Bevægelse kun saa Forløberen for den sig nærmende Fare, forsøgte at gjøre det Samme, rystede Esther betænkeligt paa Hovedet. Blümele kunde hullende og grædende ikke sige Andet end: „Fader, min egen Fader, forstød mig ikke!“

Endelig lykkedes det begge Forældrene efter megen Anstrængelse at berolige Barnet saa meget, at det lod sig rejse op af Moderen og lod sig af hende lede ind paa sit Kammer.

I den Nat, som fulgte paa denne Scene, maatte der være foregaaet noget Forfærdeligt i Jakob Løvs Hus! Ingen levende Sjæl anede det, og Ingen fik nogensinde at vide, hvad Skjæbnen der havde bragt med sig . . .

Tidlig om Morgenens, da Kirkebetjenten gik gennem Gaden for at give det brugelige Tegn til Gudstjenestens

Begyndelse ved at banke paa alle Døre med sin lille Hammer, traf han allerede Jakob Løv gaaende i stærk Sindsbevægelse frem og tilbage udenfor sit Hus. Det var en kold Morgen, og en graalig Taage var udbredt over Lusten. Aldrig, fortalte Kirkebetjenten siden, havde noget Ansigt, saa vidt han kunde mindes, forstrækket ham i den Grad som Jakob Løvs i det Øjeblik! Han havde rigtignok haft meget med Døde at gjøre . . . men saaledes havde endnu Ingen set ud. Jakob Løv var bleven en gammel Mand i den ene Nat. Paa det Spørgsmaal, hvorfor han var staaet saa tidligt op, da der dog var en halv Time endnu, inden man begyndte at bede, havde Jakob Løv stirret paa ham med et ejendommeligt Blik og sagt: „Kan I ikke sige mig, Volf, om Bogholderen paa Fabriken allerede er staaet op?“ Hvor paa saa Kirkebetjenten havde svaret: at det vidste han ikke, men troede det for Resten ikke, da Jacques ikke hørte til dem, som bryde sig om det Bud, at man Dagen efter som Ripper, skal gaa tidligere end ellers i Kirke. Da havde Jakob Løv skjult sit Ansigt i sine Hænder og raabt i en hjerteskærende Tone:

„Saa har jeg da ikke engang een „Radisch“ (Bonnen for de Døde) tilbage!“

Nogle Dage senere udbredte der sig et løjerligt, ja næsten eventyrligt Rygte i Gaden. Jacques, Bogholderen paa Fabriken, og Jakob Løvs Datter Blümele vare Forlovede. Ikke engang de nærmeste Slægtninge vare blevene indbudte til Forlovelsen; den var bleven holdt i al Stilhed, ja næsten med en vis Uhyggelighed.

Der har maasse sjældent været nogen sørgeligere Forlovelsestid til end Blümeles og hendes Jacques's. Bruden saaes næsten aldrig; og naar hun viste sig, prøvede hun vel paa at se munter og lykkelig ud; men hendes Øjne for-

talte lige det Modsatte. Heller ikke Esther var synlig; og de, der kom for at ønske til Lykke, blev spiste af med den Bæst, at hun var upasselig. Selv Jaques, den lykkelige, af alle Kjøse misundte Jaques, listede sig mørk omkring; der syntes at hænge Bly ved hans sædvanlige Lystigheds Binger. Kun om Aftenen gik han til sin tilkommende Svigerfaders Hus; men denne fjernede sig regelmæssigt, hver Gang Jaques traadte ind i Stuen, uden Hilsen og Svar.

Der hvilede en rædselsfuld Forstyrrelse over hele Jakob Løvs Hjem.

Tre Maaneder derefter fandt Brylluppet Sted.

Jakob Løv havde truffet Forberedelserne dertil med en til Banvid grænsende Skyndsomhed. Den nødvendige Bryllupsattest var kommen fra Dyrigheden i Prag med en for hin Tid vidunderlig Hastighed, da det ikke saa sjældent skete, at et Brudepar, som underskrev Forlovelseskontrakten med brune Haar, maatte gaa graanende under Brudehimlen. Men Jakob Løv kjendte Beje og Midler til at naa sit Maal; han jevnede hele Dyrer af Hindringer og blæste med sin stærke Handlekrafts Aandepust alle mødende Banfeligheder overende som Korthuse.

„Dg skulde jeg ogsaa være nødt til at gaa til Rejsen i Wien,” sagde han undertiden til Esther, naar han overhovedet talte, „da drager jeg selv paa den hellige Sabbath til Wien. Høverne maa ud af mit Hus, de Tyve, som have stjålet min eneste Radisch fra mig.“

I en saadan Stemning kom endelig Bryllupsdagen.

Jaques maatte ifølge Jakob Løvs udtrykkelige Villie forud give det Løfte, at han vilde vende tilbage til Ungarn. Den rige Medgift satte ham i Stand til at begynde en Forretning der.

Brylluppet holdtes ikke i Menigheden, men i en nær-

liggende Landsby. Jakob Løv indbød kun ti af de fattigste Mænd som Vidner samt nogle fromme Kvinder. Al Glans og Pragt var udelukket; Musfren fik Afbud ...

Blümele dannede et trist Billede af en sorgfuld Skønhed. Da kort før Vielsen „Tilsløringen“ skete — saaledes kaldes hin Ceremoni, da Præsten lægger Huen med de lange, gyldne Ender over Brudens Hoved som Tegn paa, at fra nu af skal denne Hovedbedækning skjule hendes Haar, skulde Blümele efter gammel Skik og Brug bede Forældrene om Forladelse. Da tildrog der sig en Scene, som aldrig siden gik de Tilstedeværende af Minde. Som en Vanvittig styrtede hun grædende og jamrende hen til sin Fader og stammede, udstrakt for hans Fodder, nogle uforstaaelige Ord.

Men Jakob Løv blev staaende ubevægelig, ikke den mindste Muskel rørte sig i hans Ansigt, medens Esther, der saa ud som en Død, sad ved hans Side og græd i Stilhed.

„Hvad vil Du endnu have, at jeg skal gjøre?“ sagde han tilsyneladende rolig. „Har jeg ikke gjort for Dig Alt, hvad en Fader kan gjøre, ja endnu Mere? Nu er Du ikke mere mit Barn, jeg ikke længer din Fader. Handelen er afgjort, Regningen sluttet. Troer Du, det vil falde mig saa tungt at glemme Dig, som Dig at glemme dine Forældre og fremfor Alt ... Dig selv? Jeg kunde lade min Forbandelse følge Dig, men jeg gjør det ikke. Naar det engang gaar Dig daarligt, skal Du ikke kunne sige: Det gaar mig daarligt, fordi min Fader forbandede mig. Men jeg kan heller ikke velsigne Dig ... Man velsigner ikke den, der har bedækket sin Faders Haar med Skam ...“

De sidste Ord havde han udtalt saa sagte, at de kun naaede Blümeles Øren. Det var den sidste Opblussen af den Kjærlighed, som ikke vil give Husets gyselige Hemmelighed til Pris for Alle, selv i det Øjeblik, den ligger

aaben for Alverdens Dje. Med et højt Skrig for Blümele bort fra ham og hen til Jaques som for at søge Hjælp.

„Dg nu til Bielsen, godt Folk!“ befalede Jakob Lov.

Bryllupstoget satte sig i Bevægelse; Bielsen skete i Stuen ved Siden af, hvor Brudehimmelen stod rejst.

Ved det paafølgende Bryllupsmaaltid vare Alle stille og tause. Hverken Jakob eller Esther ligesaa lidt som det unge Egtepar rørte ved nogen af Retterne; derimod lod de ti indbudte fattige Mænd saavel som de fromme Koner Bordets Nydelser vederfares al mulig Ret.

Efter at man havde spist og læst Bordbønnen, rejste Jakob Lov sig hurtigt og gav saaledes Tegn til almindeligt Opbrud.

Da nærmede Jaques sig til ham med sin unge Hustru ved Siden.

„Fader,“ udbød han, og det, som han sagde, syntes alvorligt ment, „hav Medlidenhed med os ... Jeg skal jo gjøre Alt godt igjen ...“

„Gjøre godt igjen?“ udbød Jakob Lov med forfærdelig Haan og uden at værdige Svigersønnen et Djekast. „Ederes Barn vil dog ikke sige nogen Radisch over mig.“

Derpaa greb han Esthers Arm.

„Kom, Esther, mit Barn!“ sagde han, og hans brudte Røst røbede nu først, at hans tidligere No kun havde været Forstillelse. „Kom, lad os nu vende tilbage til vort gamle stille Liv. Hvad have vi mere i Vente? Fem Børn have vi allerede begravet, nu følger det sjette dem! Tænk Dig kun allerede, at vi To dø ganske alene, og at Ingen er hos os, det skulde da være en af de fromme Kvinder eller en af de hellige Brødre. Men hvad behøver Du at bryde Dig derom? For vore Penge ville vi grunde en

Stiftelse, og saa findes der nok et eller andet forældreløst Barn, som paa vor Dødsdag vil sige Radisch over os ... Saa, kom nu, Esther! ..."

Han kunde dog ikke forhindre, at Esther rev sig løs fra ham.

„Blümele!“ raabte hun.

I flere Minuter omfavnede de to Kvinder hinanden; den Ene syntes ikke at kunne slippe den Anden. Endelig gav Esther slip. — — —

En Time senere kjørte Blümele med sin Mand i den med hendes Udstyr belæssede Vogn henad Bejen, der fører til Prag. Fra „Riesengebirge“ hvinede en iskold Vind; rundt om strakte sig det øde, snebedækkede Landskab. Træerne langs Bejen stjalbede i deres hvide Klæder, som Vinteren, den medlidende Røver, havde kastet over dem i Stedet for det stjaalne, grønne Løvteppe. Da de kom i Nærheden af den store Stenpyramide, hvor Bejene, af hvilke den ene fører op til det nordlige Böhmen, henimod Sachsen, og den anden til Prag, krydse hinanden, saa Blümele der en Skikkelse, som i Aftenstumringen paa en ejendommelig Maade tegnede sig paa den snehvide Baggrund. Den syntes at vinke ad Blümele og at strække lange, uendelig lange Arme ud imod hende ...

Men Vognen kjørte hurtigt forbi, da Bejen har et stærkt Fald paa dette Sted.

Lad os nu gaa fem Aar frem i Tiden!

Der er for Resten ikke sket Andet indensfor vor Fortællings snevre Grænser, end at man har stedet en stakkels Moder til Hvile hos sine forudgangne Børn, at Jakob Løv er bleven en gammel, ensom, haardhjertet Mand — og at man Intet har hørt fra Blümele.

Esther døde nogle Maaneder efter Datterens Bryllup. Var det af Sorg over hendes Hjemis tilintetgjorte Fred, der ikke kunde vindes tilbage, eller var det af ustandselig Længsel efter hendes tabte Datter — lige siden hin forfærdelige Nat, der havde fulgt paa Forsoningsdagen, var hun aldeles tilintetgjort; hendes indre Liv kunde ikke mere finde nogen Kilde, af hvilken det kunde øse nye Kræfter. Da hun sølte, at hendes sidste Time nærmede sig, lod hun de fromme Kvinder, som allerede havde vaaget hos hende i flere Dage, da man fra Time til Time havde været forberedt paa, at hun skulde udaande, gaa ud af Stuen og vinkede ad sin Mand.

„Jakob Lov!“ sagde hun, idet hun med megen Anstrængelse rejste sig overende og med sin allerede kolde Haand greb hans Haand, „jeg har en sidste Bøn til Dig . . .“

„Jeg veed, hvad Du vil sige, Esther,“ sagde han meget bedrøvet, „tal derfor langt hellere slet ikke.“

„Tilgiv hende, Jakob Lov! Tilgiv hende!“ udbrød hun, og for et Øjeblik kom der en dyb Rødme, som tyndede paa en stærk Bevægelse, over hendes blege Træk.

„Di, Esther!“ stammede Jakob Lov tungt. „Skal da en Løgn følge Dig som mit Farvel over i den anden Verden? Barnet har gjort mig altfor megen Sorg!“

„Hvor vidunderligt!“ sagde Esther efter nogen Tøven, da hun havde samlet de Kræfter, som en længere Talen syntes at kræve, „at de Forældre netop ere mest forbittrede paa deres Børn . . . som selv ere Skyld i, at Børnene ikke ere blevne, som de burde.“

„Esther!“ udbrød Jakob Lov.

„Lad mig nu tale, Mand! Det er jo desuden mit sidste Ord. Jeg holder paa, hvad jeg engang har sagt. Det var Dig, der fordærvede hende, da Du lige med Et

satte hende uforberedt ind paa Forsængelighedens og Narrestregernes Bane . . . og jeg, Jakob Lov . . . ja, jeg var en Kvinde! Jeg synes ikke om, at vor Blümele skulde have en Mand, ad hvem man lo . . . og saa taug jeg . . . og skjulte, hvad jeg dog ikke skulde have seet! Men derfor er mit Hjerte ogsaa knust . . . Men hvad forlanger Du saa af Barnet? . . . Tilgiv hende, Jakob Lov, tilgiv hende!"

"Jeg kan ikke, Esther!" udbrod Jakob Lov rørt, men alligevel ubøjelig.

Bludfelig sagde Esther mat:

"Jakob Lov, sig mig nu for, hvad man skal sige . . . jeg har ikke langt tilbage . . . Men lad de fromme Koner blive udenfor . . . Jeg vil ikke have nogen Fremmed hos mig . . ."

Jakob Lov foer sammen, saa begyndte han: „Hør, o Israel! Herren, vor Gud, er en eneste Gud!"*) og det sagde saa Esther hvissende efter ham. Da de fromme Kvinder, der i Bærelset ved Siden af havde hørt dette Udraab, saa traadte ind i Stuen, lagde den Ro sig netop over Esthers Afsyn, som først vindes, naar Striden er udkæmpet her paa Jorden.

Ingen Fremmed! Ja, det var jo netop det, som havde været Jakob Løvs ejendommelige Karakters Sygdom. Ingen Fremmed! Intet, som er faldet ud af Hjertet eller blevet det ligegyldigt, Intet, som man kan lønne og købe for Guld og gode Ord . . . Og nu havde jo Esther selv udtalt det Samme i sit Livs sidste Djebliffe. Hun vilde ikke have nogen Fremmed hos sig.

*) Den jødiske Trosbekjendelse.

Hvad der, udtalt i et saadant Djeblif og af saadanne Læber, rimeligvis vilde være forekommet enhver Anden som en Formaning til at gaa i sig selv igjen, det befæstede og bestræfede ham netop i det, som han mente og antog var Ret. Ingen Fremmed! Ja, han vilde jo heller ikke have nogen Saadan hos sig; det var just det, han kæmpede imod af al Magt, — og nu skulde han igjen give Blümele, som han trode var bleven ham fuldstændigt fremmed, Plads i sit Hjerte.

Det var især efter at Esther var død, at han følte, hvorledes Bredden mod det tabte og fraværende Barn voksede i ham fra Dag til Dag, fra Time til Time; han fandt et Slags Behag i at betragte sig selv og se, hvorledes efterhaanden det ene Stykke efter det andet, hvorledes Knop paa Knop i hans Hjerte løsne sig af det, som han med Haan kaldte Længsel og Grindring; det glædede ham at se, hvorledes Tomheden, som et uheldbredeligt Onde, mere og mere tog til i ham. Snart, haabede han, vilde der ikke være mere tilbage af „hende“.

Jakob Lov affar sig selv fra Verden; han var ligegyldig for sin Forretning og opgav den tilsidst aldeles. Han gik kun hjemmefra, for i det første Aar efter Konens Død Morgen og Aften at bede Fadischbønnen over hende i Kirken. Hun vilde jo ikke have nogen Fremmed hos sig . . . Efter at Sørgeaaret var forbi, førte han næsten et Eneboerliv midt i den travle, støjende Gade. Den, der besøgte ham, var sikker paa at faa en ordknap, ja gnaven Modtagelse; han bød knap den Kommende en Stol, ligesaa lidt som han hilste ham med det sædvanlige „Velsignet være den, som kommer!“ Det maatte forekomme Mange, som om de vare mest velkomne, naar de gik; og saaledes hørte Besøgene efterhaanden op, det ene efter det andet.

Nu og da, især i Begyndelsen, bragte ogsaa Postbudet nogle skrevne Besøg, hvorpaa der stod Poststempel fra en ungarsk By; men dem maatte han hver Gang tage med sig tilbage som „ikke modtagne“. Tilslidst udeblev de ogsaa. Den eneste, stadige Gæst i Jakob Løvs Hus var hans Brodersøn, Mayer med de fire Hænder. Naar Mayer kom, og det gjorde han regelmæssigt hver Aften, blussede der Noget op i Jakob Løvs Dine, som lignede Glæde. Kun med Mayer kunde han bekvemme sig til at spille en „Frantsfus“; men det, som laa paa Lur i hver en Fold og hver en Revne i Begges Sjæle, berørte de aldrig. Uden at have lovet hinanden det, var det en fælles Overenskomst mellem dem, at Blümele ikke blev nævnet med et Ord.

Var det en Slags Forglemmelse, eller var det et Brud paa Trofast fra Mayers Side?

Engang, da der var gaaet nogle Aar, og han og Onkelen en Vinteraften sad ved deres „Frantsfus“, tog han, medens Jakob Løv blandede Kortene, et sammenlagt Stykke Papir frem, der saa ud som et Brev, og lagde det foran sig paa Bordet.

„Hvad har det Brev her at gjøre?“ for Jakob Løv op og kastede, idet han vredt saa paa Mayer, Kortene paa Bordet.

„Brevet? Er det da et Brev?“ stammede Mayer og greb Papiret med sine lange Hænder for saa hurtigt som muligt at skjule det i sin Frakkelomme.

„Mayer!“ sagde Jakob Løv efter nogen Tid Forløb, „Du veed, mig narrer man aldrig. Brevet kommer fra — hende!“

„Ja, Onkel!“ udbrød Mayer ængstelig, uden at se op.

„Naa, og hvad skriver hun saa til Dig?“

„Hun beder mig om at skrive til hende, naar det er hendes Moders Dødsdag . . .“

„Har Du skrevet til hende?“

„Ja!“

Efter nogen Tøven sagde Jakob Løv:

„Lad os saa spille videre! Det er Dig, der skal spille ud.“

Kort Tid derefter anskaffede han sig en Hund, som om Natten løb løs omkring i Gaarden. Han kunde, sagde han til Brodersønnen, engang blive overfaldet, og det vilde han sikkre sig imod . . .

En maaneklar Sommernat forstyrrede, som vi allerede have fortalt, denne Hunds Gjøen hele Gadens Søvn. Oppe under Himlen hvælvede den stjernebesaaede Kuppel sig, straalende Stjernefud dalede ned mod Jorden og svandt, og Maanelysket udbredte sig stille og roligt over Alt. Men dernede paa Jorden hylede Dyret og kunde ikke finde Hvile. Thi lige tæt ved det, paa Stenbænken udenfor Huset, hvor det ikke kunde naa hen, rørte der sig Noget, og Stemmer hvistede, og undertiden lød det, som om der blev tystet paa en svag Rlynken, der syntes at komme fra et Barn . . .

Hunden blev hele Natten ved med sin Tuden.

Henimod Kl. 2, da Maanen skinnede stærkest over Huset, blev et Vindue aabnet paa første Sal, og en Stemme spurgte:

„Hvem er det, der er dernede!“

Hunden havde kjendt sin Herres Stemme og tav for en Tid.

„Hvem er det, der er dernede?“ lød det endnu engang oppe fra Vinduet.

Intet Svar.

Kun en sagte Hullen, en kvalt Graad, der fortalte om

en Menneſſefjæls tungſte Sorger — og ſaa begyndte Hunden igjen at tude.

Vinduet deroppe blev atter luffet.

Maanen begynder igjen at gaa ned, hiſt og her ſluffes hele Stjerneſkynger; et koldt Vindpuſt ſtryger forbi, og Dugdraaberne, hvormed den vaagnende Morgen beſtænker den endnu ſøvndrukne Jord, funkle og ſtraale overalt. Naar denne ſiden guider Sønnen af ſine Djne, ſkal den dog vide, at hin allerede har været der og hilſt paa dens Blomſter og Træer . . . Paa Stenbænken udenfor Jakob Løvs Hus er Alt igjen blevet ſtille.

Paa den anden Side af Gaden blev i dette Djeblif en Dør aabnet; man hørte Lyden ſom af en Mandſ Skridt, der kom nærmere og nærmere . . . Paa Bænken er Alt ſtille . . . Hvad var det for et Syn, der mødte Mandens Dje og ſik ham til at ſtandſe? . . .

Der ſad en Kvinde, med Hovedet dybt ſænket paa Brøſtet; i hendes Skød hvilte en Dreng, ſlynget tæt op til hende . . . Begge ſov. En ſort, glinſende Haarſletning, der var ſmuttet ud under Huen, ſnode ſig lige ned paa Drengens Hoved.

Hvor ſaa hun ikke hentæret ud! Hvilken forgrædt Skjønhed! Hvad var det, der i ſaa høj en Grad forſærdede Manden, da han ſik Dje paa denne Gruppe? Han ſkjulte ſit Anſigt med ſine Hænder . . . uvilkaarligt ſtammede hans Læber Ordet:

„Blümele!“

Ved denne Lyd aabnede to brune Djne ſig, den Sovende hævede Hovedet, og Sletningen gled til Side. Nu kunde man forſt rigtigt ſe, hvor hendes Anſigt var blegt og indfaldet.

„Blümele!“ udbrod han endnu engang.

Da lod hun Haanden langsomt glide over den hvide Pande.

„Ja rigtig“, sagde hun som i Drømme, „det er godt, at I ikke lod mig sove fra „Dødsdagen“. Er det allerede paa Tiden?“

Da var det, som om en indvendig Kulde bragte hende til at fare sammen. Den vækkede hende fuldstændigt.

„Be!“ udbød hun, og hendes Hoved sank ned paa Brystet, „det er jo mit Sødsfendebarn, Mayer?“

„Kjender Du mig ogsaa, Blümele?“ raabte Mayer med hele sit Hjertes Varme, og da løb de klare Taarer først ustandseligt ned over hans Kinder.

„Og Du viger ikke forstrækket tilbage for mig, Mayer?“ sagde hun nogen Tid efter, uden at se op.

„Vær velkommen, tusinde Gange velkommen, Blümele, min egen Blümele!“ sagde Mayer og rakte hende Haanden.

Men hun gøs og tog ikke mod Mayers Hilsen.

„Er jeg da hjemme?“ spurgte hun og prøvede paa at rejse sig, „siden Du byder mig velkommen?“

„Hvor ellers monstro? Er det ikke mig, der staar her foran Dig?“

„Mayer!“ sagde hun, og hendes Ansigt fortalte om hendes Sjæls stærkeste Frygt, „jeg sad hele Natten her paa denne Bænk . . . jeg og mit Barn . . . og Hunden gjøvede . . . og han maa have vidst, at jeg var her. Kan da en Fader sove, naar han veed, at hans Barn er i Nærheden? . . . Men ikke en eneste Gang raabte han: Kom, kom herop, Blümele, mit eget Barn! og jeg har dog siddet her hele Natten! . . .“

„Hele Natten!“ udbød Mayer, og hans Stemme skjælvede af Medlidenhed og Brede.

„Tror Du ikke, at han vidste det!“ sagde Blümele gysende

og saa frygtfomt op mod Vinduet. „Han maa dog have kjendt mig . . . Tror Du ikke, Mayer?“

Mayer svarede Intet; efter nogen Tøven udbrod han hurtigt:

„Du veed jo, Blümele, at jeg altid har været Dig en trofast Ven . . . og har ment Dig det godt. Det veed Du jo nok!“

„Ja!“ svarede hun klangløst; „men jeg! . . .“

„Tal ikke derom, Blümele, tal ikke derom! Da Du veed det, saa vil Du ogsaa gjøre, hvad dit Sødsfendebarn Mayer tilraader Dig. Vil Du følge ham?“

Blümeles Hoved var endnu stedsse dybt sænket.

„Her kan Du ikke blive,“ fortsatte Mayer, „her kan Du ikke tøve et Øjeblik længer. Din Fader maa ikke vide, at Du er her . . . Kom hellere hjem hos os . . . der kan Du og dit Barn hvile Eder . . . selv mine Forældre skulle ikke saa at vide, hvem de give Husly, førend jeg siger dem det. Der ville vi aftale og overveje, hvad . . . der for Resten er at gjøre. Vil Du?“

„Men hvorledes kommer Du selv hid paa denne Tid?“ spurgte Blümele, og det var aabenbart, at hendes Tanker ikke dvælede ved Mayers Ord.

„Jeg skulde i Dag have været ud paa Landet!“ sagde Mayer lovende, „men Bonden kan godt vente nogle Dage med sin Uld . . . Vil Du saa, Blümele?“

„Og jeg skal høre herfra, fra min Faders Hus? . . . Her, hvor jeg hører hjemme!“ udbrod Blümele.

„Kom, kom dog!“ bad Mayer.

Hans Stemme lød saa indtrængende, hans hele Person bar Præget af en saadan Sandhed, og hans Ansigt var bejælet af en saadan dyb Alvor! Var det virkelig

endnu den samme Mayer, ad hvis fire Hænder man engang ikke kunde faa gjort Nar nok?

„Jeg følger Dig, Mayer, hvor Du saa fører mig hen!“ sagde hun.

Hun svøbte Barnet, der endnu stadigt sov, tættere ind i det Tørklæde, hvori det lå.

„Lad mig saa Barnet, Blümele!“ bad Mayer.

De brune Djne saa med et ejendommeligt, sty Blik paa ham. Hun tøvede noget og sukkede. Saa gav hun ham Barnet.

„Kom nu med, Blümele!“

Mayer naaede ubemærket og i Ro sine Forældres Hus med hende. Just som han kom hen til Døren, hvilken han lydløst aabnede, blev en smal Stribe af Himlen imod Ost oplyst saa pludseligt og uventet, at de Begge, idet Gien-
skinnets faldt paa dem, stod i fuldt Lys, medens Alt rundt om dem endnu var indhyllet i den graanende Dæmring.

Var dette et godt Bærfel for Blümeles Ankomst?

Mayer havde i sine Forældres Hus sit eget hyggeligt ordnede Værelse, der lå i en taarnlignende Udbygning, som man for længe siden vilde have bygget om til en hel første Sal, naar han kun havde villet rette sig efter visse Onsker, som Fader og Moder nærede; man kunde kun komme op til det ad en stejl Trappe. Denne lille Stue var, som en Borg, utilgængelig for Enhver, hvem dens Beboer ikke vilde tilstede Udgang. Der bragte Mayer sit Sødsfendebarn hen. Hele Huset lå i den dybeste Ro.

Mayer lagde det sovende Barn paa sin endnu uredte Seng; nu saa han først, hvor vidunderligt smukt dette Barns Hoved var. Det havde Moderens Træk, saaledes som han selv engang havde set dem; men de trodsige Læber og saa et vist Spil om Munden vare ikke Blümeles. Han

stod længe beundrende foran Barnet . . . saa lagde han omhyggeligt det bløde Tæppe over Drengen.

„Hele Natten under aaben Himmel!“ hvædede han halvt højt, „og jeg laa i min Seng og vidste ikke Noget derom.“

Blümele var bleven staaende ved Døren.

„Vil Du ikke udhvile Dig?“ spurgte han, „jeg vil da imidlertid gaa udenfor og staa Vagt, indtil Du kalder paa mig.“

Da brast Blümele i en smertefuld Graad; hun led vist Alt, hvad en Menneſteſjæl kan lide, nu da hun maatte tænke sig hjemme, og dog ikke var hjemme! — Alt hun ogsaa ſkulde opleve, at netop Mayer tog sig af hende, og at hun ſkulde ſe, hvorledes han bragte det Barn i Seng og dækkede det lunt til, hvis Fader hed Jaques!

„Det har jeg ikke gjort mig værdig til, Mayer!“ hulkede hun. „Hvorfor jager Du mig ikke hellere bort?“

„Ti, ſaa ti dog, kjære Blümele!“ bad Mayer, „gaa hellere til Hvile, jeg ſkal rede Dig en Seng!“

„Nej, nej!“ udbød Blümele, idet hendes Sorg blusſede op paany; „det ſaar Du mig ikke til, Mayer! Er jeg da kommen hid for at ſove? Jeg maa fortælle Dig Alt . . . jeg maa give mit Hjerte Luſt, ellers brister det, og jeg dør lige for dine Dje. Du maa høre paa mig, Mayer!“

„Ti, Blümele, ti!“ bad Mayer atter. „Du kan jo altid tale, naar Du forſt har udhvilet Dig.“

„Nu maa det ſte!“ udbød Blümele næſten ſtrigende. „Det vil ſtyrke mig langt mere, end Sovn og Spiſe kunne.“

Mayer indſaa, at han ikke længere turde modſætte ſig Blümeles Dnſte. Han ſatte ſig da paa den nederſte

Ende af Sengen, hvori Blümeles Barn sov, medens hun tog Plads paa en Skammel, næsten ved hans Fodder.

Det var et saaret og tilfidesat Hjertes Lidelseshistorie, som Blümele nu fortalte.

I Begyndelsen var Blümeles Fortælling, som alle saadanne Meddelelser, aldeles forvirret og tilfyneladende usammenhængende. Men det saa kun saaledes ud. Naar hun saaledes blandede Fjernt og Nært, Nutid og Fortid mellem hinanden, saa at de neppe kunde skilles ad, saa havde dog alligevel Alt een og samme Klang, som om det Altsammen slet ikke angik hende, som om hun aldeles ikke talte om sig selv, men om en vildfremmed Person.

Hun begyndte med at skildre, hvorledes hun første Gang betraadte sin Mands Hus, og kort derefter kom hun til at tale om, at Jaques havde forladt hende og ladet hende væge- og glædesløs blive tilbage i det fremmede Land med sit Barn.

„Har han forladt Dig!“ udbød Mayer og sprang op med stirrende Øjne og knyttede Hænder.

„Hvor kunde det være Andet?“ sagde Blümele sørgmodig; „han var født til at være Adelsmand ... og skulde sørge for Kone og Barn!“

„Og hvor er han saa nu ... denne dejlige Jaques?“ udbød han saa gjennemtrængende, at det gik hende gennem Marv og Ben.

„Mayer!“ sagde hun bedende og saa med et taarefyldt Blik paa ham.

Mayer forstod dette bønfuldende, brune Øje.

„Veed Du ikke, hvor han er draget hen?“ sagde han venlig og satte sig igjen paa Sengen.

„Langt over Havet — til Amerika!“

Fra nu af tog Mayer sig i Agt for at afbryde Blümeles Fortælling med et eneste Ord.

I den første Tid fandt Blümele virkelig det i det nye Hjem, som saa livfuldt og bedaarende havde talt til hende gjennem Jaques's Skilbringer. Jaques bar hende paa sine Hænder og gjentog altid, at med hende var hans Livs Lykkestjerne først bleven tændt. Deres Drengs Fødsel fyldte Begge med en Salighed, som man nu, syv Aar efter, neppe kunde antyde. Der kom en Slags Bedøvelse over Blümele, saa at hvert Minde om det gamle Hjem med Alt, hvad det gjemte, oftere svigtede hende. Ja selv hine mørke Skygger, som havde fulgt hende fra Böhmen — Grindringen om Alt, hvad hun havde forvoldet sine Forældre, svandt, og nu var der kun Lys og Solskin udbredt over hendes hele Tilværelse. „Af det Barn skal jeg danne en fri Ungarer!“ udbød Jaques ofte, naar Glæden løb af med ham, „og ingen af disse forkuede, stinkelige Bøhmere!“ Selv det frænkede hende ikke. Var det da ikke hans Barn? Og havde hun noget andet Dnske end fuldstændigt og ubetinget at tilhøre ham?

Lidt efter lidt stete der dog en forbausende Forandring.

Jaques havde i sin Fødeby, som laa midt paa en milevidt udbredt Slette, og næsten kunde kaldes en stor Stad, begyndt sin egen Forretning, hvortil Blümeles Medgift satte ham i Stand. Men det forekom hende, hvem en vis ængstelig Smaalighed i alle Forretninger var medfødt, som om Jaques, i Sammenligning med de givne Forhold, havde flaaet for stort paa. Hun var hjemme fra Böhmen vant til at se, hvorledes man under Savn og Rampe bygger en jevn Velstand op med den omhyggeligt sammenspærrede Skilling som Grundvold. Men Jaques havde indrettet sine

Forhold saaledes, som ikke engang den, der har samlet sig Formue, gjør.

Det saa Blümele tydeligt; men hun tav og tav længe. Men da hun engang trode at se en mørk Sky paa sin Mands Pande, som ellers altid lyfte saa muntert, saa overmodigt sorgfrit, vovede hun at komme med en Bemærkning, som Jaques blev meget vred over. Han kaldte hende med Haan en „Böhmerinde“, som havde arvet sine Landsmænds smaalige Tænkemaade og Begreber. Men hun skulde blot ikke glemme, at hun ikke mere levede i Böhmen; Verden vilde jo være et utaaleligt Opholdssted, naar den kun var befolknet med Böhmere. Men derfor var jo ogsaa Ungarn blevet skabt.

Vilde Jaques nu narre sig selv eller Blümele?

Fra det Øjeblik af viste der sig en saadan gabende Kluft mellem de to Ægtefolk, som altid maa opstaa mellem to hinanden saa modstridende Karakterer. Jaques kaldte Alt det „böhmiss“, som kom hans højtgaende Tanker og hans alt Smaaligt foragtende Sorgløshed i Vejen. Blümele saa allerede med sit skarpe Blik, at hans Forhold havde forværret sig, og at han søgte at skjule det med det Hovmod, som hun i sine yngre Aar havde fundet saa beundringsværdigt. Jaques fandt det utaaleligt, at hans Kones Dine stedse, selv naar hun tav, gjorde ham Spørgsmaal. Han vendte sig bort fra hende og tilside satte hende; hans Hjem og hans Barn havde ikke længere noget Tillokkende for ham. I Stedet for at passe sin Forretning, tilbragte han sin meste Tid udenfor Huset, sammen med ungarske Adelsmænd, med hvem han spillede, red og jagede. Nu syntes hans egentlige Natur, der kun var bleven tuet af hans Fødsel og ydre Forhold, at have fundet den rette

Jord, hvori den kunde trives. Jaques var ingen Rjebmand — han var født til at være Adelsmand.

Fra nu af ansaa Blümele sig for fortabt.

Til disse Lidelser, der vare dobbelt tunge for hende, der ikke kunde betro dem til Nogen af sine fremmede Omgivelses, kom en uovervindelig Hjemde, saa at hun frygtede for at blive alvorligt syg. Kun Synet af hendes Barn gav hende Mod og Styrke.

Hun havde hørt af en Haandværkssvend, der var paa Gjennemrejse fra Böhmen, at hendes Moder var død for længe siden. Fra nu af havde hun kun eet Ord i Tankerne: Moderens Dødsdag. Det at besøge sin Moders Grav, at give sine Taarer Luft der, ikke gjøre Andet end at græde og saa vende tilbage igjen, det syntes hende at være en Salighed, i Sammenligning med hvilken alle Sorger blev til Intet. Engang talte hun til Jaques derom, men han svarede: „Hvad gavner det din Moder, om Du gjør hele den lange Rejse fra Ungarn til Böhmen, eller ikke?“ Da tav hun, nu kjendte hun ham først rigtigt.

Nogen Tid derefter rejste Jaques; han blev maaske borte i flere Uger, skrev han til Blümele. Fjorten Dage efter kom der et Brev med Liverpools Poststempel. Jaques var dragen til Amerika; Brevet var skrevet Dagen før hans Afrejse. Han havde, skrev han, ikke havt det Held, som han havde haabet, i Ungarn; Ungarn var overhovedet ikke længere det Land, som det tidligere havde været — det syntes at være forlagt til Amerika. Derfor var han nu draget samme Vej, ad hvilken Millioner før ham havde hentet deres Lykke. Han sendte Blümele og Barnet en Hilsen og lovede i Slutningen at lade høre fra sig, naar han først var i Kalifornien.

Hvor vidunderligt; Blümele følte sig næsten lettere.

Med Resten af sine Gjendele — thi han havde efterladt alle sine Sager i den yderste Forvirring — begav hun sig, med Barnet paa Armen, paa Vejen til Böhmen. Havde hun blot først paa Moderens Dødsdag besøgt hendes Grav, saa maatte hver en Sorg, hver en Forfølgelse og Plage gjerne ramme hende, hun skulde dog ikke knurre. Paa Dødsdagen vilde hun igjen luttre sin brødefulde Sjæl.

„Gud vil sikkert mindes,“ udbrød Mayer stærkt bevæget, da hun havde endt, „at Du tænkte saaledes. Han vil ogsaa hjælpe Dig.“

Han havde rejst sig og gik hurtigt op og ned i det lille Bærelse.

„Hele Natten har hun tilbragt derude . . . og jeg vidste det ikke . . . Og det skulde Gud ikke lægge Mærke til?“ saaledes talte han med sig selv. Endelig standsede han foran Blümele, der stod hensunken i Graad.

„Vil Du love mig Noget, Blümele?“ udbrød han paa een Gang, og hans Øje funkede, og han syntes næsten at blive et Hoved højere.

Blümele nikkede med Hovedet.

„Saa lov mig kun at gjøre, hvad jeg nu raader Dig til; fremfor Alt maa Du ikke gaa ud af denne Stue.“

„Men Dødsdagen?“ indvendte Blümele sorgmodigt.

„Den indtræffer først iovermorgen. Lad indtil da mig handle og tænke for Dig. Løber Du mig det?“

Blümele gav ham Haanden uden at sige et Ord.

Det var blevet Morgen, og Livet, der atter var vaagnet, rørte sig i Gaden. Mayer mente, at det nu var paa Tiden at forlade sit Sødsfendebarn, dels for at erfare, om Blümeles Ankomst allerede var bleven bekjendt, og dels for at faa Ro til at samle sine Tanker; thi hans Blod var

kommet i Oprør, og det hindrede ham i at overveje, hvad der nu skulde gøres.

Han gik flere Gange gennem Gaden, standsede enhver Kirtegænger og gav sig i Snak med ham. Alle fortalte om deres paa en saa ejendommelig Maade forstyrrede Nattero og Hundens Gjøen, men Ingen vidste det Mindste om Blümele.

Efterhaanden bøjede hans urolige Tanker ind paa en jevnere Vej; han besluttede at meddele sine Forældre, hvilken Gæst de gav Husly. Hvor de Gamle blev forbavsede og studsede, da de fik den Efterretning! De lovede ubrodelig Tavshed; kun ikke for længe, sagde Mayers Moder, thi at have Blümele under sit Tag og ikke se hende, det var mere, end hun kunde finde sig i.

Forøvrigt bifaldt de fuldstændigt, hvad Mayer havde gjort.

Et uendeligt Velvære gennemrislede ham, da han strax derpaa gik op ad den snevre Trappe til sit Kammer, og idet han lyttede ved Døren, blev vaer, at der var aldeles stille derinde. Moder og Søn sov . . . Mayer listede sig atter lydløst bort.

Siden gik Mayer til Jakob Løb; han maatte se den Gamle, han vilde udspejde hans Ansigt. Mayers Hjerte bankede voldsomt, da han kom forbi den Stenbænk, som nylig havde været Blümeles haarde Natteleje.

Han traf Onkelen især med at spise Frokost.

„Veed Du af, Onkel,“ sagde han efter at have hilset paa ham, „at din Hund i Nat har bragt hele Gaden i Oprør?“

„Saa, hvordan det?“ spurgte Jakob Løb; og Mayer trode, at han saa et hadst Smil spille om hans Læber.

„Dyret havde ingen No paa sig og gjøde uafsladeligt.“

„Saa har han nok set Noget!“ sagde Jakob Lov tørt. Da harmedes den ellers saa blide Mayer.

„Onkel!“ udbød han og saa næsten truende paa ham, idet han stillede sig lige hen foran ham . . .

„Onkel! hidtil har jeg agtet og elsket Dig, næsten som om jeg var dit Barn . . . Men en saadan Haardhed mod sit eget Kjød og Blod havde jeg ikke tiltrot Dig . . .“

„Hvad gaar der af Dig, Mayer?“ sagde Lov roligt, „har jeg maasse ikke Lov til at holde mig en Hund? . . .“

Ved dette Spørgsmaal blev Mayer noget forvirret. Gjorde han maasse Onkelen Uret ved at tro, at han vidste noget om Blümeles Tilstedeværelse?

„Onkel!“ sagde han lidt efter noget venligere . . . „veed Du, at det iovermorgen er din Esthers Dødsdag? . . .“

„Det veed jeg, det veed jeg!“ sagde Jakob Lov . . . „Eller vil Du maasse minde mig om, at ingen Andre end jeg beder Kadischbønnen for min Esther? . . .“

Hvad foregik der dog med Mayer i det Djeblig? Hans Ansigt havde et saa straalende, ja næsten henrykt Udseende, som havde en guddommelig Aabenbaring sænket sig ned over det. Hans Bryst spulmede, og en mægtig Gjærning syntes usagt at svæve paa hans Læber.

Han sagde Farvel til Onkelen og ilede hjemad, som havde han Binger. Han lyttede ved Døren ind til sit Værelse og hørte, at Blümele og Barnet vare vaagne. Han traadte ind. Blümele sad igjen paa den lave Skammel med Drengen paa sit Skød og græd.

„Blümele!“ udbød han aandeløs, „kan dit Barn allerede læse?“

Hun rystede benægtende paa Hovedet.

„Heller ikke i Bønnebogen?“

„Jaques lagde aldrig synderlig Vægt paa Religionen,“ sagde Blümele.

Mahers Ansigt formorkedes; men det klarede snart op igjen.

„Jeg skal være Drengens Lærer!“ sagde han.

Blümele saa op paa ham; hun forstod ham ikke.

„Hvad vil Du med Barnet?“ spurgte hun.

„Jeg vil lære det „Radischbonnen“!“

Hvorledes Maher bar sig ad hermed, hvilke Lære- og Konstgreb han brugte for at befæste disse det hellige Sprogs uforstaaelige, aldrig før hørte Lyd i Barnets Hufommelse, hvorledes han fremfor Alt fik Barnet til at sidde roligt paa sit Skød og uafbrudt gjentage det, som han sagde det for, saa at det end ikke blev træet af at bede ham om at blive ved; hvorledes han bragte det saa vidt, at Barnet allerede, da den første halve Time var gaaet, slyngede sine smaa Arme om hans Hals og trykkede sine bløde Barnelæber mod hans — ja, det vilde være uendelig vanskeligt, men ogsaa overmaade let at fortælle.

Mahers Læreevne var en af hine Trylleblomster, som i een Nat udfolde hele deres Farvepragt. Og denne Blomst stod frem af hans varme Hjerte . . .

Nu og da bragte Maher, som en omhyggelig Vært, Mad og Drikke.

Da Blümele om Aftenen lagde Drengen i Sengen, sagde han uopfordret hele Radischbonnen fra først til sidst uden en eneste Fejl.

„Hvad der dog sidder for et mageløst Hoved paa det Barn!“ udbrod Maher begejstret. „Det gjør intet vorent Menneſte ham saa let efter.“

Saa gif han. Blümeles Dine fulgte ham med et langt, usigeligt langt Blik.

Næste Morgen fik Mayer atter Bevis for, at Barnet havde en sjeldent god Hufommelse; Drengen havde i Nat- tens Lob ikke glemt den allermindste Stavelse af den van- fkelige Bon. Til Belønning opfandt han nu de lystigste Lege og lo med Barnet og glædede sig med det, og var selv et lykkeligt Barn.

Henimod Aften, da det begyndte at mørknes, bragte Mayer en med Olie fyldt Kop, hvori der svømmede en Bøge.

„Nu begynder din Moders Dødsdag,“ sagde han, „tænd nu Lyset,*) Blümele!“

Blümele gjorde, hvad Mayer bød hende. Saa satte hun sig i en Krog af Stuen paa den lave Skammel og talte ikke et Ord mere den Aften.

Paa samme Tid, som Blümele tændte Mindelyset for sin Moder, skinnede det ogsaa i et andet Hus i Gaden.

Saa nær hinanden vare Fader og Datter, at de fra deres Bærelser gjensidigt kunde se de urolige smaa Flammer — og dog saa uendelig langt fra hinanden.

Saa blev det Torsdag. Da Mayer tidlig om Morge- nen vilde vække sit Sødsfendebarn, fandt han allerede Blü- mele og hendes Barn fuldt paaflædte. Mayer saa forvaa- get ud; alle Tviblenes Aander, om det, han stod i Begreb med at gjøre, ogsaa vilde lykkes, havde forstyrret hans Søvn.

*) En gammel jødisk Skik, at Børnene i det Døgn, i hvilket Forældrenes Dødsdag falder, stadigt have et Lys brændende; maaske for at antyde, at Mindet om de Døde ikke er ud- slukket hos dem. D. A.

„Kommer Du for at hente mig til Moders Grav?“ spurgte Blümele.

„Du maa betro mig Barnet for en kort Tid,“ sagde Mayer bevæget.

„Hvad vil Du med det, Mayer?“ udbrød Blümele og lagde, som greben af en ængstelig Følelse, Haanden paa Hovedet af det.

„Det skal bede Radvise for din Moder.“

Da blev det hende først klart, hvad Mayer havde for; nu indsaa hun først tilfulde den Kjærlighedshedsgjerning, der skulde blomstre for hende i den stakkels Mayers Sjæl; ham, hvem hun engang havde udlet og spottet.

„Mayer!“ udbrød hun, „hvad er Du dog for et Menneske!“

„Ti, Blümele, ti,“ bad han, „indtil det er til Ende.“

„Og jeg? Hvad skal imidlertid gjøre?“

„Er det da ikke din Moders Dødsdag idag?“ sagde Mayer med betydningsfuldt Alvor.

Mayer bar Barnet paa sin Arm til Kirken, og det søjede sig saa heldigt, at han undervejs ikke mødte En, for hvem han havde nødig at aflægge Regnskab for den usædvanlige Byrde. Morgengudstjenesten var endnu ikke forbi, men alligevel blev Mayer staaende ude i Forsalen; dog havde han først forvissnet sig om, at hans Onkel, Jakob Løv, stod paa sin sædvanlige Plads. Imidlertid bød Mayer Drengen endnu engang at sige Bønnen; Barnet bestod denne Prøve hyppeligt. Alligevel bankede Blodet i Mayers Arter, som skulde de sprænges, det sydede i hans Hoved, hans Læber skjælvede krampagtigt . . .

Endelig var Gudstjenesten næsten forbi. Mayer saa allerede, at hans Onkel stod op og gik hen til Forsangerens Plads. Det afgjørende Øjeblik var kommet. Hurtigt løf-

tede Mayer Barnet op og bar det gennem de Bedendes Rækker hen til Jakob Løv, ved Siden af hvem han stillede det. Denne, der var henseunken i de Minder, som denne Bøn i dette Djeblik smerteligere end nogensinde kaldte til Live i ham, stirrede ud for sig og lagde ikke Mærke til, hvad der foregik rundt om ham.

Han begyndte at bede . . . Men de samme Toner lod klarere og klarere ved Siden af ham fra en Barne-
mund. Da fyldtes uvilkaarligt hans Djne med Taarer . . . han standsede og lyttede og lod Barnet bede alene . . . Al hans Sorg og hans Hjertes hele Stibfindethed, som i saa mange Aar havde tæret paa ham, ham selv og Andre til Byrde, opløstes og forsvandt lige over for denne klare, rene Barnestemme. Hvad han stedse havde skjult i sit Hjertes lønligste Gjemme, nemlig Rængselen efter den tabte Datter, det, som han troede, at ingen Mennefsjæl nogensinde skulde aftvinge ham, det bevirkede dette Barn . . .

„Hvis er dette Barn?“ streg han med hjerteskærende Røst, da Lyden af de sidste Ord endnu neppe var død hen.

„Onkel!“ udbød Mayer bag ham, „det er dit og Esthers Barnebarn . . . det er Blümeles Barn!“

Med et svagt Skrig faldt Jakob Løv baglænds og var maaste kommen til Skade, hvis ikke Mayer havde grebet ham i sine Arme. Hans Ansigt var ligblegt, han var besvimet.

Der opstod et stærkt Røre blandt de Bedende; de ilede til; der foregik noget Uhort lige for deres Djne.

Paa engang rejste Jakob Løv sig af Mayers Arme. Han begyndte at græde bitterligt.

„Hvor er Barnet?“ udbød han, da de nedstrømmende Taarer hindrede ham i at se det; „hvor er Blümeles Barn?“

Da løstede Maher Drengen i Vejret og lagde ham ved Bedstefaderens Bryst. Skjælvende Arme omfavnede Barnet.

„Blümele! hvor er min Blümele?“ raabte Jakob Løv.

* * *

Saaledes havde et Barns Bøn bragt en Datter tilbage til hendes Fader.

Endnu den samme Dag saa man Jakob Løv gaa sammen med Blümele ud til det „fredlyste Sted“, hvor Esther og de fem Drengene sov. Da de vendte hjem derfra, bar Begges Afsyn Præget af hin Selvbrenselfe, som Menneskene opnaa i de Djeblikke, det er dem forundt at udvekle Kjærlighed mod Kjærlighed, Forsoning mod Anger.

Blümele blev for Fremtiden i sit gamle Hjem. Hun havde neppe været der i fire Maanedes, saa kom der et Brev, som meldte, at hendes Mand var død. Jacques havde neppe naaet sit Maal, førend Døden indhentede ham i San Francisco, just som han lagde nye Planer for Fremtiden. Med Brevet fulgte Dyrighedens Attest.

Blümele sørgede et helt Aar over den Døde.

Og Maher?

Ja, tør vi endnu gjentage det gamle, bitre Ogenavn: „Maher med de fire Hænder“?

Den, der for saa Aar siden kom forbi Jakob Løvs Hus, kunde, især en varm Sommeraften, se en hel Skare rødkindede og raske Drengene tumle sig omkring en gammel, hvidhaaret Mand, og bortset fra deres forskellige Højde, lignede de Alle hinanden paa et Haar. Hvilket solrigt Smil spiller der ikke paa den Gamles Læber? Hvor straalte ikke hans Dine, naar mangen Gang et af disse Børn

løber bort fra Legen og kommer hen til ham for hjærligt at stryge sig op ad ham!

Det var Mayers og Blümeles Børn!

Denne Gang havde Jakob Løv dog ikke forregnet sig.

Skjøndt det strider mod Gadenes Skik og Brug, at Børn, medens deres Forældre endnu ere i Live, bede „Kadisch“ for nogen Død, saa have Mayer og Blümele dog faaet gjennemført, at Jakob Løv tør betragte sine Børnebørn som sine egne Børn.

Ikke mindre end otte Børnebørn bede nu paa hans „Dødsdag“ den hellige „Kadisch“ for ham!

Karfunkel.

I.

Blomster til en Lovhytte.

Det er atter Lovhyttefest i Landet.

De snilde Bønder i de nærliggende Landsbøyer maatte allerede have erfaret af deres Almanakker, at Gaden's „grønne Helligdage“ stod for Døren, og hift og her sagde saa En eller Anden til sin Karl: „Det er bedst, at Du fjører til Skoven, Povel, og henter Granris, thi nu have Bøderne derinde i Byen snart Brug for dem.“ Og saa fjørte Karlen til Skoven, der hvor de stedsgrønne Graner vøge, og frarøbede med sin Dye Træerne deres bedste Bynt. Gud veed, om Povel, idet han gjorde dette, tænkte paa, hvor Tilfældet dog har maget det selsomt, at han, den Iysshaarede, ezechiste Knøs, skal gaa til Skovs for at hente Granris til dem, der allerede for firetusinde Aar siden byggede deres grønne Lovhytter midt i en arabisk Ørken? Hvem vilde vel nu standse denne Knøs og sige til ham: Det, som Du nu tankeløst gjør for Penge, det vil engang en daadrig Broderaand gjøre af egen Drift. Der vil komme en Tid, da den ene Trosbekjendelse finder Glæde i at forstjønne den andens Høitidsdage?

I Forgaarden til et Hus, som ligger for Enden af Gaden, hvor Grebens Have pranger med det herlige Slot i Midten, havde to Mænd travlt med at lægge sidste Haand paa en Lovhytte, der allerede stod fuldt færdig tømret og reist.

Den ene af dem, der var en hel Del yngre end den anden, stod paa en Stige og tog imod Granris, som en stærkt bygget, ualmindelig høj Mand rakte ham, og lagde det ene over det andet, saa at de nu allerede dannede hele Lovhyttens grønne Tag.

Men vi ville fatte os i Korthed: den ene af de to Mænd var David Brod, Menighedens Forbeder, den anden hans uundværlige Komplement, Feivelmann „Bas“, hvilket dog ikke just var hans egentlige Familienavn, men snarere en Anthdning af hans Stilling i Livet, thi ogsaa han var Sanger af Naturen, og det en Bas med et saa umaadeligt Omfang, at den havde slugt Alt, hvad der ellers minder om Individet: Hjemstavn, Fødsel, Familie og Karakter.

Paa engang standsede Basen sit Arbeide, tørrede Sveden af sin Pande og sukkede dybt.

„David Brod,“ sagde han efter nogen Tøven, „jeg kommer igjen til at tænke paa, at jeg dog egentlig ikke er født til at være Bas. Jeg skulde have været noget helt Andet. Jeg veed kun ikke hvad!“

„Hvorfor tænker Du netop nu paa de Narrestreger?“

„Det skal jeg sige Dig, David, men lad mig først tænke mig om.“

Basens brune Dine fortalte om hans drømmende Tanker; men den, til hvem han havde talt, syntes ikke at lægge synderlig Vægt derpaa.

„Naar Du staar saaledes, Bas,“ sagde han, „saa kan vor Lovhytte endnu saa Lov til at vente længe, inden den kan sige: nu er jeg færdig.“

„Lad mig blot tænke mig om, David,“ udbrød Basen oppe fra Stigen.

Istedetfor at svare rakte Forbederen ham kun et Græris, hvilket Bassen uvilkaarlig tog imod.

I samme Dieblif svandt det drømmende, tænkende Træk i Bassets Ansigt.

„David Brod,“ udbrod han, og det lyfte og straaledede i hans Ansigt, som var det Gjenstæret af en langt borte flammende Ild, „nu gik det op for mig.“

„Dine Narrestreger, Basse,“ sagde David halvt gnaven og halvt leende, „ere som Fluer om Sommeren; jeg dem kun hundrede Gange bort, de komme dog tilbage.“

„Er det min Skyld, David Brod,“ udbrod Bassen og sukede dybt, „at jeg ikke er bleven Andet, end hvad jeg nu er? Som Du veed, stammer jeg fra Bayern, og min salig Fader gik med sine Varer fra By til By, hvad man jo hertilands hos Eder kalder at være Viskeræmmer. Da jeg endnu kun var et Barn, tog min afdøde Fader mig ofte med paa sine Vandringer, for at jeg i Tide skulde lære, hvorledes man skal omgaaes Kunderne. Da kom vi mangen Gang gennem en Skov, hvor der ikke voksede Andet end Fyr og Gran. David Brod, naar det saa var Foraar eller Sommer, og allersmukkest var det dog om Efteraaret, saa kan jeg ikke beskrive Dig, hvorledes jeg blev tilmode, naar jeg traadte ind i Skoven. Da blev mine Fødder saa tunge, at jeg næsten trode, at jeg ikke mere skulde slippe ud af Skoven. „Feivelmann, min Dreng,“ sagde saa min afdøde Fader til mig, „hvorfor standser Du ved hvert Træ? Hvorfor ser Du paa hvert Træ? Kan Du leve af saadant et Træ? Man veed jo overhovedet slet ikke, hvad der kan ske i saadan en Skov; jeg kommer til at ryste over hele Legemet ved det blotte Ord: Skov. Naa, og saa! Hvor kan Du blive nogen ordentlig Handelsmand, naar Du standser ved ethvert grønt Træ?“

„Ja, men det blev Du jo heller ikke,“ faldt David Brod ham i Talen.

„Engang, da jeg atter gif i Skoven med min salig Fader, kom det, jeg veed endnu ikke hvorledes, over mig. Fuglene sang paa Grenene, og saa var der Noget inden i mig, der tvang mig til at synge med. Da slængte min salig Fader hele Paffen med alle Barerne af sine Skuldre og horte paa mig. „Feivelmann, min Dreng,“ sagde han saa, „Du duer ligesaa lidt til at blive Kjøbmand som det Træ der; nej, Du skal være Sanger!“ Saa blev jeg sendt som Sopran til den berømte Forsanger Süßkind Schwab i Fürth for at lære hos ham. Og saa blev jeg siden Bas.“

„Hvad har det Gne at gjøre med det Andet?“ mumlede David Brod temmelig tydeligt hen for sig.

„Naar det er Lovhyttefest, er jeg altid gladest,“ fortsatte Basfen. „Naar jeg staar med Dig i Kirken, og vi synge sammen, og jeg saa lige paa engang kommer til at tænke paa, at histude ligge de grønne Granris paa Lovhytten . . . saa synes det mig, som om hin vidunderlige Skovduft satte sig i min Strube, og saa synger jeg engang saa smukt, som jeg plejer. Net som om jeg atter stod med min salig Fader i hin Skov og fik Lust til at synge med Fuglene.“

I dette Dieblif afbrødes de begge af et Barns Sang. Den lød inde i Lovhytten og kunde egentlig ikke kaldes Sang. Det var en ældgammel Melodi, saaledes som den hver Fredag Aften, naar man høitideligholder Sabbathens Begyndelse, synses i Kirken; men den Maade, Barnet foredrog den paa, havde et sjeldent Præg af selvstændig Opfattelse; det var den ældgamle Melodi, og det var dog ikke den; det var en splinterny Klædning med al Slags blændende Pynt; men først, naar man saa noiere til, op-

dagede man, at det hørte til en Dragt, hvis Traade maatte vare blevne spundne ved Euphrats Bredder. Hvor Sangen antog et drømmende Præg og krævede lange og brede Toner, der satte Pigen korte Triller i Stedet; og naar saa paa den anden Side den gamle Tradition jubledes og forbrede et hurtigt Tempo, saa lød det, som om et Menneskebryst havde fundet det dybeste Udtryk for en vemodig, næsten usigelig Hemmelighed.

Imidlertid havde de to Mænd standsat deres Arbejde; Ingen af dem rørte sig. Tavse stirrede de hinanden i Øjet.

„Hørte Du hende, Bas?“ spurgte David Brod endelig hvissende.

„Hvem skulde ellers have hørt hende?“

„Man kan næsten ikke kjende det igjen, som hun sang. Jeg gad bare vidst, hvorfor hun netop synger saaledes og ikke paa nogen anden Maade?“

„Na, der er endnu meget Andet i det Barn, som Du ikke kjender!“ sagde Basfen med et vist hemmelighedsfuldt Udtryk og tav.

Thi imidlertid var den kun halvt lukkede Dør, som førte ind i Lovhytten, pludselig bleven aabnet, og en Pige paa omtrent tretten Aar viste sig.

Var Barnet virkelig tretten Aar? Hendes ringe Hvide talte ikke for nogen højere Alder. Men naar man saa det uforholdsmæssigt store Hovede, den svære, uordenlige, fulsorte Fletning, der omgav det, tæt ved, og tillige lagde Mærke til de overordentlig store, mørke Dine, saa kunde man ejheller overse de kirsebærrøde Læber, som næsten stolt omgav en smukt formet Mund med hvide Tænder, og saa maatte man sige til sig selv, at det var aldeles umuligt at angive Barnets Alder.

„Fader," sagde Pigen, „Du tror vist, at vor Lovhytte er den smukkeste i hele Gaden? Ja, Du er maasse ovenikjøbet, naar Alt kommer til Alt, stolt af den?"

„Ja, er den da ikke ganske overordenlig smuk?" spurgte David Brod, „den rigeste Mand i Gaden, Mendel Prager for Exempel, kan dog ikke have nogen smukkere."

Barnet brast i Latter, og der spillede et vist stolt, ondskabssfuldt Træk paa hendes Munds røde Læber.

„Det anser Du nu for smukt," udbød hun, „naar hele din Lovhyttes Pragt kun bestaar i de forgyldte Rødder og Svedster, som Du stikker ind mellem Risene deroppe. Skal det være smukt? Jeg er nu af den Mening, at der er Forskjel paa smukt og smukt . . ."

„Hvorledes skal jeg gjøre, min egen Bella?" sagde David Brod; „nu har jeg, saalænge jeg lever, altid hørt, at der ikke gives nogen bedre Pynt i en Lovhytte end forgyldte Rødder og Svedster. Eigne de da ikke aldeles Guld?"

Barnet floggerlo igjen.

„Det skal være Guld?" udbød det. „Jeg siger jo heller ikke, Fader, at Du skal have gyldne Tøbler og Rødder i din Lovhytte. Men der mangler Noget i den, som man kan have, og som er smukkere end al den Glitterstads, som dog egentlig ikke har Noget at sige."

„Eg hvad er saa det?"

„Blomster, Fader, Blomster," udbød Pigen ibrig, „store smukke Tulipaner og Roser, ja og Lilier og meget Andet."

„Blomster?" indvendte David Brod studsende, „Blomster, hvor skal jeg faa Blomster fra? Har jeg da nogen Have?"

„Ja, det maa Du selv om, Fader!“ udbrød Pigen igjen med en frisk Latter. „Hvad er Grevens Have ellers til?“

„Bella!“ skreg Forsangeren, David Brod, aabenbart forstræffet. „Du kunde tænke paa at gaa ind i Grevens Have for at hente Blomster?“

„Hvorfor ikke, Fader?“ lo Bella og satte begge Hænder kjækt i Siden.

„Du kunde tænke paa at betræde Grevens Have!?“ gjentog David Brod, idet han blev mere og mere forbavset.

„Jeg tænker ikke paa det, Fader,“ sagde det forunderlige Barn og lo med en vis Haan, „nej, jeg gaar allerede!“

Bella var allerede smuttet udenfor Løvhyttens Grænser, inden hendes Fader med et eneste Ord kunde tale hende tilrette.

„Na, Bas! hvad siger Du om det Barn?“ spurgte David Brod og rakte sin Kammerat en hel Bunke Granris. Denne greb Risknippet, som rakktes ham, med en Slags vild Boldsomhed, der vilde have forstræffet enhver Anden end David Brod, som var fortrolig med sin Medsangers Tænkemaade, og slængte det paa Løvhyttens Tag.

„Han spørger mig, hvad jeg synes om Barnet!“ udbrød han, „og før, da Barnet sang, spurgte han mig ogsaa om, hvorfor det kun sang saaledes og ikke anderledes; hvorfor hun ikke synger saaledes, som hun har hørt David Brod og hans Bas synge. David Brod! kan Du da ikke indse, at Gud her har givet Dig et sjældent Barn?“

Lad os nu følge Pigen.

Lige bag ved Gaden, der hvor de sidste Huse ligge, kun adskilt derafra ved en lille Bæk, knejser Grevens Slot, omgivet af en udstrakt Have. Et mørkt Sagn i Gaden for-

talte, at Slottets nuværende Beboer var en indesluttet, menneskesky Mand, hvem en stor Ulykke havde ramt, da han endnu var ung. Paa et af de Godser, som han ejede midt i Böhmen, havde han fattet Kjærlighed til en af sine „Randarers“ *) Døtre, hvem han havde villet gjøre til Grevinde. Sagnet havde endogsaa opbevaret den smukke Randardatters Navn; hun hed Genenda. Men da Grevens Forældre fik dette at vide, havde de begivet sig til Kejseren i Wien og der udbirket, at den unge Greve blev sendt til et langt borte liggende Land, man siger endogsaa helt over Verdenshavet. Da han siden, efterat den gamle Greve imidlertid var død, vendte hjem, gjaldt hans første Spørgsmaal hin Randardatter. Det var midt i en Skov, og i Skoven var der en dyb Dam. Da pegede en gammel Jæger, der gik ved Siden af ham, paa Pilekrattet, som omgav Dammen paa alle Sider, og sagde blot: „Der fandt de hende!“ Greven giftede sig aldrig siden.

Forbederens Barn var i fuldt Lob kommet forbi Gårdens sidste Huse og over Broen, der var slaaet over den lille Bæk, og stod allerede ved Slotssporten. Den stod paa vid Gab; intet Menneske var at se i den af Billedstøtter og alle Slags, med Billedskærerarbejde prydede, Bygninger omgivne Gaard, som skilte Slottet fra Haven. Barnet gik knejsende hen over Gaarden, ret som om det følte sig fuldstændigt hjemme i disse aldeles fremmede Omgivelser, og kom ind i den store Have, som nu udstrakt og mørk laa aaben for det. Men heller ikke her blev hun angst; hun var kommen til en styggesuld Allee, hvor de sammenvorede Grene med deres grønne Løvværk frembragte et næsten uhyggeligt Mørke. Selv her følte hun sig modig

*) Randar o: Forpagter.

og frejdig; hun gik længere og længere, indtil hun endelig kom til Enden af den skumle Allee.

Der laa en Dam med grønlig-graat Vand foran hende; midt i den hævede et Springvand sig, som sprudlede ud af Munden paa et forfærdeligt Sten-Uhvre, der ragede op over Vandet med den halve Del af sit Legeme, medens to mindre Uhvrer med vældige, udspilede Rinder sendte andre Straaler tilvejs til højre og venstre. Bella var standset et Dieblis. „Skal det være Sonner af den Gamle der i Midten?“ spurgte hun sagte sig selv, og hendes Dine vare for en Tid med Eftertanke fæstede paa Sten-Gruppen midt ude i Dammen.

Pludseligt blev hun skræmmet af en Lyd, der syntes at hidrøre fra en Trugt, der faldt ned paa Jorden i den mørke Allee. Hun saa op. Da stod en sort klædt Mand, som havde en Bog i Haanden, foran hende. Selv da følte det modige Barn ingen Angst, og det uagtet Bella intet Dieblis var i Tvivl om, hvem det var, der stod foran hende. Det var Greven selv.

„Hvad vil Du her?“ spurgte han klangløst og stirrede paa Barnets Ansigt.

„Jeg skal have Blomster til vor Lovhytte,“ sagde Bella stammende.

„Og dem vil Du nu hente i min Have?“ udbrød Greven, og der lyfte et blidt Smil over de alvorlige Træk. „Hvem antager Du mig da for?“

„For en Greve!“ sagde Bella.

„Fordi jeg altsaa er Greve, skal jeg give Dig Lov til at hente Blomster i min Have til din Lovhytte?“

Bella nikkede næsten umærkeligt med Hovedet. Men saa sagde hun:

„Er det da min Skyld, at min Fader ikke har nogen Hæbe?“

Greven saa endnu skarpere paa Barnet fra Gaden. Var det formedelt den ejendommelige Maade, hvorpaa hun forandrede det Svar, som hun var skyldig, til et Spørgsmaal? Var det formedelt det flammende Blik i hendes Øjne, som kastede et saa forunderligt Skær paa det ellers ufsjonne Ansigt? Det varede en Stund, inden han atter spurgte:

„Hvem ere dine Forældre, Barn?“

„Min Moder er død, og min Fader er Forsanger i Kirken.“

„Du mener vel Forbeder,“ sagde Greven med en let Haan, „thi der kan vel neppe være Tale om Sang i Eders Kirke. Jo, jeg kjender den Sang.“

„Min Fader er Forsanger,“ udbrød Barnet med stærkere Stemme, „og naar Bassen hjælper til, lyder det overordentlig smukt. Man kan slet ikke høre noget Smukkere.“

Greven lo atter.

„Kan Du ogsaa synge?“

„Ja, jeg kan.“

„Saa syng Noget for mig.“

„Hvad skal jeg synge?“

„Noget fra din Kirke!“ sagde Greven efter et Øjeblik's Betænkning.

Hvem kan vel sige, hvad der foregik i dette Barns Sjæl? hvilke Ønsker og hvilke Anelser der susende bredte sine Vinger derinde? Hvorfor netop hin ældgamle Kirke-melodi, som hun nylig havde sunget i Løvhytten, nu atter lagde sig paa hendes Læber? Barnets hele Person frembød et høist ejendommeligt Skue; hun syntes at blive betydeligt større; de smudsige Klæder, i hvilke hun var hyllet,

syntes næsten at forsvinde, ret som om alt Ufsjont var faldet af hende, og som om kun hin ældgamle Kirkemelodi, der gav hendes Stemme en Betsalenhed, som den maaske aldrig havde haft, var bleven tilbage med sin Jublen som Lærken og med sin drømmende, tryllende Magt!

„Hvad hedder Du, mit Barn?“ spurgte Greven.

„De kalde mig Bella.“

Greven havde tabt Bogen, som han havde holdt i Haanden. Bella bukkede sig for at tage den op. Da hun saa rejste sig, kom hendes Hoved tilfældigvis op under Grevens Haand.

„De kalde Dig Bella?“ udbroød han og lagde sin Haand paa Barnets Hoved, hvorefter den sorte Fletning snode sig. Derpaa stirrede han længe ind i disse Øjne, som dannede en saa ejendommelig Modsatning til hendes barnlige Person.

„Bella betyder den Smukke,“ sagde han lidt efter, „men smuk er Du ikke. Din Skønhed bor et helt andet Sted, og det er min Opgave at bringe denne skjulte Karfunkel ud af sine smudsige Omgivelser og give den den herligste Indfatning.“

Dette havde Greven sagt hvissende, ja næsten uhorligt; men alligevel var intet Ord undgaaet Barnets fine Dre.

Derpaa vendte han sig med en stærk Bevægelse bort fra Bella.

„Gaa nu hen til det Hus, der bor min Gartner,“ sagde han i en fuldstændigt forandret Tone og pegede bydende paa et lille Hus, der laa i Udkanten af Haven, „og sig til ham, at han skal give Dig saa mange Blomster, som Du kan have i dit Forklæde, til din Løvhytte. Fra mig skal Du nok engang senere høre.“

Et Kvarters Tid derefter kom Forsangerens Barn, med Forklædet topfuldt af Blomster, stakaandet og med et glø-

dende Ansigt, rundt omkring hvilket det sorte Haar slagrede uordentligt, løbende ind paa Gaardspladsen, hvor hendes Fader og Feivelmann Bas endnu ikke vare færdige med at give Lovhytten dens grønne Skovdragt. De havde imidlertid talt om Barnet.

„Bella," udbød Basen helt oppe paa Stigen, „hvor Du ser løjerlig ud!" Og Forsangeren, David Brod spurgte hurtigt: „Hvad er det, Du har i dit Forklæde?"

Da løftede Barnet Forklædet og viste begge de forhavsedede Mænd de smukkeste Blomster, de nogensinde havde set.

„Nu kan Du sige, Fader," udbød Pigen, hvis Dine endnu straaede med den samme sjældne Glands, „at der ikke er Mage til vor Lovhytte i hele Gaden; Blomster oppe fra Greben selv er der vel ingen Anden, der kan opvise?"

„Har han selv givet Dig dem, Bella?" udbød Basen.

„Jeg vil ikke mere hedde Bella," sfreg Barnet med en pludselig Voldsomhed. „Han sagde, at jeg slet ikke er smuk; men at jeg er en Karfunkel . . ."

For længe siden laa Skovens grønne Tæppe paa Lovhyttens Tag; det var allerede Middag, og endnu stedse sad Bella, Forsangerens Barn fra Synagogen, midt iblandt Blomsterne, som hun havde hentet i Grebens Have, og bandt Krands, som skulde pynte det skrobelige Hus, der for kort Tid siden syntes hende saa ufsjont. Endnu var Rødmændene ikke vegne fra hendes Kinder; nu og da sang hun for sig selv; og naar man hørte nøje til, var det Brudstykker af hin ældgamle Kirkemelodi. For det Meste tav hun dog. Tænkte hun maaske paa Grebens Karfunkel?

II.

Fremtidens Porte.

Samme Dags Aften holdt Løvhyttefesten sit Indtog i Gaden med hele sin yndefulde Hygge. Forsangeren, David Brod, sad med Bella, hans eneste Barn, og Vassen i den med Blomsterfranse og alffens Pynt helt stateligt smykkede Hytte; Lyseslammer skinnede i det hyggelige Kammer, og det var slet ikke saa underligt, at denne løst sammensatte Bygning forekom Mange smukkere og dyrebare end saa meget Andet i den store Verden. Bella havde en Krans tilovers af Blomsterne fra Grevens Have, og den havde hun flettet ind i sit sorte Haar. Ved Aftensbordet kunde Vassen ikke lade være uafbrudt at se paa dette blomstersmykkede Hoved; det forekom ham, som om der var flere Aars Forskjel mellem det Barn, der her sad foran ham, og det Barn, der om Formiddagen var løbet fra Løvhytten til Grevens Have. Hvilket vidunderligt Lys udbredte ikke den røde Rose, der sad over hendes Pande! Var Bella da virkelig kun tretten Aar?

Kransen i Barnets Haar kunde kun have en ringe Vægt, og alligevel saa det ud, som om den tyngede paa hende med en usynlig Byrde; hun sad lige, oprejst, som om hun frygtede for at svække den Stilling, hun havde indtaget, ved den ringeste Bevægelse, ja ved det mindste Ord. Hvoraf kom denne Barnets sjældne Tavshed?

Da der var taget af Bordet, og Bordsbønnen var læst, sagde Forsangeren, David Brod til sin Vas:

„Hvad synes Du nu om, Vas, at prøve den nye Radisch *) med mig? Naar vi ville have Gre deraf, saa maa vi bruge vore Struber, som vare vi Fugle i Skoven.“

*) Radisch er en til den daglige Gudstjeneste hørende Bøn.

„Som vare vi Fugle i Skoven,“ gjentog Bassen, og hans Ansigt fik et drømmende Præg.

„Ja, lad os synge, Fader!“ udbød Forsangerens Barn paa engang, „jeg skal stemme i med.“

„Naa, Gud være lobet; nu fik Bella dog sit Mæle tilbage,“ sagde Bassen.

„Jeg hedder ikke Bella,“ freg Barnet med rhyntet Bænde, „jeg vil ikke hedde saaledes.“

„Hvad skal jeg da kalde Dig?“ spurgte Bassen; „jeg trode dog, at Bella var dit ærlige Navn!“

„Kald mig Karfunkel, om Du vil,“ udbød Barnet med trodsigt optrukne Læber, „kun ikke Bella; thi jeg er ikke smuk!“

„Hvad kan der dog være hændet Barnet?“ sagde Forsangeren, David Brod, halvt højt til sig selv.

Derpaa begyndte de at indøve Melodien til den nye Radisch, som Dagen efter, paa Lovhyttfestens første Dag, skulde sætte hele Menigheden i Forbavselse. David Brod lovede sig især en uhyre Virkning af denne nye Melodi; han havde lært den af en polsk Tigger, der var paa Gjennemrejse, og betalt ham ikke mindre end fire og tyve Kreuzer for at lære den. Hvem skyldte denne Kirke-melodi, der nu i en stille, affides liggende Menighed i Böhmen skulde tale til Folkenes Sjæle og Hjerter, sin Oprindelse? Hvem havde komponeret den Sang, som den polske Tigger nu havde overladt David Brod, der aldrig havde hørt den, for Penge? Ja, her vilde al Søgen og Forfsken være forgjæves. Hin „Schnorrrer“ *) havde selv fundet den et eller andet Sted langt borte i Polen, og havde saa ført den med sig, hvorhen Livets Bolger førte ham. Hvem kunde undre sig over,

*) Schnorrrer o: omrejsende Tigger.

om han pludseligt traf paa den Melodi i en eller anden af Elsas's Synagoger, som han for flere Aar siden havde hørt et eller andet Sted i Mähren eller Böhmen? Naar man-
gen Gang en ukjendt Plante aabner sine Djne paa den
haarde Klippegrund, saa er Stormen Skyld deri, da den
tog det spæde Frøforn i sine Arme og bar det hid og did,
hvor den selv havde Lyst. Det er ogsaa Hemmeligheden
ved disse Melodiers Opkomst og Trivsel.

Den nye Sang havde sine Banffeligheder; Sangerne
havde intet Nodeark foran sig, og maatte ene og alene stole
paa Hukommelsen. Hift og her anbragte David Brod en
heldig Snirkel, som saa Feivelmann Bas erklærede, at han
ikke forstod, da den manglede i den oprindelige Melodi.
Men da de allerede havde prøvet den nye Melodi for flere
Uger siden, saa slap den dog i Dag lykkeligt og i god
Behold, som en blank Støbning, ud af Sangernes Stru-
ber. Bella sang Sopranens Parti, og hendes Stemme
lød mildt og blødt sammen med hendes Faders og Basens,
som netop i Dag straaede i fuld Glans, idet han opbød
alle sine Stemmestemmer, som han sandsynligvis endnu slet
ikke vidste, at han ejede. Ligesom legende med sin Styrke,
kastede han uden mærkelig Anstrængelse sin Strubes fyldigste
Toner ind i Sangen; og naar Bellas Sang snode sig frem,
fin og yndig, som en Bæk med hundrede forskjellige Sving,
saa var hans Sang som en kæmpemæssig Skovflod, der bru-
sende farer afsted med faad Voldsomhed. Tillige holdt han,
saaledes som enhver Bas ifølge en gammel Tradition maa
gjøre, Haanden fast stemmet mod den ene Kind, der hvor
det tottede Kindstæg grode tættest, fordi han var overbevist
om, at hans Strubetoner derved fik den dobbelte Styrke.
Pludseligt standsede Bella sin Sang og brast i Latter. Begge
Sangerne tav, og David Brod raabte bredt:

„Hvad Pøkker fejler der dog Barnet i Dag? Hvad er der i Bejen med Dig?“

„Jeg kan ikke synge mere,“ lo Barnet, „naar jeg ser, hvorledes Vassen holder paa sin Kind, for at den ikke skal smutte fra ham.“

„Min Kind?“ sagde Vassen overordentlig forbavset. „Kan jeg da synge anderledes?“

„Det er jo netop derover, jeg ler,“ svarede Barnet med overordentligt Alvor, „fordi Du tror, at Du ikke kan synge, naar Du ikke spænder Kinden saa fast med din Haand som et Brædt. Hvor kan din Stemme lyde smukt, naar Du spærrer den inde og ikke vil give den Luft?“

Forsagt svarede Vassen, idet der efterhaanden bredte sig en dyb Rødme over hans Ansigt:

„Jeg har aldrig set det anderledes. Ingen Vas synger paa nogen anden Maade.“

„Og alligevel er det ikke smukt,“ sagde Bella.

Rødmen i Feivelmanns Ansigt var vegen for en paa-faldende Blegthed.

„Naar Du siger, at det ikke er smukt,“ sagde han klangløst, „saa vil jeg lade det være for Fremtiden.“

„Du vil give din Sang frit Løb, Feivelmann, uden at holde paa Kinden?“ udbrød Bella, og hendes hvide Tænder skinnede i den leende Mund.

Vassen nikkede blot med Hovedet.

„Du vil dog vel ikke lade et Barn bilde Dig saadanne Narrestreger ind?“ faldt Forsangeren, David Brod ham i Talen. „Saa længe der har været nogen Vas til paa Jorden, har han holdt sin Haand mod Kinden. Spørg enhver Vas i hele Verden, om han ellers kan synge.“

Feivelmann, vor Vas, rystede atter paa Hovedet.

„Lad nu det være godt, David Brod,“ sagde han

modløs; „naar Barnet siger Noget, kan Du være vis paa, at det er det rene Guld Jeg vil forsøge det, jeg vil engang synge, som Bella siger. Jeg begynder allerede at indse, at hun har Ret.“

De begyndte atter Melodien. Men denne Gang sang Forbederens Barn ikke med. Med begge Hænder støttede mod Bordet, sad Bella og fæstede sine skarpe, sorte Øjne paa Feivelmann, vor Bas. Hun oversaa ingen af hans Bevægelser, hendes Sjæl syntes ganske fordybt i Sangens Løb. Feivelmann mærkede, medens han sang, hvorledes Barnets Øjne hvilede paa ham; derfor blev Rinden denne Gang fri for den trykkende Haand. Men han sang slettere end nogenfinde — var det, fordi han maatte opgive en Vane, der næsten var bleven en Nødvendighed? eller var det de frygtede Barneøjne? Han standsede pludseligt og rejste sig.

„Tilgiv mig, David,“ sagde han mat. „Det vil ikke gaa for mig i Dag, der sidder Noget i min Strube, som kvæler mig, saa at jeg næsten troer, at Stemmen har svigtet mig for stedse! Undskyld mig!“

„Vær dog ingen Nar, Feivelmann,“ udbød Forsangeren og vilde holde ham tilbage, da han rejste sig.

„Lad mig kun være,“ udbød Bassen, og der laa Noget i Stemmen, der lød som kvast Graad, „i Morgen har jeg det nok bedre.“

Bella sagde Intet; hun havde ikke forandret sin Stilling. Hendes sorte Øjne fulgte det, der gik for sig, som om det var Noget, hvori hun aldeles ingen Del havde. Var Barnet hjerteløst? Nød hun Triumfens Sødme, fordi det var lykkedes hende at faa Bassens Syngemaade latterliggjort?

Feivelmann havde rejst sig, han havde lagt Haand paa Baasen og vilde ud i den fri Luft. I samme Øjeblik

for han tilbage, en høj Mands Skikkelse trængte sig ind ad den snevre Dør og traadte ind i Lovhytten.

„Greven, Greven!“ skreg Bella.

Det var virkelig Manden fra Haven, det var ham selv.

Torsangeren, David Brod, var forfækket sprungen op og holdt allerede sin Kalot *) i de skjælvende Hænder.

„Store Gud,“ hvisttede han, „Greven selv.“

„Hvorfor bliver I bange, Forbeder?“ sagde Greven smilende, „I kjender mig jo og maa saa vide, at jeg og Eders Folk ikke ere Fjender? Vær derfor saa god at sætte Eder igjen. I kan tænke Eder, at der er kommet En, der endnu slet intet Begreb har om saadan en Lovhytte og dog engang vil se, hvorledes saadan en Bygning ser ud.“

Uvilkaarligt havde David Brod igjen sat sig ned; men han var endnu ikke bleven Herre over sin Forfækkelse over Grevens Ankomst. I dette Øjeblik frembød Barnets Ansigt et besynderligt Skue. Bella saa aldeles ikke forfækket ud, det syntes næsten, naar man lagde Mærke til Smilet paa de røde Læber, som om den Mands Besøg, til hvem hun samme Dag havde henvendt sig for at bede om Blomster, aldeles ikke overraskede hendes Tankeverden.

Greven haade taget Plads paa Feibelmanns tomme Stol. Bassen selv stod ydmyg med blottet Hoved i en Krog af Lovhytten.

Greven lod sine Dine strejfe om i Træhusets lille Rum.

„Saadan se altsaa Eders Lovhytter ud?“ sagde han, „og Eders Love foreskrive Eder, at I skulle bo her? Hvorfor? Jeg har glemt det for længe siden.“

David Brod kunde ikke besvare Grevens Spørgsmaal i Sammenhæng; Blodet blev Is i hans Arter. Af alle

*) Under Gudstjenesten og ved enhver anden Bøn bedække Mændene deres Hoveder.

de jordiske Væsener, der ere udrustede med Magt og Herlighed, havde han endnu aldrig set nogen, der var mægtigere end denne Mand, der kunde falde det store Slot hist oppe paa Bakken sin Ejendom, og som var hans Skytsherre.

Feivelmann Vas talte for ham. Ydmyg sagde han:

„Fyrrethve Ar vandrede vore Forsædre om i Orkenen; de kunde ikke bygge noget stensat Hus, og de havde kun Himmelen eller i det Højeste et Telt over Hovedet, hvorunder de kunde bo. Derfor gav vor Gud os den Befaling, at vi til Minde herom i otte Dage skulle bo i saadanne Lovhytter paa denne Aarstid.“

„Hele fyrrethve Ar!“ udbød Greven, „og endnu i Dag fejre disse Menneſker denne Højtidsdag og tale om „vor Gud“, som om han havde ſkabt Arabiens Orkene og alene for dem! Vidunderlige Folk! — Og alligevel blive I ſaa forſkrækkede og ydmyge Eder, naar jeg, Greven af det kſtne Folk, træder ind i Eders fattige Lovhytte; jeg, der føler mig ſtolt af, at kunne forfølge mine Forsædres Spor gjennem nogle Aarhundreder! Kan I da ikke forſtaa, Forbeder, og I, Mand, at I ikke have nødtigt at ſtamme Eder for mig, og at alene denne Lovhyttes Tilſtedeværelſe maa ſaa mig til at glemme min Fødsels indbildte Fortrin?“

Paa David Brods Læber forvildede der ſig et forlegent Smil. Han havde nok kunnet ſvare, thi han forſtod fuldstændigt den ædelbaarne Herres Tale. Men opfyldt af hin fra gammel Tid udbillede Ydmyghed indſaa han tillige, at han ikke kunde kaſte ſin firetusind Aars Adel i den ene Bægtſaal, naar der ſtraalede en Grevekrone og et herligt Slot ſamt en dejlig Have i den anden.

Derimod udbød Bella:

„Jeg er ſlet ikke angſt, Hr. Greve! . . .“

„Store Gud! Bella! Hvor tør Du dog tale saaledes?“ udbrod Forbederen, David Brod, der af Forfærdelse over Datterens Ord atter fik Mælet tilbage.

„Lad dog Barnet tale, Forbeder,“ sagde Greven og smilede. „Hvorfor maa hun ikke tilstaa, at jeg ikke er den Mand, der gjør hende bange? Og hvorfor skulde hun ogsaa være angst for mig? Hun veed meget godt, at der vil komme en Tid, da hun staar ganske anderledes lige overfor mig end nu Hvad hedder Du, mit Barn? Jeg har glemt dit Navn igjen!“

„Karfunkel!“ sagde Bella og saa skarpt og bestemt paa Greven med sine store Øjne.

En Tid stirrede Greven paa det faade Barn, det saa næsten ud, som om det nu var ham, der blev forfækket over Barnets Svar. Men han blev hurtigt igjen Herre over sig selv, og da han atter talte, var der noget Skjælvende i hans Stemme, der forraadte en stærk indre Bevægelse.

„Ja, det var godt, at Du mindede mig om dit rigtige Navn,“ sagde han; „Du faar mig saa til at huske paa, hvorfor jeg egentlig kom hid, og viser mig, at jeg ikke er paa Bildspor.“

Endnu engang saa han prøvende paa Forbederens Barn. Det var et langt, gjennemtrængende Blik, som han gjennem Barnets Øjne lod trænge ind i dets Sjæl, hvor skjult dets Natur end laa, lige til hin Krog —, hvor han trode, at den straalende Edelsten var gjemt.

„Hvad har I i Sinde at gjøre med dette Barn, Forbeder?“ henvendte han sig til denne.

„Ja, hvad skal jeg gjøre med det, strenge Hr. Greve,“ sagde David Brod, der imidlertid havde mandet sig noget

mere op. „Havde hun blot været en Dreng, saa kunde hun være bleven min Lærling; thi hun har en ganske dejlig Stemme, og saa desuden en Hukommelse for enhver Sang — hun gjør os Eldre aldeles til Skamme Men desto værre er hun ingen Dreng, og naar jeg nu engang dør, saa bliver vel en Fremmed min Efterfølger i Kirken. Men nu spørger jeg: hvad skal der saa blive af en fattig Forsangers Datter? Hendes Stemme er hende ikke til nogen Nytte, og hvis jeg dør i Dag, flytter vel en Anden ind i dette Hus, og saa maa hun ud i den vide Verden og veed maaske ikke, hvor hun om Natten kan finde en Plet til at hvile sit trætte Hoved paa“

Den indre Bevægelse gjorde tilsidst David Brods Ord aldeles uforstaaelige. Da udbrod Manden, der ydmyg stod i Baggrunden af Løvhytten, indeligt:

„Der overdriver Du dog, David Brod! Endnu lever der en Feivelmann Bas, og han forlader aldrig dit Barn.“

Alles Hoveder vendte sig om mod den, over hvis Læber dette Udraab var kommet. Der laa en stærk Rødme udbredt over den Talendes brede Ansigt; men da nu Alle saa hen paa ham, stirrede han undselig ned for sig og drejede forlegen sin Hat mellem Hænderne.

„Hvem er den Mand?“ spurgte Greven, idet han snart saa paa Basen og snart paa Barnet.

„Det er kun vor Bas, Feivelmann,“ var Bellas korte Svar.

Greven nikkede svagt med Hovedet.

„Hvad Eders Barns fremtidige Skjæbne angaar,“ henvendte han sig atter til David Brod, „saa kan I være ganske rolig. Der findes en Haand, der vil forsøge paa at spille Forsynets Rolle og denne Haand tilhører mig. I beklager Eder, Forbeder, over, at Gud har givet

Eders Barn en saa yndig Stemme. Hvad vilde I nu sige, David Brod, hvis denne Stemme var en Edelsten, der kun skulde indfattes og slibes for overalt at straaale med Glans og Pragt? Og man siger jo dog, at Eders Folf ikke er saa ganske ufølsomt lige overfor Edelstene."

David Brod vilde tale, men det forekom ham, som om Jernlænker bandt ethvert Ord paa hans Tunge. En kold Sved perlede paa hans Pande; ethvert Haar rejste sig paa hans Hoved. „Og nu staar der kun tilbage, David Brod," fortsatte Greven, „at gjøre Eder et Forslag. Gaar I ind derpaa, saa skal der udgaa en saadan Edelsten af denne snevne Lovhytte, som I vist neppe aner; hvis ikke, maa den vedblive at ligge skjult i det snavsede Hylster, som nu omgiver den. Thi jeg skulde tage meget fejl, om ikke Konstens udødelige Flamme gløder i Eders Barns Sjæl. I Dag var det endnu kun et Barn, der sang for mig, og dog greb Barnets Stemme mig, som kun Lidet i Verden har kunnet gribe mig. I Eders Datter hviler en stor Kunstnerindes Fremtid!"

Greven tav, han saa paa Bella, der sad ubevægelig med de store, straalende Dine højt opspilede. Kun Blomsterkransen skjælvede synligt i hendes Haar.

„Og nu har jeg endnu kun dette ene at sige Eder, David Brod," sagde Greven tilsidst. „Hvis I gaar ind paa mit Forslag, overtager jeg Eders Barns Opdragelse og Uddannelse til Kunstnerinde. Hun maa forlade Eders Hus, hun maa opholde sig langt borte fra Eder, maaske kommer Hav og Land mellem Eder og hende — men Eders Datter skal blive Kunstnerinde! Læg nøje Mærke til, hvad jeg siger: der kan komme Tider, da det vil være Eder forment at kalde Eder dette Barns Fader Dog nok herom for i Dag! Naar Lovhyttetfesten er forbi, kan I komme til mig

og give mig Svar. Ederu Barns Skjæbne hviler fra nu af i Ederes Hænder!"

Greven havde rejst sig; men David Brod blev siddende, han kunde ikke staa op. Det, han nylig havde hørt, drog som et natligt Uvejr's Rædsler hen over ham. Lynene blinkede og lyste, Tordenen rullede over hans Hovede; men midt gjennem alle disse forfærdelige Stemmer hørte han dog Et: Grevens Løfte om at ville tage sig af hans Barn.

Greven havde aabnet Løvhyttens Dør. Da greb Bella Stagen med det brændende Lys og fulgte efter. Hun ledsagede ham over Gaarden lige til det Plankværk, der stille Forsangerens Hus fra Gaden. Da de vare komne til Døren, lod Barnet pludseligt Stagen falde, Lysset gik ud. Greven sølte, hvorledes to Barnelæber trykkede et brændende Lys paa hans Haand.

"God Nat, min lille Kunstnerinde," sagde han, "god Nat, min Karfunkel!"

Forbederens Barn famlede i Mørke tilbage til Løvhytten.

III.

Hvad Bassen forstaar ved Kunst.

Der var brudt et Uvejr løs over Forbederen, David Brods fredelige, lille Hjem, som rystede det i dets Grundvold. Saa var han da en vordende Sangerindes Fader, hans Barn en Greves Protegé, og Feivelmann Bas, hans højre Haand, bestemt paa at opgive sin gamle Synge-
maade.

Da Bella atter traadte ind i Løvhytten, saa hun, at hendes Fader, der havde lagt sit Hovede paa Bordkanten, græd stærkt.

„Hvorfor græder Du, Fader?“ spurgte hun næsten rolig.

„Lad ham kun græde i Dag,“ sagde Vasssen, hvem den undertrykte Gulten næsten ogsaa berøvede Mælet, „den uhorste Lykke har aldeles overvældet ham.“

„Lytte? Hvem taler om Lykke?“ for David Brod vildt op. „Tror I da, at jeg ikke forstod, hvad det er, han vil; at han kun har til Hensigt at berøbe mig mit eneste Barn?“

Da sank hans Hoved atter ned paa det haarde Bord, og han græd bitterligt.

Andre Bevægelse fik Barnets Læber til at skjælve, dets store, sorte Dine straaede med en Glans, der ikke hidrorte fra Medlidenhed med Faderens Taarer. Feivelmann, vor Vass, gjettede vist, hvad der foregik i dette tidligt udviklede Barn.

„Sig ikke et Ord i Dag,“ hviskede han til hende, „han kan ikke taale det. Der kommer nok den Dag, da det vil gaa op for ham, at Gud har skjænket ham en Edelsten.“

„En Karfunkel, Feivelmann,“ sagde Barnet med en forunderlig Betoning og gik ud af Løvhytten.

Næste Dag, da Løvhyttefesten begyndte, foretog David Brod og hans Vass den nye Melodi, som han havde lært af den polske Tigger. Men vi maa tilstaa, at Resultatet aldeles ikke svarede til de nærede Forventninger. Der syntes at hvile en forstyrrende Mænd over alle de Menneſter, der den Dag vare forsamlede i Kirken, og den hindrede dem i at lægge Mærke til, at Sangen var ny, og beundre det fine Foredrag. I hvert Ophold under Gudstjenesten blev der kun talt om det Besøg, som Greven havde afslagt i Forsangerens Løvhytte. De mest overdrevne Rygter spævede

gjennem det hele Rum, og Enhver tydede den mærkbare Begivenhed paa sin Maade. I Særdeleshed summede og brummede det oppe i Kvindeskirken som i en Bisværn. Forbederens hidtil uændsede Barn fik paa engang en Betydning, som selv de stolteste Koner, der i deres Helligdagspynt og med de tunge Guldkjæder sad paa de fornemste Pladser lige ved Gitteret, ikke kunde nægte Dre. Saalænge Gaden havde været til, kunde intet Hus i den gjøre sig til af, at det havde givet en saa højtstaaende Gæst Ly under sit Tag, og nu nedlod Greven sig til at vise Forbederens Hus den Vre; altsaa en Mand, der levede af Menigheden!

„Jeg gad kun vide,“ hvistede og snakkede man hist og her, „hvad han har fundet saa dejligt hos den snarrede, stygge Pige? Har Du opdaget noget Ualmindeligt hos hende? Jeg ikke! Jeg veed kun, at hendes Dine synes mig at ligne to skarpe Knive. Hver Gang jeg har noget at gjøre med det Barn, vender Alt sig i mig. Der er Noget i hendes Blik, som turrer En.“

„Naa ja, han kom jo ikke i David Brods Hus for hendes Skjønheds Skyld,“ lod Svaret; „man fortæller jo, at han hørte hende synge, og han skal have sagt, at saadan en Stemme havde han endnu aldrig truffet i noget Barns Mund.“

„Det er jo ikke saa underligt,“ indvendte en jevn gammel Kone. „Ehlet falder aldrig langt fra Stammen, og hele David Brods Familie har gode Stemmer.“

„Man siger ogsaa, at han vil lade hende sende til Prag og lade hende opdrage der.“

„Ja, saa var David Brod forserget for Livstid.“

Da de Bedende vare i en saadan Stemning, døde den nye Melodi, for hvis Skyld David Brod og Bassen

nu havde anstrengt deres Struber i flere Uger, hen ligesom en Blomst, med hvilken en haardhjertet Vind driver Gjak. Hvad gavnede alle de konstige Sving i Melodien? De gik uforstaaede til Grunde, og det var maasse kun Faa, der lagde Mærke til, at Sangen var ny. Den forekom de Fleste som en daarlig, længe kjendt Ret, som man ingen Smag havde for. Og dog var det en saadan Melodi, som til enhver anden Tid vilde have tiltalt overordentlig. Den var kommen fra Polen og havde en ejendommelig Skjønhed!

Da Gudstjenesten var forbi, fældede alle de, der gik ud af Kirken, deres overordentlig haarde Dom over David Brod og hans Kammerat. Saa daarligt havde Ingen af dem endnu sunget; den nye Sang var noget Løjeri, som i det Højeste kunde falde i en eller anden lille Menigheds Smag, der ikke var vant til noget Bedre.

„Alt det er Feivelmann Bas's Skyld,“ sagde en af dem, der mest lagde Mærke til Alt, hvad der foregik i Husene og paa Gaden, nemlig den krumbenede Skrædder Saul Weissfisch, „hvad Pokker var der ogsaa i Vejen med ham? Han holdt jo slet ikke Haanden mod Rinden. Hvor skulde han saa kunne frembringe en eneste god Tone? Gud maa vide, hvor han har set saadanne nye Moder. Det kan kun være ham til Skade og til Menighedens Tab.“

David Brod og hans Bas kunde paa hundrede Maader mærke, at den offentlige Mening var dem imod. Ellers trykkede man dem jo i Haanden, og hvilke venlige Tilraab plejede ikke at lyde dem imøde, naar de forlod Kirken, Scenen for deres musikalske Ydelsler! Lavse og modløse listede de sig hjem, og den krumbenede Skrædder, Saul Weissfisch ansaa det for godt gjort, at han, da de gik forbi ham, vrængede ad dem!

Da de kom ind i Stuen, traadte Bella dem imøde, hun havde endnu stedse den Blomsterkrans i Haaret, som hun igaar havde beholdt tilovers af Grevens Blomster. Hun lagde sit Hovede under Faderens Hænder, for at han skulde „bensché“ (velsigne) hende. Med hvissende Stemme udtalte han sin Velsignelse over Barnet. Mærkeligt nok! Der var idag Intet i Bellas Opførsel, der tydede paa det Liv, der siden igaar var svæbet forbi hende, paa de Porte, der imidlertid vare blevene aabnede for hende!

„Naa, Feivelmann,“ sagde hun, „hvad sagde saa Folk om Eder?“

„Hvad skulde de sige?“ svarede han sørgmodig og slog Øjnene ned mod Jorden, „de lo os ud.“

„Lo de Eder ud?“ udbød Barnet, og dets Øjne skjød Lyn, og de hvide Tænder skinnede trodsigt mellem Læberne. „Du har aldrig sunget bedre, Feivelmann, og Du heller ikke, Fader.“

„Hvoraf veed Du det?“ udbød Bassen virkelig forbavsset.

„Det siger jeg!“ raabte hun lydeligt.

Da listede et solvarmt, veltillfreds Smil sig frem i Feivelmanns brede Ansigt, indtil det endelig havde fyldt hver lille Fold i dette med straalende Lykke, næsten som Morgenrøden, naar den smutter ud af Mattens Skjød. Kun hans Øjne dannede en Undtagelse herfra; der kom Taarer i dem.

„Naar Du siger dette, Bella, min Skat, saa gør det mig lykkeligere, end om de tusinde Gange havde trykket min Haand,“ udbød han. „Thi Du forstaar det bedre end alle de Andre Gud lønne Dig derfor!“

Alligevel hvilede en mørk, trykket Stemning over dem alle Tre hele denne Helligdag. Ikke alene det lidte Neder-

lag, men langt mere den Bestemmelse, som Greven her i Røvhytten igaar havde forlangt, at de skulde tage for Fremtiden, listede sig som en mørk Skygge, Skridt for Skridt, efter dem. Ingen af dem vovede at berøre denne Gjensstand hele den Dag. —

Det var langt ud paa Natten; Barnet sov allerede. Da sad David Brod og Feivelmann Vas lige overfor hinanden.

„Saa Du mener altsaa alligevel, Feivelmann,“ sagde David Brod og sukkede dybt, „at vi i Dag have gjort vore Sager godt?“

„Hun siger det,“ svarede Feivelmann fast og rolig og pegede paa Døren, der førte ind til det Værelse, hvor Bella sov.

David Brod stirrede længe hen for sig; endelig sagde han: „Der er blot en Ting, Feivelmann, som Du skal forklare mig! Hvad mente Greven, da han sagde, at han vilde opdrage hende for Konsten? Jeg kan ikke faa det ud af mit Hoved; hvad forstaar man ved Kunst?“

„Hvad man forstaar ved Kunst? At hun formedelst sin dejlige Stemme bliver Sangerinde.“

„Og naar hun saa er Sangerinde — hvad saa?“ spurgte David Brod og rynkede Panden.

„Ja, saa kommer hun til at synge paa et Theater for flere tusinde Menneſter!“ sagde Bassen, idet det saa ud, som om han talte til en tredie Person.

„Skulde min Datter være Skuespillerinde?“ udbrød David Brod rasende, „mit Barn, hvis Forældre vare Jøder, en Gøglerſte! David Brods Datter paa et Theater!“

Feivelmann Vas kjendte af lang Erfaring sin Herres og Mesters Tænkemaade. Han lod det Uvejr, der saa pludseligt var slaaet ned i hans Sjæl, trække over; med det

drømmende Udtryk i Ansigtet, som vi allerede lærte at kjende, da han lagde de grønne Granris paa Lovhyttens Tag, sagde han, da han først mærkede, at han var bleven roligere:

„Nu skal jeg sige Dig Noget, David Brod, det har Intet at betyde, hvor man viser Menneffene sin Kunst, naar Menneffene blot sige: den stammer fra Gud!“

„Jeg forstaar Dig ikke, Feivelmann!“

„Ere ikke baade Du og jeg begge Kunstnere? Du, David Brod, og jeg, Feivelmann Bas. Have vi ikke ogsaa lært Noget, som Andre ikke kunne? Og naar vi vise vor Kunst, sige Folk saa ikke: David Brod er stor i sit Fag, og hans Bassest, Feivelmann, er heller ikke at foragte?“

„Hvad har det Gne at gjøre med det Andet?“ udbrød David Brod, i hvis Tanker det endnu vølgede frem og tilbage. „Naar vi lade vor Kunst glimre, sker det for Gud! Vi synge og bede for Menigheden, thi den har givet os det Hverv.“

„David Brod,“ sagde Feivelmann nogen Tid efter, „naar nu Bella engang bliver Sangerinde og fra Scenen synger for Tusinder, og Alle udbryde: hvor dog Gud er stor, han, der har lagt saa megen Skønhed og Styrke, saa megen Gude og Herlighed i det menneskelige Bryst — tror Du da ikke ogsaa, at dit Barn synger for Gud, selv om hun ogsaa staar paa en Scenes Gulv?“

Forbederen, David Brod, stirrede farbauset paa sin Bassest.

„Jeg forstaar Dig, Feivelmann,“ sagde han, „og jeg forstaar Dig paa den anden Side ikke. Du har Ret, og dog larmer og striger Alt i mig, at Du maa ikke have Ret! Hvorledes skal jeg saa dette til at passe sammen?“

„Lad mig fortælle Dig, David, hvorledes det gik mig for mange Aar siden,“ sagde Feibelmann, da der var gaaet nogen Tid, med en Klang i sin Stemme, som om han vilde berette en gammel Drøm. „Dengang var jeg et ungt Menneske paa atten Aar og opholdt mig netop i Frankfurt am Main. Du maa nu vide, David, at jeg slet ikke vidste, hvad et Theater var; men en Løverdags Aften, Helligdagen var allerede til Ende, stod jeg udenfor en stor Bygning, og mange Mennesker puffede og trængte sig ind ad Døren. Og En, hvem jeg spurgte om, hvad der gik for sig, sagde, at det var Theatret, og at der den Aften optraadte en stor Konstner, hvis Navn jeg ikke mere mindes. Hvad er et Theater for Noget? spurgte jeg, og hvad er en stor Konstner? Men jeg sølte strax, at Blodet steg mig til Hovedet, en Altraa, jeg indtil da end ikke havde kjendt, vorede og svulmede i mit Bryst, saa at det var nær ved at sprænges. Kort sagt, David Brod, førend jeg endnu rigtig veed, hvad jeg skal gjøre, er jeg allerede inde i Theatret med Menneskemassen, har givet alle de Penge ud, som jeg havde hos mig, og sidder i øverste Stage paa en smal Træbænk. I dette Dieblif gik Tæppet op!“

Feibelmann standsede, men det, han hidtil havde fortalt, syntes ikke at have gjort videre Virkning paa David Brod.

„Dengang,“ fortsatte Bassen med stærkere Stemme, „erfarede jeg, at det ikke alene er paa Forsoningsdagen, man kan fælde brændende Taarer, og at man ogsaa kan gjennevrystes af en forfærdelig Gysen, selv om man just ikke beder den Bøn, hvori der staar: paa denne Dag sætter Gud Seglet for Menneskenes Skjæbne! Nu bliver det bestemt, hvem der i det kommende Aar skal omkomme ved Pest eller Hungersnød eller ved Oversvømmelser, og hvem der skal være i Live! Det, de der spillede, var lige-

faa sørgeligt og forfærdeligt, ja jeg trode mangan Gang, at den sidste Dag brød frem, og at de Døde vilde stige op af deres Grave! En mægtig Konge, der hersker over et stort Rige, deler af lutter Kjærlighed og Omhed sit Kongedømme med sine Døttre. Han har tre, men den yngste bliver daarligt behandlet af ham, fordi hun ikke kan smigre ham; han lukker sit Hjerte for hende. Men dette Barn er netop hans bedste; nu skal Du blot høre, David Brod! Da Kongen nu har foræret sine to onde Døttre hele Riget og kommer for at besøge dem og tænker, at nu ville de rigtigt kjærligt falde ham om Halsen, se, da erfarer han, hvad man forstaar ved slette Børn! De slippe ikke deres egen Fader ind paa Slottet, fordi han fører altfor mange Gjæster med sig, de jage ham bort fra deres Dørtærskel, og han, den gamle, svage Konge, maa om Natten vanke om i Slud og Storm, fordi hans egne Døttre ikke ville give ham Husly —"

"Ja, men det var da ingen jødiske Børn?" afbrødes han af Forbederen, der fulgte mere og mere med.

"David Brod," blev Bassen ved, uden at agte paa dette Spørgsmaal, "Du skulde have set ham, der spillede den gamle, svage Konge, da han tilsidst af Sorg og Græmmelse gaar fra Forstanden! Og da han saa bringer sit yngste Barn, det bedste, der imidlertid er ilet ham til Hjælp, død ind paa Scenen og haade græder og ler — ja, David Brod, selv paa den hellige Forsoningsdag har jeg ikke grædt saaledes, og da min egen stakkels Moder døde, græd jeg heller ikke saaledes, fordi jeg tænkte mig, at nu var hun da endelig engang bleven befriet for sine lange, tunge Lidelser; nej, jeg har aldrig følt en saadan Gysen. Store Gud! hvor er dog Menneftet stort!"

Var det, fordi Forbederens Dre ikke fuldstændigt vil-

ligede det sidste Udraab, eller var det, fordi han ikke strax kunde opdage Hensigten med Feivelmanns Fortælling — nok er det, han for op og udraabte med slet skjult Brede:

„Skaf Lys, Feivelmann, Lys! Jeg famler endnu i Mørke! Naar kommer Du endelig til Sagen?“

Til Trods for dette nedslaaende Tilraab forandrede Feivelmann dog ikke sin Holdning. Han fortsatte sin Fortælling med det samme drømmende Udtryk i sit Ansigt, og medens han talte saaledes, saa det næsten ud, som om han talte istedetfor en Anden, som om han selv egentlig kun var en vis Feivelmanns Stedfortræder, der engang for flere Aar siden havde levet et eller andet Sted.

„Da jeg kom ud af Theatret, kan jeg i Sandhed sige, at Verden drejede sig om mig, som en Snurre i en Barnehaand. Og jeg var tilmode, som om en vældig Storm susede rundt om mig og rev mig med tilvejs; jeg hørte Intet og saa Intet, mine Djne gjorde Ondt, og i mit Bryst raabte tusinde Stemmer i Munden paa hinanden. Først langt ud paa Natten, efterat jeg som en Syg havde væltet mig søvnløs paa Lejet, blev jeg paa engang rolig. Kun naar Alt er ganske roligt, David Brod, roligt i Sindet, kan man høre Sjælen tale med sig selv, da faar man Tanker, som kom de fra Gud selv. Ikke for Intet staar der i Kongernes Bog: „Og se, den Evige drog forbi, og der blæste en Storm, vældigt og stærkt, splittende Bjergene og knusende Fjeldene for den Eviges Djne — men den Evige var ikke i Stormen! og efter Vinden fulgte Jordstjælv; men den Evige var heller ikke i Jordstjælvet; men efter Alben hørte man en svag Susen!“ Og ser Du, David Brod, saadan en stille Susen kom ogsaa ogsaa over mig; jeg kunde tænke paa den store Kunstner, der spillede den gamle, vanvittige Konge! Store

Gud! sagde jeg til mig selv, hvorfor kan jeg det ikke? hvorfor kunne de tusinde Menneſter det ikke, ſom vare ſammen med mig i Theatret? Hvorfor ikke? Du Naar! ſvarede jeg mig ſelv. Ham har Gud givet den Gave, paa ham har han ladet en Straale af al ſin Magt og Herlighed falde, kun en Straale, men dog altid nok til at ramme den dybeſt ſkjulte Plet i mit og tusinde Andre's Hjerter og til at vække vor Begejſtring, ja næſten vor Tilbedeſe. Og ſelv om jeg og Millioner andre Menneſter ikke kunne det, hvad gjør ſaa det, David Brod? Selv om ogsaa jeg vandrer om i Uvidenhed og Mørke, og Tusinde foruden mig ſamle om uden noget Lyſ, hvad gjør ſaa det? Naar kun den Gave kan, hvad jeg og de Andre ikke kunne! Thi han er da min Tolk og Talsmand hos Gud; denne Gave viſer, hvor Menneſtet dog kan blive ſtort; og i ham er jeg jo ogsaa ſtor og en Konſtner — ligeoverfor Gud!"

En dyb Tavſhed fulgte efter diſſe Ord i Stuen; man kunde næſten høre Lyſeſlammens ſvage Knittren. Og det vælde ſom en pludſelig Lue frem i Forbederens Sjæl. Nu forſtod han fuldſtændigt det, ſom han nylig havde hørt. Huen var gleden af hans Hoved; men han lagde ikke Mærke dertil. Det ſaa ud, ſom om han nu for første Gang i den Tid, han kjendte Baſſen, grebes af en Føleſe, der grænſede til Grefrygt, for ham.

„Feivelmann," ſagde han, og den gamle Mand's Stemme lød højtidelig og bevæget, „nu forſtaar jeg Dig. Men tror Du, at hun nogensinde vil komme til at ſynge, ſom din ſtore Konſtner spillede i Frankfurt? Nej, ſe mig ſaſt i Djnene, medens Du ſvarer."

„Jeg tror, David Brod," ſagde Feivelmann og ſaa roligt i Vejret, „at Straalen hviler paa dit Barn, hvor ung det end er!"

David Brod havde reist sig og gik med lange Skridt op og ned i Stuen. Undertiden standsede han lige tæt ved Feivelmann, og han syntes at ville tale. Men Ordet fik ikke Liv. Følte han maaske i dette Øjeblik, at de Vinger susede omkring ham, der enten aabnede Fremtidens Porte paa vid Gab for hans Barn eller smældede dem larmende til for det?

„Feivelmann,“ sagde han endelig, men hvert Ord voldte ham Møje og Angst. „Jeg har nu først rigtigt levet mig ind i mit Barns selsomme Væsen. Hun er slet ikke som alle de Andre; der bor noget Forunderligt i hende. Naar Helligdagene ere til Ende, gaar jeg med hende til Greven. Han skal opdrage hende for Konsten.“

IV.

Limer og Skygger.

Hvor forunderligt! David Brod vovede ikke at raadsørge noget Menneſte i Gaden, om han ſkulde modtage den Haand, ſom Skjæbnen i Grebens Skikkelse bød ham, eller ikke. Han var paa den ene Side angſt for at blive udlet, og paa den anden Side frygtede han for, at der ſkulde være Nogle, der vilde betragte hans Barns fremtidige Konſtnerkald ſom en ſlet og ret Narreſtreg.

Dette var Grunden til, at han til Trods for det højtidelige Øjeblik i hin Nat, der med Ræmpekraft havde hævet hans jevne Tanker fra det Lave op til de aabne Højder, i de otte Dage, Lovhyttfeſten varede, var et villieløſt Bytte for de meſt forſkjellige Strømninger. Det er io netop Ulemperne ved en Tilværelſe, der er knyttet til Livets hemmelige Sorger, at den vel for en Tid kan udfolde en yppig Blomſterpragt, ſom om en glødende Sol havde kyſſet den frem;

men de Timer, der siden følge med hele den uafvendelige Nødvendigheds Bægt, bringe Skygge og dræbende Kulde, og det er netop Blomsternes argeste Fjender.

Hine Timer og hine Skygger indfandt sig langt hyppigere, end Feivelmann Bas tænkte; naar de kom, lagde den flamme Laage sig paa Forbederens Pande og berøvede den den Smule Solffin, som under hin Nats Samtale saa pludseligt var faldet paa den.

„Jeg veed nok, Feivelmann,“ sagde han engang nedslaaet til sin Bas, „at det er urigtigt, at jeg tænker altfor meget derpaa. En Anden, er jeg vis paa, vilde gribe til med begge Hænder, som Bornene i Regelen gjøre, naar de finde et dejligt, rødt Æble lige for deres Fodder. Men er det min Skyld, at baade mit Hoved og mit Hjerte tvinge mig til først rigtigt at undersøge Frugten, inden jeg putter den i Lommen? Det vil jeg sige Dig, Feivelmann: i det Æble er der en Orm!“ —

Hvad David Brod mente med denne Orm, forstod Bassen ikke strax. Men ikke lang Tid derefter fik han det at vide.

En Morgen kom David Brod efter Gudstjenesten hjem fra Kirke. Det var just i de mindre betydningsfulde Helligdage, som afbryde den smukke Lovhyttefest; da er Helligdagens Aande udbredt over Alt, og dog skinner Hverdagen allevegne igjennem. En streng Lovfortolkning har bevirket, at man selv i de Dage nøje afholder sig fra alt legemligt Arbejde. Da David Brod traadte ind i Stuen, saa han, at Bella sad ved Bordet og havde et stort Ark Papir liggende foran sig, paa hvilket hun allerede havde skrevet med store Bogstaver.

„Der kan Du se, Feivelmann,“ sagde han vred, „hvad der allerede gjærer og rører sig i din Konstnerinde? I Dag

skriver hun, skiondt hun meget godt veed, at det er en Synd lige overfor Gud. Naar hun nu allerede kan gjøre det!"

Det var vidunderligt, hvor Bella var rolig lige overfor dette Angreb; hun stod Papiret hen til Feivelmann og sagde blot:

„Hvad er din Mening, Feivelmann, maa jeg ikke skrive dette i Dag?"

Et vemodigt, stille Smil gled over hans brede Ansigt. Paa Papiret stod skrevet med store gothiske Bogstaver ikke Andet end det ene Ord: „Karfunkel." Han sagde slet Intet.

Men næste Dag, det var just Lørdag og allerede ud paa Eftermiddagen, kom han hurtigt, næsten aandeløs hjem. Først lo han, saa gned han sine Hænder, saa at det næsten saa ud, som om han vilde tænde den ene med den anden, som Indianerne i Regelen gjøre med to Stykker Brænde, naar de ville tænde Røffenilden.

„Hvad er der i Vejen med Dig, Feivelmann?" spurgte David Brod.

„Lor man slagte en Høne om Lørdagen? Hvad siger Du, David Brod?" spurgte Basen og saa som en videlysten Glev paa sin Lærer.

„Bas, Du begynder at blive Barn igjen!" svarede Forbederen tørt.

„Det er intet Svar, David Brod!" udbrod Feivelmann ibrigt. „Du maa svare Ja eller Nej."

„Saa siger jeg: Nej!" udbrod David Brod.

Feivelmann rystede paa Hovedet.

„Det var da underligt!" sagde han. „Nu mødte jeg just den gamle Bunele, der koger for den rige Enke Mindel Kollin, hun havde netop været hos Rabbineren og

spurgt ham, om huu idag, da det er Sabbath, maa lade en Høne slagte til sin gamle, syge Madmoder?"

„Og hvad svarede han saa?"

„Han lod hende sige, hun skulde slet ikke have spurgt ham derom. —"

„Ja, der gives altid Undtagelser," indvendte David Brod.

„Det mener jeg jo ogsaa," sagde Bassen og gned igjen den ene Haand mod den anden, „Mennesket skal blot huffe paa, at der gives Undtagelser."

„Hvad har nu det, Feivelmann, at betyde? Jeg har overhovedet for lang Tid siden lagt Mærke til, at Du har gode Anlæg til at være Bryllupsnar*); Du ender endnu som Rimsmed."

„Dit Barn danner ogsaa en Undtagelse!" sagde Feivelmann hurtigt, „det befinder sig for Djeblicket i en saadan Tilstand, at dets Tanter og Dine nu dvæle et andet Sted end i din Højtidsstue. Naar Du eller jeg tale til det, synger det maasse i sit Indre en Sang. Du ser ikke, at dets Læber bevæge sig, og Du hører ingen Lyd. Og dog synger hun. Hvor kan Du forlange af det, at det til Punkt og Prikke skal vide, hvad man tør gjøre og ikke gjøre paa saadan en Halv-Helligdag, ret som en Lærd, der er bleven gammel og graa ved sin Talemund? Nu har hun tilfældigvis faaet fat i et Stykke Papir og har skrevet Noget derpaa. Jeg betragter netop ogsaa det Barn som en Undtagelse."

*) Det var Skik og Brug, at man ved Brylluperne betalte en eller anden Nar, for at han kunde muntre Bryllupsgjæsterne ved sine Vittigheder, Sange, overdrevne, faade, ofte haartrunkne Rim og al anden Spøg. D. A.

Ligesom alle den Slags Folk gav David Brod tabt ligeoverfor denne Anvendelse af en Kjendsgjerning, fordi den kom ham uventet. I det Øjeblik tænkte Forbederen aldeles ikke paa, at der kunde indvendes Meget mod Feivelmanns dristigt anvendte Beviser. De blendede ham, og det behagede ham. Vel tilmode lo han, idet han sagde:

„Naar Du blot kunde forsvare Barnet, Feivelmann, steg Du gjerne op i det højeste Taarn. Du er i Stand til, hvis Bella engang, selv paa den hellige Forsoningsdag, i Stedet for at faste, sætter sig hen ved et godt fyldt Bord og blot med det Samme synger en smuk Sang, at kalde det en Undtagelse!“

Der kom en svag Skjelven over hele Feivelmanns Person, han maatte slaa Djnene ned, da hans Herre og Mester talte saaledes. Alligevel havde Bassens underlige Mening om Undtagelserne gjort et dybere Indtryk paa Forbederen, end denne vel selv vilde tilstaa.

Ikke desto mindre var den Kamp, som de hinanden modstridende Kræfter førte i den gamle Mands Sjæl, endnu ikke forbi. Hver en Tanke og hver en Følelse i ham modsatte sig med tidobbelt Magt, at han betragtede sit Barn som en Undtagelse. Skulde Bella, fordi hun havde en smuk Stemme, nødvendigvis gaa en anden Vej end den, hendes Herkomst anviste? Denne smukke Stemme forekom ham undertiden som Noget, der paa en uhyggelig Maade fik hans Sjæl til at gysse. Men saa blev det atter mildt, venligt som Foraarsluften i ham. Barnet havde i Virkeligheden en ganske ejendommelig Natur, slet ikke som de andre Børn i Gaden. Den hele Maade, det talte paa, denne Modenhed i visse Sager, der undertiden virkelig kunde gjøre ham bange, medens det saa i andre Tilfælde var saa vidunderligt unfseligt og ubehjælpsomt, — vilde Gud herved

anthde, at David Brods Barn skulde være en Undtagelse, at det skulde rage ud over den taagede Masse, som Beboerne af den böhmiske Jødegade dannede? Og nu kom han først til at tænke paa den Omstændighed, at Bella slet ikke havde nogen blandt alle Gadens Børn, hvem hun kunde kalde sin Kammerat, sin Legesøster. Hvorfor trak hun sig tilbage, hvorfra stammede dette endnu unge Bæsens trodsige Isolering?

Saaledes endte imidlertid den grønne Lovhyttefest.

Det var den sidste Dag, den saakaldte Glædesfest over Thoraen. Denne Dag benytter man ikke Lovhytten mere. Granrisene laa visne, medens de Dagen i Forvejen endnu ikke havde mistet al deres Skovduft, Kransene, som Forbederens Barn havde flettet af Blomsterne fra Grevens Have, hang falmede. Skulde det være et Tegn paa, at der forestod en lignende Forandring i Bellas skjulte Tankeliv? . . .

Då Middagsmaden skulde anrettes, sagde Bella, der i Dag var alvorligere end nogensinde:

„Fader, hvad om vi endnu engang i Dag gif ud i Lovhytten?“

„Du Nar,“ sagde David Brod, „hvad tænker Du paa? Nej, Lovhyttens Tid er forbi for i Nar, den vender først tilbage efter et helt Nars Forløb.“

„Fader,“ sagde Bella, og hendes Stemme havde en saa usigeligt venlig og blød Klang, „lad os alligevel gaa derud! Jeg kan jo ikke vide, hvor længe det varer, inden jeg atter sidder i nogen Lovhytte.“

Det gif den Gamle til Hjertet. Højt hulkende sagde han:

„Kan Du se, Feivelmann, hun tænker allerede paa at drage bort og veed dog ikke, om jeg tillader det.“

„Græd ikke, David,“ udbrod Bassen, paa hvis brede Ansigt der spillede et ubestrikeligt Træk, „græd ikke! I

Dag er det jo Glædesfesten over Thoraen, og saa maa Menneſket ikke glemme, at Gud har lagt det paa Sinde, at det ret ſkal glæde ſig af fuldt Hjerte. Hvorfor vil Du dog ikke ſøje Barnet deri?"

Saa blev da Middagsmaden baaren ud i Købhytten.

David Brod følte, hvorledes al Modſtand mod Barnets Onſter var kuet i ham. Men der herſkede ingen munter Tone under Maaltidet; Baſſen prøvede paa at være lyſtig, men hans Spøg lyſkedes ikke, den ſyntes næſten plump og upaſſende. Saa lod han ſig endelig nøje med den gode Billie og blev ligesaa tavſ ſom de Andre. Da Bordbønnen var endt, ſo Bella pludſelig op fra ſin Stol. Hendes Dine lynede og ſtraalede atter ſom tilſorn, og der spillede et — man kunde næſten ſige overmodigt — Smil mellem de hvide Tænder.

„Nu," udbrød hun, „kunde jeg have Lyſt til at ſynge Noget. Skal jeg ſynge den nye Kadich, ſom I ſang den førſte Feſtdag i Kirken?"

Og Barnet ſang den nye Melodi, ſom Forbederen havde lært af den polſke Tigger. David Brod havde aldrig drømt om, at der hode ſaa megen Sødme og Bellhø i Barnets Stemme. Var det virkelig den ſamme Melodi, ſom han havde kjøbt af Betleren? Thi Barnet havde atter givet den gamle, orientaliſte Sang et ſaadant Præg, at den ſlet ikke lignede ſig ſelv, og dog beholdt den ſin dejlige Rjerne. Hvorledes var Bella ſig dog ad med at ſaa David Brod til at tilſtaa, at nu forſtod han førſt Melodien rigtig? Hvad vare hine Vanſſeligheder for Barnet, der havde dannet uoverſtigelige Bjerge for ham og Baſſen? Legende gif Barnet hen over dem, og hvor det traadte, der vælbede en gylden Sæd frem under hendes Fodder, hvori mageløſe Sangfugle ſkjulte ſig.

„Hold op! Hold for Guds Skyld op, Bella," udbød han, førend de sidste Toner endnu vare hændede.

Men Bassen sagde:

„Vil Du vide, David Brod, hvorledes vor Kadisch forekommer mig, naar dit Barn synger den? Du mindes nok Tiggeren endnu, som lærte os Sangen, med de sorte Proptrækkerfrøller og den høje Pelshue, og den snabsede Raftan, som skjulte ham. Saaledes stod han for mine Øjne, da dit Barn begyndte at synge. Men nu er det, som om han havde en straalende Krone paa Hovedet, og som om der slagrede et folderigt, dejligt Klædebon om ham, og som om alt Snabsset var forsvundet, og han i Sandhed var bleven smuk."

David Brod havde højet Hovedet, tunge Taarer flød over hans Kinder; men han prøvede slet ikke mere paa at skjule dem.

„Hvorfor vil Du endnu, Feivelmann, bevise mig Noget, der slet ikke mere trænger til Bevis?" sagde han aldeles tilintetgjort.

Saa kaldte han Barnet til sig.

„Kom," sagde han, „jeg vil allerede velsigne Dig i Dag . . . thi i Morgen gaa vi til Greven . . . og saa hører Du ikke længere mig til!"

Over Barnets, den vordende Kunstnerindes, Hoved svævede de ældgamle, velsignende Ord:

„Engelen, der har befriet mig for alt Ondt, velsigne ogsaa dette Barn, og ved ham skal mit Navn ihukommes, og mine Mødres, Sarah, Rebekka, Lea og Rachels." — —

Ud i Verden.

Et Menneske, der forlader Hjemmet, er ligesom den lille Bæk, der strømmer fra sin Kilde, lille, ubetydelig og overfjet. Naar den saa træder ud paa den aabne Slette, er det enten dens Skjæbne kun at være en Andens Tjener, idet den blander sig med en andens Vand og forsvinder sporløst i den. Eller den bliver til en vældig Strøm, der fløder Fjelde og lader store Byer og Huse spejle sig i sine Bølger, indtil den endelig føler den brændende Attraa, som tvinger den fremad helt ud i det Uendelige, i det vide Verdenshav.

„David Brod,“ havde Greven sagt, „jeg gjentager mit Løfte i Eders og Barnets Nærværelse: jeg skal sørge for Bella, saa længe hun ved at være lydig viser sig værdig dertil.“

Underligt nok! Han tog ikke mindste Hensyn til Barnet; han sagde de sidste Ord med en saadan bestemt Holdning og Tone, at de endogsaa forekom Forsangeren, der dog ellers var vant til en sig Alt underkastende Bgmghed, paafaldende.

„Og hvorledes skal det saa gaa med hendes Religion?“ vovede han tilsidst at spørge; „hvorledes skal det gaa med den, strenge Hr. Greve?“

„Konsten er selv en Religion,“ svarede Greven kort.

Der laa en Tvivl paa David Brods Læber, som tvang sig frem. Men den døde paa Tungen; den høje Herres strenge Mine lod den ikke komme til Orde. I dette Øjeblik følte han stærkere end nogensinde, at Grunden allerede var lagt til den Skillemur, der engang i Fremtiden vilde rejse sig mellem ham og hans Barn.

Da David Brod og Bella kom ud af Slottet, ventede Feivelmann Bas udenfor Gitterporten paa dem.

„Er Alt i Orden?“ spurgte han, „tog han imod hende?“

David Brod kunde kun nikke med Hovedet. Der var intet Spor af Glæde i hans Ansigt.

Saa fortalte han ham, medens Bella gik foran, hvistende, som om han var angst for, at Nogen lyttede bagved ham, hvor forandret Greven havde været imod ham; man kunde ikke opdage mindste Spor af den Medlidenhed, som han havde vist hin Aften i Lovhytten; det forekom ham, som om den Greve, han i Dag havde talt med, var en helt anden Person, som om onde Aander havde arbejdet paa at ægge ham mod David og Barnet.

„David Brod,“ sagde Feivelmann, idet det gamle, drømmende Smil atter lagde sig over hans brede Træk, „Du mener da ikke, at han skulde have hørt Noget af Folk om, hvor daarligt det gik med vor Sang?“

„Du Nar!“ udbød Forbederen vred.

„Saa kan jeg kun tænke mig Gæt endnu,“ sagde Bas sen uden at bryde sig om sin Herres og Foresattes Brede; „han har nu allerede ladet Barnet søle Mesteren, thi Barnet trænger til en Mester!“

Sandsynligvis havde Feivelmann, vor Bas, om han saa var bleven stillet for en Inquisitionssdomstol, ikke kunnet sige, hvorfor han havde talt saaledes! — —

Det er atter Lovhyttefest i Landet.

Om Aftenen sad de to Mænd atter i den let byggede Lovhytte, hvis Tag var lagt af Skovens grønne Pynt, som Bønderne havde bragt. For Resten var der Intet at se i Lovhytten. . . . Bæggene vare bare, ikke engang de forghldte Nodder og Æbler fortalte om, at Nogen havde

gjort sig Uimage for at give denne Hytte et hyggeligere Præg. Havde Bønderne bragt gammelt, visstent Grankvas, siden Feivelmann Bas ikke engang talte om dets Duft?

„Huffer Du endnu, Feivelmann,“ sagde David Brod, efterat han havde velsignet Vinen og Brødet, „hvorledes hun for et Aar siden løb hen i Grevens Have efter Blomster? Gud maa vide, hvorledes hun havde faaet den Ide? Hvad hjalp det, at vor Lovhytte dengang var smukkere end nogen i hele Gaden? Nu savner jeg Barnet — det kom der ud deraf!“

„Nogle pudsfige Tanker en Helligdags Aften, David Brod!“ brummede Basfen.

„Jeg savner hende, Feivelmann,“ sagde Forbederen, „og hvor er hun saa i Dag? Sidder hun i Dag i nogen Lovhytte? Og satte Du ogsaa Mad fra Kongens Bord frem for mig, jeg kunde dog ikke røre den i Dag; thi mit Hjerte er sorgfuldt.“

„David Brod,“ sagde Basfen med et tvungent Smil, „naar man hører Dig tale saaledes, skulde man næsten tro, at Du havde solgt dit Barn, og at det nu vankede om under aaben Himmel for at søge sin Fader.“

„Feivelmann,“ udbrød Basfen, „der fandt Du det rette Ord. Jeg er virkelig tilmode, som om jeg havde solgt hende? Naar min kjære Channe, Fred med hendes Minde, endnu havde levet, havde hun aldrig tilladt det; thi en Moder slipper ikke saa let det Barn fra sig, som hun har født og næret med sit Blod. Men jeg, dets Fader, har været saa letfindig. Saa længe Barnet lever, kan min Channe, der nu ligger i sin Grav, ikke tilgive mig det!“

Da tog Feivelmann, vor Bas, et Brev ud af sin Frakkelomme.

„Man skal dog ikke sige, David Brod," sagde han, „at jeg har ødelagt din Højtidsdag for Dig. Se, hvem, tror Du, har skrevet dette?"

„Fra mit Barn! fra Bella?" skreg Forbederen, „hvorfor viser Du mig det nu først?"

„Jeg vilde smykke vor Løvhytte dermed i Dag . . . da vi mangle hende selv."

„Læs højt, Feivelmann," udbrød han, „jeg kan jo dog ikke læse; thi Synet svigter mig."

Og saa læste Feivelmann:

„Min egen dyrebare Fader, gid Du endnu maa leve i hundrede Aar! Kjære Feivelmann Vas!

„Naar dette Brev kommer Eder i Hænde, have I vist atter rejst Løvhytten ude i Gaarden, og da Feivelmann lagde de grønne Granris paa Taget, udbrød han vist: Store Gud! hvor den Skovduft dog minder mig om min Skov i Bayern! Derfor har jeg indrettet det saaledes, at dette Brev netop kommer til Eder i Dag, og Feivelmann skal læse det op for Fader, for at I Begge kunne tro, at jeg sidder hos Eder! Feivelmann Vas har dog Ret, af alle vore Helligdage sætter jeg mest Pris paa Løvhyttefesten. Da er Alt endnu grønt, og Træerne blomstre i Haven, og Folk staa i Kirken med „Ezrog" og „Lulev" *) i Haanden. Hvorfor kan det ikke være saaledes hele Aaret? Naar det stod til mig, vilde jeg befale, at der altid skulde hænge noget Grønt fra Skoven eller ogsaa Blomster i Kirken. Saa tror jeg, at man ikke vilde sige saa meget, ligesaa lidt som man vilde bevæge Kroppen saa voldsomt, som om man selv var et Træ, der svajede rundt for en ubarm-

*) Symboliske Planter, der bruges ved Gudstjenesten, naar Løvhyttefesten fejres.

hjertig Vind. Hvad siger ikke min Syngelærer, som Greven har givet mig: „Bella,” siger han, „De maa holde Deres Overkrop rolig, naar De synger, De maa ikke slaa saaledes med Armene, som jeg har lagt Mærke til, at Deres Folk gjøre, naar de ere i Kirken. Tænk Dem nu den Mulighed, at De er paa Scenen, og at jeg er Publikum. Hvad er saa min første Tanke? Den Pige kan nok have en smuk Stemme; men hendes Manerer høre hjemme i en eller anden Gade.” Saaledes taler min Syngelærer, og saa kommer jeg altid til at tænke paa Feivelmann, der holder Haanden mod Kinden, naar han synger, og paa, at jeg dog havde Ret, da jeg sagde, at det ikke passede sig. Tilgiv mig, kjære Feivelmann Vas, hvis jeg voldte Dig Bedrøvelse derved, men jeg kan ikke tage mine Ord tilbage. Det er slet ikke smukt at vansire sin Kind, naar man skal synge. Jeg maa ogsaa skrive til Eder, at jeg nu har tre forskjellige Sproglærere, en, der lærer mig Italiensk, og en, der underviser mig i den tydske Grammatik, thi Greven mente lige strax fra Begyndelsen, at mit Tydsk slet ikke var Tydsk, jeg maatte stryge den Fargon af mig, som endnu kleber ved mig; og endelig har jeg en Lærer, der lærer mig at deklamere, og hvilke Fagter man skal gjøre, naar man synger Noget offentligt for Folk; det er det, som kaldes Mimik. Sangen og Klaverspillet ere imidlertid Hovedsagen, og da Greven nylig var her, prøvede han mig i alle Fagene og kom tilsidst til Sangen. Jeg veed ikke, hvorfor jeg skjælvede, jeg var jo dog slet ikke angst, da jeg første Gang sang for Greven i hans Have. Da jeg havde endt, sad Greven stille og sagde ikke et Ord. Den Nat græd jeg ligesaa meget, som dengang de bare Moder til Graven. Næste Dag kom Greven igjen. „Jeg er i enhver Retning fuldkomment tilfreds med

dine Fremstridt," sagde han til mig, „kun synes din Sang ikke at ville holde, hvad den engang lovede. Syng endnu engang din Kirkemelodi for mig." Da var der Noget i mit Hjerte, der steg mig til Hovedet; det var som et Stød eller et Slag, saa at jeg trode, at der for Lyn ud af mine Øjne, som maatte fortære mig selv. Jeg sang atter, og Greven lagde sin Haand paa mit Hoved og sagde kun det ene Ord: „Karfunkel." Det var mig ligesaa meget, som om han havde talt en hel Dag med mig. Da han senere gik, kaldte han paa Konen, hos hvem jeg bor og spiser, og sagde til hende, at hun skulde købe mig en Silkekjole og udstyre den saa smukt som muligt. Saa veed jeg ikke, hvorledes det faldt mig ind; men jeg sagde, at hvis jeg turde bede om Noget, saa var det ingen Kjole. „Hvad da, Karfunkel?" spurgte Greven. „Jeg vilde saa gjerne have saadan en Bønnebog, som man bruger hjemme," svarede jeg. Greven saa nogen Tid paa mig med sine gjennemtrængende Øjne. „Hvad vil Du med en Bønnebog," sagde han, „længes Du maasse efter din Gade og din Lovhytte?" Da gik jeg: „Jeg vilde saa gjerne af og til tale med Fader og Feivelmann, og det kan kun ske ved Hjælp af Bønnebogen." Men Greven lo højt. „Saa køb De hende en Silkekjole og en Bønnebog," sagde han til Konen; „De veed vel nok, hvor De kan faa den sidste." Og han lo saa haanligt og Konen med; jeg kunde slet ikke gætte hvorfor. Næste Dag gik det først op for mig. Da gik nemlig Konen og jeg ud at spadser, og vi gik langt, meget langt, indtil vi endelig kom til en snabset, sneber Gade. „Det er „den gyldne Gade,"" sagde hun, „se blot rundtom, hvorledes dine Folk leve her." Store, almægtige Gud! hvad havde jeg dog gjort dem, siden de saaledes for løs

paa mig? De sled næsten Klæderne af Kroppen paa os, og den Ene hød os dette, den Anden hint. Endelig spurgte jeg Konen, hvad vi egentlig skulde her i Gaden; thi Menneskene forekom mig som vilde Dyr. Da sagde hun: „Du vil jo kjøbe en Bonnebog, her kan Du faa den.“

„Dyrebare Fader! gid Du endnu maa leve i over hundrede Aar, og Du med, kjære Feivelmann Bas!“

„En gammel Mand, hvis Hoved rystede, og hvis Hænder skjælvede, sagde endelig til os, at han havde, hvad vi ønskede at kjøbe. „Hvad for en Bonnebog skal det være?“ spurgte han mig. „Vor Bonnebog!“ sagde jeg. „Er Du da en . . . ?“ spurgte han og saa forbavset paa mig. „Min Fader hedder David Brod,“ svarede jeg stille, „og er Forbeder.“ Saa gav han mig Bogen, og da Konen vilde betale ham for den, svor han ved sin Kones og sine Børns Sundhed, at han ikke vilde tage en Skilling for den. Og saa gik vi, og Konen sagde ikke et Ord. Men den gamle Mand blev ved at se efter os, indtil vi vare komne ud af „den gyldne Gade“. Da jeg nu har Bonnebogen, forekommer det mig, som om jeg kan staa Ansigt til Ansigt og tale med Eder; og jeg synger ogsaa ofte de gamle Sange, som jeg har hørt af Eder; men det er kun ganske sagte, for at Konen ikke skal høre det. Men nu til Lovhyttfesten vil jeg slaa op i de Bønner, som man læser paa denne Dag, og jeg skal ikke springe een over.

„Nu maa jeg ende, da Papiret er fuldt. Kun Gæt vil jeg endnu meddele Eder. Greven gjør snart en stor Rejse, og jeg faar ham maaſte ikke at se i et helt Aar. Forresten forbliver jeg Eders hengivne Barn — Bella eller Karfunkel.“

„Naa, hvad siger Du til det Brev, David Brod?“

spurgte Bassen, efterat han for længe siden var færdig med at oplæse Barnets Skrivelse."

"Hun sidder ikke i nogen Lovhytte i Dag!" sagde Forbederen og stirrede hen for sig, idet brændende Taarer flød over hans Kinder.

"Hvorfor græder Du nu igjen, David Bro d?" sagde Bassen bedrøvet. "Skriver Bella da Noget, som kan bedrøve Hjertet?"

Forbederen lod Haanden glide hen over de vaade Dine.

"Læs det endnu engang for mig, som hun skriver om den gamle Mand i „den gyldne Gade“," sagde han.

Bassen adlød.

"Det er dog underligt, underligt nok," mumlede David Brod, "hun husker dog endnu, hvad hendes Fader hedder! Hvor længe varer det endnu?"

Saa stod han op og gik ud af Lovhytten.

VI.

Bingerne vore.

Folk i Gaden kunde slet ikke forklare det Tungsiind, som i den senere Tid var udbredt over Forbederens hele Person. Naar de spurgte ham, hvorledes det gik hans Barn i Prag, fortalte han dem Historien om Bønnebogen, som hun havde faaet af den gamle Mand i „den gyldne Gade". Han syntes at føle Trang til at frigjøre sit Barns Minde for al Mistanke, netop hvad dette ene Punkt angik. Folk skulde ikke tro, at hans Bella allerede var kommen paa Afveje, og det var saa stedse Historien om Bønnebogen, han fortalte, ret som om den vordende Sangerindes Fremtid laa gjemt

indenfor hine Bønners Tryllefreds, som Bella bladede i paa Løbhyttefestens første Dag. Men saa forunderlig er den menneskelige Natur nu engang! Jo oftere han fortalte Historien, desto mindre Indtryk gjorde den. Anede de maasse den gamle Mands Hensigt? Tilslidst var det dem aldeles ligegyldigt, om en Forbeders ringeagtede Barn holdt sig paa Gadens gammel dags Beje, eller om det fjernede sig fra dem. Hvad vilde da David Brod mere? Det var da Noget, der forstod sig af sig selv, at en Synagogeforsangers Barn ogsaa skulde være Sangerinde.

Breve af lignende Indhold som det sidst meddelte indtraf oftere; det var altid et Ord, en let henkastet Ytring, der lagde Beslag paa den gamle Forbeders Opmærksomhed, og denne Sætning, dette Ord eller Udtryk stod saa altid i Forbindelse med hans Datter religiøse Liv. Fandt han saa deri det, som hans higende Sjæl søgte, kunde han ofte i flere Dage gaa sjæleglad omkring og meddele Folk sine Opdagelser. Feivelmann Bas havde for længe siden opgivet at bekæmpe sin Herre og Mester, hvad det angik. Men det gik den gamle Mand som Enhver, der lader sig besnære af en ensidig Anskuelse. Han hverken saa eller følte de Forandringer, der imidlertid foregik med hans Barn; for ham var hun endnu det samme Barn, som, ledet af en hellig Trang, gik ind i „den gyldne Gade“ for at saa en Bønnbog! David Brod kjendte ikke den tvingende Nødvendigheds Lov, hin lumste Smed, som med en uhyggelig Stilhed arbejder paa Rjedens Ringe, uden at der høres noget Hammerslag, indtil Værket endelig er fuldført, ham, hvem vi i Almindelighed kalde Skjæbne!

Forandringerne vare indtraadte, stærkere og hurtigere, end man ifølge Sagens Natur skulde have trot. Hvert af Bellas Breve, som kom fra Prag, vidnede derom. Der

var Noget i disse Breve, som paa en ejendommelig Maade stod i Modstrid med Tonen, Udtrykksmaaden, ja hele Følelsen i alle tidligere Breve. Tilsyneladende var Alt uforandret, ligesaa lidt som man kan følge Plantens Væxt og Triksel med Djnene. Men efterhaanden var det tidligere Klædebon faldet af Forsangerens Barn havde faaet et nyt, ikke det, som Menneftenes Haand væver og syr, men det, som Sjælen skaber af sig selv, om hvis Udstyr Sjælen selv har drømt og digtet.

Der var atter kommet Brev; det var just Dagen før Lovhyttefesten, allerede den anden, siden hun forlod sin Faders Hus. Brevet lød:

„Kjære Fader!

Mellem i Dag og i Morgen indtræder et afgjørende Øjeblik i mit Liv. Karfunkelen begynder at skinne, Barnet fra Gaden forlader Prag og drager til Italien, det Land, hvorhen enhver længselsfuld Sjæl higer, hvor Guldorangerne gløde i det mørke Lov! Et Brev fra Greven kalder mig derhen; min Læretid er til Ende her. Der skal i hine Egne, der ere kyskede af en dobbelt mild Sol, min Stjerne gaa op eller — dale for stedse. Den Kone, til hvem jeg var betrot i Prag, følger med mig. Alt stormer i mig Havde Du tænkt det, da jeg endnu for to Aar siden ingen højere og stærkere Interesser havde end, hvor jeg skulde faa Blomster til vor Lovhytte? Men Karfunkelen begynder at skinne. Lev vel for lang Tid, og hils Hr. Feivelmann fra mig. Jeg er din trofaste Datter Bella.

„Efterskrift.

„Naar det er Moders „Dødsdag“, gaa saa ud i „den fredlyste Have“, og læg for mig og i mit Navn en lille Sten paa hendes Grav *).“

*) En gammel jødisk Skik.

„Feivelmann!“ udbrod Forbederen, „læs endnu engang det Sidste op for mig.“

Se, nu var det atter disse faa Ord, der lagde Beslag paa alle hans Tanker og hans hele Følelse. Hans Barn i fuld Færd med lige som en Svale, der søger Foraaaret, at opsoge Sydens fjerne Land, — og i David Brods Sjæl var der ikke Plads til Andet end den lille Sten, som han paa Dødsdagen skulde lægge paa sin Kones Grav. For hende, for Bella og i hendes Navn!

Feivelmann Vas gjentog længe efter, at Brevet næsten var falmet, uhorligt for sig selv og Andre, hvad enten han drømte eller var vaagen, de faa Ord:

„Og hils ogsaa Hr. Feivelmann fra mig!“

Hr. Feivelmann! Jo, Karfunkelen begyndte allerede at skinne!

VII.

Hvad Tiden bringer.

Åringer ere gaaede siden hin Tid.

David Brod er endnu stedsse Forbeder for Menigheden; Gaden er endnu stedsse den samme; kun hist og her er der opstaaet et Hul, i Stedet for hvilket der saa er kommet en Minde-Sten ude i „den fredlyste Have“. Men Livets Træ skyder stadigt friske Skud. Endnu var den nye Tid ikke kommen, der ligesom med Alarmraab jog Beboerne i disse stille, affides liggende Gader op af deres Ro, saa at de brod op med rasende Skyndsomhed og ikke hurtigt nok kunde lægge de Steder bag sig, hvor de vare fødte, og hvor deres Forældre laa begravede, blot for at slæbe deres rørliche Guds

hid eller did uden at bryde sig om, at en ny Storm maasse snart atter vilde drive dem bort fra det sidst valgte Hjem. Binger, som senere spredte sig saa hurtigt, vare endnu dengang sænkedes: rundt om var Luften stille, ja næsten trykkende som Vly. Alt, hvad der vilde op ad, lammedes, saasnart det prøvede sine Kræfter; hvad der stræbte frem, holdtes tilbage af utallige Magter i Stikkelse af de Stats-Love, der vaagede over ethvert Skridt i Gaden, og som ikke tillod, at et frit Mennekeliv ogsaa blev udstrakt til hint Folk, i hvis ældgamle, hellige Lovbøger den Befaling dog har skinnet med Luefrist i Martusinder: der skal være samme Ret og samme Lov for Dig og for den Fremmede, der bor i dit Land. Endnu levede disse Mennesker i Gaden, endnu arbejdede og glædede de sig, endnu kæmpede og døde de saaledes, som de fra umindelig Tid af havde levet, arbejdet og glædet sig, kæmpet og saa vare døde. Endnu var det kun lykkedes meget Faa at bryde den Tryllefreds, der med en jernhaard Lovs hele Vægt thyngede paa disse indeslattede Huse og Mennesker, der vare udelukkede fra Alt; blandt dem var Forbederens Barn. Hvad var der blevet af Bella, David Brods Datter?

Gaden, Menneskene og Forholdene havde altsaa ikke forandret sig. Naar den grønne Lovhyttefest nærmede sig, rejste man atter Træhytterne; Bønderne bragte den skovduftende Pynt og tænkte ikke eller vilde maasse endnu ikke tænke over, hvorfor Abraham og Isak ikke ogsaa skulde have Del i Skoven, for at de kunde hente Granris til deres Lovhytter. Naar Hytterne saa vare rejste, løb Børnene endnu stedse glade og travle omkring og sad med rødmende Kinder og klæbede Bladguld paa Nodderne og Æblerne, og glædede sig til, hvor det Alt vilde straale og skinne om Aftenen, naar Lysene først vare tændte, og Fader havde

indviet den hyggelige Løbhytte med sin sædvanlige Besignelse! Otte Gange var dette nu sket, siden et af Gadens Børn sidst havde set med Haan paa disse forghldte Væbler og Rødder og erklæret Blomsterne fra Grevens Have for langt smukkere!

Hvad var der imidlertid blevet af Forbederens Barn?

De, der skulde vide det, havde nu allerede i lang Tid ikke vidst det mere. Naar man spurgte Forbederen derom, tav han eller sagde i det Højeste saa kort for Hovedet, som han aldrig før havde svaret: „Hvad skulde der være i Vejen med hende? hun skal jo synge!“ Og naar man saa gif løs paa Feivelmanns Bas, svarede han sædvanligt blot: „Det tager ogsaa Tid at slibe en Karfunkel.“ Det var imidlertid klart, at hverken David Brod eller hans Bas syntes med Vished at vide, hvad der var blevet af Bella. Den gamle Forbeder havde for længe siden opgivet at søge efter Ord og Udtryk, der kun forekom ham som hemmelighedsfulde Åbenbaringer, thi Brevene kom slet ikke mere.

Hvad var der da blevet af Barnet? Oppe paa Grevens Slot vidste man det heller ikke, i hvert Tilfælde svarede de yderst undvigende. Greven var endnu stedsse langt borte paa Rejse; Ingen kunde sige, naar han kunde ventes hjem. En gang havde Feivelmann, kort førend Løbhyttefesten begyndte, atter været oppe paa Slottet. Da havde man i Grevens Navn givet ham en ikke ubetydelig Pengesum med til David Brod og tillige sagt til ham, at der hvert År skulde udbetales ham ligesaa Meget; dermed skulde han imidlertid lade sig nøje og ikke spørge mere; Pengene kom ikke fra Greven. Han skulde gjøre sig tilgode for dem, Nødens og Fattigdommens Tid var forbi!

Saa var Bella dog i Live! Hvorledes var det gaaet hende?

Alt dette havde Feivelmann Vas trolig meddelt Forbederen. Men da han vilde give ham Pengene, udstødte David Brod et saa hjerteskærende Skrig, som der endnu aldrig havde lydt i dette Hus. Med frampagtig skjælvende Hænder stødte han Pengene bort fra sig.

„Brænd dem, eller knus dem!“ skreg han. „Hvad skal det være Betaling for? Maaſte for de Taarer, jeg har grædt for hendes Skyld? For mit knuste Hjerte? Fordi jeg ikke veed, om hun lever, eller om hun er død eller gaaet tilgrunde? Hvad er det, hun vil betale mig for?“

Og da saa Feivelmann dybt bedrøvet sagde: „David, Du kan trygt beholde Pengene; thi hvad der kommer fra Bella, kan der aldrig være noget Ondt ved,“ lagde den gamle Mand med en Ynglings Kræfter sin Haand paa hans Skulder og raaate:

„Ja, saaledes kan Du tale, fordi hun ikke er dit Barn, og fordi det ikke er din Skyld, at jeg har sluppet hende fra mig. Vil Du maaſte „sidde Schive“ (sørge i syv Dage over en Død), naar Du faar at høre, at mit Barn er dødt?—Vil Du sønderrive dine Klæder?“

„Ja, men Bella lever!“ udbød Feivelmann.

Da først blev den gamle Mand, der hidtil havde samlet sine Kræfter med en unaturlig Anstrengelse, aldeles tilintetgjort.

„Feivelmann,“ skreg han, „Du gætter, hvad der foregaar i mig, jeg behøver ikke sige Dig Andet; men det var bedre, om jeg kunde sætte mig hen paa en lav Skammel og sørge over, at mit Barn var dødt, end at leve saaledes og ikke vide, om hun er død for mig . . . og dog i Live“

Feivelmann tog Pengene til sig og gemte dem sikkert.

I Gaden snakkede Folk om en Nyhed, der optraadte som aldeles paalidelig; David Brod havde fra nu af ikke længere nødig at være Forbeder; fra nu af kunde han pleje sig og gjøre sig tilgode paa sine gamle Dage; thi nu sendte hans Datter, den stynge Bella, ham saa mange Penge, han kunde bruge, og den lille Bella var nu bleven en stor Sangerinde!

Hvorledes kunde nu Folkene vide det? De læste ingen trykt Avis; i deres Stuer fløj ingen af disse Papirsbud, som løbe med Nyheder mellem den store og den lille Verden; de Færreste af dem anede maasse, at der udenfor deres Liv, der kæmpede med Arbejde og Nød, fandtes et Konstens Rige . . . og dog var det sandt, hvad de sagde.

Forbederens Barn var virkelig blevet en stor Sangerinde.

En Aften var hele det Publikum, der var forsamlet i et af Dvre-Italiens større Theatre, i den voldsomste Bevægelse; man støjede, streg og pøb; Tæppet gik ikke op, og man skulde for længe siden have begyndt. Da saa Tummelen og Larmen overskred alle Grænser, traadte Theatrets Impresario dybt bukkende frem foran Orkesterets Lamperække og sagde med en bedrøvet Stemme: han havde en sørgelig Meddelelse at gjøre Publikum, som imidlertid ikke kunde gjøre Noget mere ondt end ham selv. Den første Sangerinde, der skulde synge Normas Parti, var nemlig bleven alvorlig syg; der havde i den korte Tid, som forhindrede et andet Stykkes Opførelse, dog været en ung Sangerinde, som hidtil havde givet mindre Roller, der havde tilbudt, at hun vilde synge den syge Sangerindes Parti. Vilde nu det højtærede Publikum tillade dette Bøvestykke, som Omstændighederne retfærdiggjorde? Et rasende Skrig var hele Svaret. Nogle raabte til Impresarioen, om han trode, at de vare komne for at blive beværtede med umoden

Frugt; men saa var der Andre, der skreg, at de vilde se den unge Pige, og de gik endelig af med Sejren. Musikken spillede Duverturen, saa gik Tæppet i Vejret, og Operaen kunde begynde. Man hørte neppe Indledningskoret; thi endnu havde de stærkt ophidsede Videnstaber ikke lagt sig i Salen. Da traadte en ung, tilsyneladende neppe tyveaarig Pige frem paa Scenen Præstinden Norma. Et hvidt Klædebon snode sig om hendes, vel ikke høje, men dog smukke og harmoniske Skikkelse; en Krans af grønne Blade var flettet ind i det sorte Haar; men hendes Ansigt var meget blegt, og hendes Øjne syntes at søge Bessyttelse. Hun sang og da Tæppet langt ud paa Matten faldt, var det en uomstødelig Kjendsgjerning, at med Isabella Brodini, saaledes hed den unge, begavede Sangerinde, var en straalende Stjerne bleven tændt paa Konstens Himmel!

Se, alt det vidste Folkene i den stille, bøhmiske Gade slet ikke; de vidste heller ikke, at den Aften begyndte en Kunstnerindes Sejre, hvis Fader hver Løverbag og hver Helligaften foretog de hellige Bønner for dem; at Karfunkelen udbredte en saadan Glans, et saadant Lys rundt om sig, at alle andre Edelstene blegnede for det. Hvor den blege Pige med de store Øjne og Mattergalestemmen kom hen, var det, som om Guds Magt paany havde aabenbaret sig gjennem en jordisk Skikkelse. Alt det vidste Folkene ikke, og dog sagde de, at deres Forbeders Barn var bleven en stor Sangerinde! Hvorledes havde de faaet det at vide?

En Dag kom Saul Weissfisch, Du huffer jo nok Skrædderen med de frumme Ben, hen til David Brod.

„David!“ sagde han, „nu da Eders Barn er blevet noget Stort, skriver hun vel smukke Breve til Eder, og jeg

har, saa længe jeg har levet, altid holdt af smukke Breve, allerede dengang jeg endnu som Svend var paa Vandring, og da min nuværende Kone endnu var min Kjæreste. Derfor beder jeg Eder om at vise mig, hvad Eders Varn skriver til Eder; jeg kan tænke mig, hvad saadan en stor Kunstnerinde kan skrive!"

"Jeg har ingen Breve!" freg Forbederen, og Bredden i hans Ansigt gjorde Skrædderen ganske bange.

"J har ingen Breve faaet fra Eders Varn!" udbrod Saul Weissfisch forstrækket. Men strax efter smilede han saa fint og ondskabssfuldt.

"David Brod," sagde han, "vil J nu paa Eders gamle Dage spille Hylker for mig? Saa sandt jeg hedder Saul Weissfisch, har J faaet Brev fra Eders Datter. J vil bilde mig ind, at J ingen har faaet? J vil blot ikke vise mig dem, for at jeg ikke skal faa at vide, at J nu er en holden Mand, hvis Datter sender Eder en umaadelig Masse Penge, fordi Menigheden saa maaske kunde trække Noget af i Eders Lønning! Hvad J dog er bleven for en Hylker, David Brod!"

Det Tungeste for et sorgfuldt Hjerte er, naar den simple Naahed vover at lægge sin plumpe Haand paa vore helligste Følelser, vover at trænge ind i den Tabshed, der gaar ud paa at holde Naboernes dumme Nysgjerrighed i Ubished! David Brod kunde ogsaa synge med derom.

En forfærdelig Isolering kastede stedse stærkere og stærkere Skygger over den gamle Mand; ikke engang ligeoverfor den eneste Sjæl, der kjendte hans hemmelige Sorger, kunde han frigjøre sig for dem. Det var som om der laa et tveægget Sværd mellem David Brod og hans Ven Feivelmann, der hæmmede enhver Tilnærmelse mellem deres Sjæle. De bode og spiste sammen; de sad lige overfor

hinanden; men naar der blev talt om hende, hvem han betragtede som død, medens hun i den Andens Hjerter troneede med Pragt og Herlighed, gæbede det Saar, der delte det lille Samfund i to Dele, som ikke kunde sættes sammen. Denne indre Adskillelse tog Dag for Dag til; traadte den engang tilfyneladende tilbage, saa det ud, som om de To atter havde fundet hinanden igjen — men saa viste det sig atter ved andre Lejligheder, at Forsangerens Brede ikke havde mistet noget af sin hyppige Vægt. Det gik engang saa vidt, at Feivelmann Vas, stik imod sin Natur, rejste sig vred og sagde:

„Det vil jeg blot sige Dig, David Brod, at hvis Du ikke forandrer Dig, snører jeg min Randsel og drager tilbage til Bayern.“

„Ja, hvorfor ikke, Feivelmann,“ svarede David Brod, „derfra er der ikke saa langt til Frankfurt am Main, og saa kunde Du atter se din store Kunstner spille.“

Lige overfor denne haanlige Hentydning, der var et tydeligt Bevis paa, at ikke den mindste Grindring om Ting, der laa flere Aar tilbage i Tiden, var gaaet tabt, følte Feivelmann sig saa svag som et Barn.

„Jeg sagde jo ikke,“ stammede han, „at jeg allerede vilde gaa. Først Du tager din Stok og jager mig bort, gaar jeg dog ikke fra Dig. Hvad skulde jeg desuden i Bayern? Jeg har det jo godt i Böhmen, og der vil jeg ogsaa blive.“

En Nat vaagede vor Vas, Feivelmann, længere end han plejede i sit Værelse, den samme Stue, der engang havde været Forbederens Barns Sovestue. Han kunde ikke falde i Søvn; hans Hjerne var som Følge af en af disse pinlige Samtaler med David Brod i stærk Bevægelse; han havde ingen Ro. Skulde han for Alvor

snøre Randselen og atter opsoge sin Hjemstavn, Bayern? Hans Kram kunde snart været pakket . . . saa blot et Spring ud af det lave Vindue, og han var udenfor Mismodets og den fortærende Sorgs Omraade, som Dag for Dag og Time for Time forbittrede hans Liv. Da slog paa engang en forunderlig „vild“ Tanke ned i ham, hans Ansigt blussede, hans Tanker sydede som det glødende Metal i Oven.

Han satte sig ned og skrev følgende Brev:

„Dejlige Karfunkel i den vide, vide Verden!

„Da jeg endnu som Barn var hjemme i Bayern, fortalte en gammel Kone mig et Eventyr, som jeg endnu den Dag i Dag ikke har glemt. Et Kongebarn var blevet stjålet af Røvere fra dets Forældre og bragt ud i en stor, mørk Skov. Da det saa blev ældre, blev det selv en Røver, hvem man imidlertid fangede og førte frem for Kongens Rådh. Man spurgte det da, hvem det var, og fra hvem det nedstammede, men det svarede: at det ingen Forældre havde haft; men at det kun hustedes saa meget, at det som Barn havde leget med noget Straalende, der aldeles havde lignet den Krone, som Kongen havde paa Hovedet.

„Da omfavnede Kongen det og udbød: „Du er mit Barn!“

„Og jeg tror, at ethvert Menneſſe har en ſaadan Krone, ſom det har leget med ſom Barn; og ſelv om det bliver nok ſaa gammelt og nok ſaa forandret, det glemmer dog aldrig det gyldne Legetøj, og hvis de Døde kunde tale, vilde Mangen maatte ſige: det var min ſidſte Tanke! Min Krone er nu . . . en Dragkifte, hvori min Moder, Fred være med hendes Minde, gjemte ſin beſte Stads: ſin gyldne Hue, ſin Højtidsdragt og paa Bunden ogſaa ſine vordende Pigklæder! Naar nu Moder lukkede Dragkiften op,

forekom det mig altid som en sjelden Glæde; Nøglen knirkede saa underligt, og den store Kasse knagede, som om den vilde sige: det er ganske godt, at jeg engang faar frist Luft, jeg kunde ellers slet ikke mere holde det ud! Og endnu kan jeg høre Nøglen knirke og Kassen knage! Hvorledes gaar det Dig, dejlige Karfunkel, i den vide Verden? Har Du da ingen Krone fra din Barndom, har Du ikke engang en stakkels Dragkiste som min? Har Du da Intet, slet Intet, der minder Dig om din Barndom og om os? Jeg taler slet ikke om mig selv; thi hvad er jeg i Sammenligning med en Karfunkel? Og alligevel bilder jeg mig ind, at Du ofte tænker paa, hvorledes Du forbød mig at synge med Haanden under Kinden! Men naar jeg ser paa din Fader, David Brod, bliver jeg bedrøvet! Har Du da, dejlige Karfunkel, slet intet Legetøj, slet ingen knirkende Nøgle, slet ingen Kiste, der knager, naar Du lukker den op; slet ingen hvisslende Snurre, Intet, slet Intet, der kan minde Dig om ham? Vor Løbhytte bliver gammel, og naar vi næste Aar med Guds Hjælp atter skulle rejse den, maa Tomreren Johannes, der bor i Klostergaden, sætte et Par nye Brædder i den. David Brod er ogsaa bleven gammel; men jeg veed ikke, om nogen Anden end Du er i Stand til at skaffe ham nye Løbsbrædder. Tænk paa disse Brædder, Karfunkel ellers kunde det let hænde, at andre Folk maatte tænke paa dem, nemlig de, der arbejde i „den fredlyste Have“, og saa var det for sent. Han er ikke syg, men umaadelig træt. Du maa forøvrigt ikke tro, at jeg vil forstyrre din Kunst. Den store Gud veed, hvor fremmed den Tanke er for mig. Thi hvem var det, der altid sagde: David Brods Barn er et Guds Under? Og hvem var det, der hørte op med at holde paa sin Kind? Var det ikke Feivelmann Bas? Og hvorfor hørte han op dermed? Fordi et

Barn, hvem han tog mere Hensyn til end til Kejsers Ord, bød ham det! Tilgiv, at jeg siger alt dette rent ud. Men . . . Du har ikke set din Fader i otte Aar, og jeg . . . har ham dagligt for Øje.

„Lev vel, dejlige Karfunkel! Med dybeste Vresfrugt.
Feivelmann Bas.“

Dette Brev forseglede Basen endnu samme Nat, bar det næste Dag op paa Slottet og overgav det til den af Grevens Tjenere, som i dennes Navn havde udbetalt de fra Tid til anden til David Brod kommende Pengesummer. Først smilede Tjeneren saa hemmelighedsfuldt . . . og nægtede saa bestemt at tage imod Brevet. Men Feivelmann bad saa indstændigt og blev saa ivrig, at Tjeneren endelig lovede at besørge Brevet efter Udfristen. Men om der vilde komme Svar? . . .

Ak! den, der havde set Feivelmann vende tilbage fra Slottet, saa aandeløs, med Sveddraaber i det brede, godmodige Ansigt, slaaende om sig med begge Hænder, som om han vilde holde en usynlig Aand borte, kunde have troet, at Basen havde vovet et dristigt Greb i Grevens Skatkammer, og at han nu vilde skjule det, og dog havde han ikke gjort Andet end . . . at bringe Brevet til Bella i Sikkerhed!

VIII.

Den mislykkede Student.

Kort efter denne i Feivelmanns Dine saa vigtige Begivenhed kom den frumbenede Skrædder, Saul Weissfisch's

Søn, Gottlieb, hvem man i Gaden ogsaa kaldte „den mishykkede Student“, hjem i Ferien.

Det Ogenavn fortjente han imidlertid ikke. Medicinen, Gottlieb Weissfisch var slet ikke, hvad man i daglig Tale kalder en daarlig Student; men da han nu allerede havde beskæftiget sig i ti Aar med sin Videnskab, uden endnu at være bleven Doctor Medicinæ, medens Gottlieb egentlig kun vilde gjøre sig bekendt med Videnskabens allerfineste Hemmeligheder, hvortil der, som bekendt, kræves en længere Tid, end de Fleste finde for godt at anvende — saa kaldte man ham en mishykket Student. Tilskyndende havde de nok Grund dertil, men i Virkeligheden fortjente Skræbberens Søn dog ikke dette Navn. Hvis man vilde tro ham, saa var han en Pryd for Universitetet, og det var kun Professorene, der i den Grad vare paa Rasken af ham, at de nu allerede tre Gange havde raadet ham til at tage sin daarlige Examen om igjen, som ikke vilde anerkjende det. Som det imidlertid altid gaar, var der en Retning, man kunde gjerne kalde det den daarlige Students egentlige Studium, i hvilken Gottlieb Weissfisch virkelig var stor. Han kjendte Theatret til Punkt og Prikke; ingen betydeligere Skuespiller og ingen berømt Sangerinde var ham ubekjendt, og han havde især en forbavsende Kjendskab til Operaen, hans Yndlingsstudium. „Den mishykkede Student“ var derfor i de Eldres Øjne, der hellere havde set, at han var rigtig Doktor, Gjenstand for deres hemmelige Spot; derimod havde Gottlieb Weissfisch vist sig at være uundværlig for de Yngre. De behøvede jo ikke at gaa i Theater, naar Gottlieb Weissfisch paatog sig at gjenfortælle dem Indholdet af de berømte Sorgespil med de største Skuespilleres og Skuespillerinders Mimet og Deklamation. De behøvede ikke at høre nogen Opera. Ved Hjælp af

Gottlieb Weissfisch kjendte de de smukkeste Urier af „Don Juan,“ „Jægerbruden“ og „Robert,“ hvilke han havde foredraget saa længe med smægtende Stemme, at de nu næsten kunde dem udenad. I disse Kredse var „den mislykkede Student“ altsaa en højt anset Person, hvis Hjemkomst i Ferierne Mange allerede flere Maaneder i Forvejen imødesaa med Længsel!

En Løverdag Eftermiddag sad Gottlieb Weissfisch, „den mislykkede Student“, i sin Faders Værksted, omgiben af et talrigt Selskab yngre Mænd og Piger, som alle vare komne for at aflægge det sømmelige Besøg hos deres Afgud, der var kommen hjem Dagen i Forvejen. Feibelmann Bas var ogsaa tilstede, idet han, underligt nok, snarere regnede sig med til de Yngre end til de Eldre. Den Eftermiddag var Gottlieb i sjældent godt Humør; han opvartede med alle de Operaer, som han havde hørt i et helt Aar, og han var ogsaa allerede færdig med to Sorgespil. Hans Tilhørerkreds var ude af sig selv af Henrykkelse, og mangt et fugtigt Pigeøjne syntes at fortælle, hvor det dog var haardt, at „den mislykkede Student“ skulde være saa ilde set hos Fader og Moder.

Blandt Andet havde Gottlieb Weissfisch ogsaa opvartet sine Beundrere med en Urie af den allerede dengang meget omtalte Opera „Norma“; tilsidst udbroød han sørgmodig og fortvivlet:

„Åh, hvor det gjør mig ondt, at jeg ikke kunde blive denne ene Uge endnu i Prag. Hvilken Konstnørdelse ventede der mig ikke? I Dag optræder den guddommelige Brodini, der har et saa overordentligt Ry, og jeg, at jeg er ikke i Prag!“

Medlidende Udraab fra det tæt sammenslukkede Selskab fortalte ham, hvor sørgeligt man fandt det.

„Hvem er Brodini?“ spurgte en undselig ung Pige, der havde et rigtig venligt Ansigt.

„Veed De ikke, hvem Brodini er?“ sagde Gottlieb belærende med den overlegne Mine, der, efter hvad man siger, skal være ejendommelig for „de mislykkede Studenter“. „Veed De virkelig ikke, hvem Brodini er?“ gjentog han atter og stirrede paa den undselige Spørger.

„Jeg vilde ogsaa gjerne vide det,“ lød det fra en af de sidste Rækker. Det var Feibelmann Bas's Stemme; men kun Faa lagde Mærke til, at den skjælvede.

„Naa,“ mælede Gottlieb endelig efter en Tid lang i Tavshed at have gottet sig over Tilhørernes Uvidenhed, „naa, Brodini skal være en af de største Sangerinder, Verden nogensinde har hørt. Om Rhytet taler sandt, skal jeg imidlertid ikke kunne sige, da jeg jo desto værre ikke kan overvære hendes Optræden. Det er imidlertid ikke alene Sangen, der gør Brodini berømt; men man siger ogsaa, at der skal være udbredt et hemmelighedsfuldt Slør over hendes Herkomst, som Ingen endnu har været i Stand til at løfte. Nogle sige, at hun er en fornem Greves Datter, som dreven af en uimodstaaelig Lyst til Konsten har viet sig for Scenen; men der er Andre, der udbrede det utrolige Rhygte, at hun hører til vort Folk, og at hendes Fader er Forbeder i en Menighed i Polen eller Ungarn.“

„Hvorfor skulde det ikke være muligt?“ spurgte hin unge Pige med det venlige Ansigt igjen.

„Fordi hun saa ikke hed Isabella Brodini!“ svarede den mislykkede Student i en Tone, der lød saa bestemt, at ethvert Spørgsmaal og enhver Tvivl prellede af mod den.

Imidlertid var der En, der havde forladt Bærelset, uden at man lagde Mærke dertil i Skrædderens Værksted, Scenen for „den mislykkede Students“ Triumfer. Der var

En, der ligbleg traadte ud paa Gaden og Ingen af dem, som inde i Stuen med udelst Opmærksomhed lyttede til Hr Gottlieb Weissfisch's dramatiske Forelæsning, anede, hvad det var for en Opdagelse, som Feibelmann Vas skjulte i sit Hjerte, da han gik sin Vej.

IX.

Kan Du allerede se Taarnene?

Feibelmann Vas vovede ikke at gaa hjem, førend Stjernerne stod paa Himlen, og Natten var begyndt. Hvorledes skulde han meddele den gamle Mand en Efterretning, hvis Biomstændigheder alene maaske vilde være tilstrækkelige til at tilintetgjøre hans svage Kræfter? I Vassens tro Sjæl bølgede de mest forskellige Planer og Forsæt frem og tilbage; snart vilde han slaa ned som et Lyn med den store Myhed, idet han antog, at en rigtig pludselig Overraskelse vilde være bedre end en langsom Tøven og Forbereden snart spurgte han sig selv, om det overhovedet ikke var bedre, at han slet ikke sagde David Brod, hvem han ansaa Isabella Brodini for. „Hvorfor behøver han i det Hele taget at vide, at hun er til?“ tænkte han saa. „Hun er bleven et Konstens Barn, — og han hedder endnu stedse David Brod!“ Denne sidste Tanke holdt han dog ikke længe fast ved; det modsatte hans hele Væsen sig.

„En Fader er og bliver en Fader,“ irettesatte han sig selv, „og naar han gjenser hende, inden han dør, gjør jeg dog en god Gjerning!“

Smidlertid var det blevet Nat.

„God Aften og Held i den kommende Uge, David!“ udbød han, da han traadte ind i Stuen.

David Brod, der just havde endt Velsignelsen over Vinen og Lyset, hvormed man adskiller Sabbaten fra Hverdagen, nikkede kun svagt med Hovedet som Svar paa denne Hilsen.

„Ja, Du begynder jo Ugen godt nok, Feivelmann,“ sagde han lidt spottende efter nogen Tids Forløb, „Du er nok rigtig hjertensglad.“

„Ja hvorfor skulde jeg ikke være glad?“ udbød Bas= sen lystig. „Jeg har i Dag hørt saa meget af Saul Weissfisch's Søn om Theatret, at jeg har besluttet, at jeg igjen vil se en stor Kunstner. Vil Du med, David?“

„Til Frankfurt am Main?“ sagde Forbederen spottende.

„Nej,“ svarede Bas= sen med en vis naturlig Munter= hed, „denne Gang gaar Vejen til Prag. Vil Du saa med, David?“

„Hvad skal jeg egentlig tænke om Dig, Feivelmann?“ udbød Forbederen og maalte med store Øjne sin Ben fra Top til Taa.

„Jeg er glad,“ svarede Bas= sen med stigende Lystig= hed, „og hvorfor skulde jeg ikke ogsaa være det? Mon No= gen giver mig Noget, fordi jeg ser ud som et tredages Regnveir? Nys fortalte den mislykkede Student de utro= ligste Ting om en vis Brodini; hun skal være den største Sangerinde, Verden i lang Tid har hørt, og hvad der er det Allerbedste, man siger, hun er en Datter af en Forbeder et eller andet Sted i Polen eller Ungarn! Hvorfor skulde jeg ikke ogsaa saa Isabella Brodini at se? Om det saa skal koste mig aldrig saa meget, drager jeg dog til Prag og ser Isabella Brodini.“

„Stille, Feivelmann!“ afbrød Forbederen ham pludseligt.

Feivelmanns Munterhed forvandledes til det Modsatte; Rædselen rejste Haarene paa hans Hovede, da han saa, hvilken Forandring der skete med den gamle Mand. Var David Brod gaaet fra Forstanden? Hans Øjne stirrede ud i Luften, og der spillede et Træk omkring den slappe Mundvig, der syntes at tyde paa en fuldstændig Mandskvækkelse.

„Stille, Feivelmann,“ udbød han atter, „lad mig tænke mig om.“

Saa greb han med begge Hænder om Panden.

„Hvad er det dog, der arbejder inden i mig!“ streg han hjertefærende. „Er det hende?“

„Ja, det er hende!“ sagde Feivelmann.

„Mit Barn! jeg skal atter se mit Barn!“ lød de gjentagne Skrig fra den gamle Mands Læber.

„Er Du da ogsaa ganske vis paa, at det er hende?“ trode Bassen at maatte tilføje for at dæmpe Forbederens Bevægelse noget.

David Brod smilede mat.

„Lad Du kun være, Feivelmann,“ sagde han, „lad kun være. Jeg forstaar nok, hvorfor Du vil bilde mig ind, at det dog maasse ikke er hende. Lad kun være! Du skal se, det er hende. Den Sorg holder Gud mig ikke! Vil han først glæde mig, og, naar jeg saa fører Bageret til Munden, slaa det fra mig? Nej, Feivelmann, jeg tror, Du er altfor forsigtig. Du skal se, det er dog hende.“

Den gamle Mands Længsel efter hans Barn banede sig nu ustandseligt Vej. Feivelmann hørte Stemmer, der kom fra Hjertet, som han ikke havde troet levede under Forbederens Brede og brantne Sind; og han grebes af en

hellig Frygt for med det mindste Ord at gribe ind i disse en sjg Sjæls Åabenbaringer.

Samme Nat besluttede de to Mænd, at de allerede næste Dag vilde drage til Prag. Ingen skulde faa Nys derom, Feivelmann skulde udsprede det Rygte, at David Brod var gaaet til en Nabo-Menighed for at besøge en gammel Tante, der var over hundrede Aar. De vilde bryde op om Morgen efter Gudstjenestens Slutning; og David Brod sagde, at de maatte vandre til Fods; thi han kunde ikke holde ud at være i en Vogn. Hvad var det ikke for en Nat for de To!

Næste Morgen forlod David Brod og hans Kammerat Gaden i al Stilhed. Den gamle Mand gik stærk og rank ved Siden af den langt Yngre. Da de allerede vare paa Vejen, der fører til Prag, vendte Forbederen, der ikke havde sagt et Ord hidtil, sig hurtigt om til sin Rejssekammerat.

„Du tog dog Pengene med, Feivelmann?“ spurgte han.

„Hvilke Penge?“

„De, Du fik i mit Navn paa Slottet.“

„Dem har jeg hos mig.“ —

Saa kom de fordi Kirkegaarden, som støder lige op til Landevejen med sine forvittrede Vigstene.

„Vent et Øjeblik, Feivelmann,“ sagde David Brod, „jeg vil blot hente mig nogle Rejspenge derinde til Hjælp paa Vejen.“

Lidt efter traadte han atter gennem den snevre Kirkegaardsdør ud paa Vejen.

„Lad os nu fridte ud, Feivelmann,“ udbrod han usikkert, „vi have endnu en lang Vej tilbage.“

Hvad talte de to Mænd vel om paa den lange Vej? For det Meste gik de tavse ved Siden af hinanden; nu og da kunde der vel falde et Ord; men det stod mærkbart nok aldrig i mindste Sammenhæng med det, der var

Gjenstand for deres Længsel. David Brod undte sig selv knap Tid til, i Følge hans Kammerats Opfordring, at hvile sine trætte Lemmer under et Træ, der stod ved den støvede Landevej. Det saa ud, som om den gamle Mands Kræfter tog til, jo længere de kom frem, som om han kun kjendte Træthed af Navn. Naar Feivelmann vilde hvile, spurgte han: „Kan man endnu ikke se Taarnene?“ uagtet de endnu vare flere Mile borte fra Böhmens Hovedstad. Det var allerede blevet Nat, da de kom til den store „Brandeiser“ Skov.

Da sagde Feivelmann:

„David, det vilde vist være bedst, om vi tog vort Nattekvarter i Landsbyen Brandeis; Du veed, hvorledes det nu i saa mange Aar har huseret i den mørke Skov, og hvilke Rhytter der endnu gaar om den. Og jeg har desuden Penge hos mig.“

„Er Du angst?“ udbød den gamle Mand.

„Ja!“ sagde Bassen, der kun søgte efter et eller andet Paastud i sit trofaste Hjerte, med hvilket han kunde overtale Forbederen til at hvile sig. „Tror Du, saadan en Morder og Røver spørger om, hvad David Brod og hans Bas skulle i Prag?“

„Men saa skal jeg blot sige Dig, Feivelmann,“ udbød Forbederen med kraftig Stemme, „den, der er paa Vejen til sit Barn, lader Gud ikke omkomme. Du veed jo desuden ogsaa, hvilken Bøn man skal bede“

Da de kom ind i Skovens natlige Skygge, begyndte David Brod med høj Røst paa den hellige Konges Psalme, paa de hellige Ord, som bedes, naar en Død bæres til Graven:

„Denne her søger Ly hos den Højeste, han skjuler sig i den Almægtiges Skygge og siger til Gud: Gud er min

faste Borg og mit Skjold, paa hvem jeg trygt kan stole; thi han vil redde mig ud af Fuglesfængerens Snarer og frelse mig af den ødelæggende Pest! Han dækker Dig med sine Vinger, og under hans Fjedre er Du skjult; hans Trost skal være dit Harnisk og Skjold! Du skal ikke være angst for Nattens Rædsler, for Pilen, der hviner om Dagen, for Soten, der sniger sig om i Tusmørket, og for Pesten, der raser ved Middagstider."

Den frembrudende Morgen sendte sine første Bud ud over Himlen, ud over den endnu slumrende Jord; i Stubmarken lige ved Bejen svang en Værke, der var vaagnet tidlig, sig op i Luften og begyndte at synge; langt borte hævede der sig Noget i den taagebe Dæmring, som funklede og straaede.

"Jeg kan se Taarnene!" udbrod Feivelmann Bas.

Men David Brod istemmede med stærkt rungende Stemme Psalmens sidste Vers.

"Dig skal ingen Ulykke møde, ingen Sorg skal nærme sig din Hytte! Thi han siger til Englene, at de skulle vaage over Dig, hvor Du saa gaar; de skulle bære Dig paa Hænderne, for at Du ikke skal saare din Fod paa nogen Sten. Du skal stride hen over Løssen og Løven, og dine Fødder skulle træde paa Dragen og Ulven."

Det var allerede højlys Dag, da de gik gennem den skumle Poriker Port. Nu vare de altsaa i Prag! Fra det Djeblik indtraadte der en ejendommelig Forandring i den gamle Mands Ydre. Nu først syntes den lange Vej at trætte ham; hans Læber vare tæt lukkede med et smertefuldt Udtryk; han holdt sig kun med Nød og neppe oprejst. Alligevel forraadte han ikke med en Stavelse, i hvor høj en Grad Trætheden havde overvældet ham. Kun da de gik gennem det gamle Krudttaarn, hvorfra Bejen gennem Belt-

nergaden og over Altstädter Ring fører til den skumle Ghetto, sagde David Brod, idet han krampagtigt trykkede sin Kammerats Arm:

„Feivelmann, naar det nu dog ikke var hende!?”

En Mand med et hvidt Forklæde klistrede netop et Stykke Papir paa den gamle Taarnmur. Med et Djekast havde Feivelmann Vas set, at det var Theaterplakaten for den Aften; thi der stod med store Bogstaver at læse:

„Huguenotterne”,

stor Opera af Meyerbeer.

Froken Isabella Brodini som Valentine.”

Men Feivelmann fortav sin Opdagelse!

X.

I Theatret.

Først nu, da Vassen havde faaet sin gamle Mester anbragt i et af de Logishuse, som det vimler af i den böhmiske Hovedstads Smaagader, hvor David Brod, sidende i en Stol, næsten øjeblikkeligt var falden i en dyb Søvn, thngede det paa Feivelmanns Samvittighed; han kom til at tænke paa, hvilket Ansvar han havde paataget sig, hvor ubetænksomt han havde begyndt paa et Foretagende, hvis Udsald laa skjult i de tætteste Taager.

„Naar det nu dog ikke var hende!”

Han gyste, som følte han Dommen nærme sig. Naar han nu havde stuffet den gamle Mand, hvorledes skulde han da kunne møde ham Ansigt til Ansigt? David Brod kunde tage sin Død derover, og det kom saa paa hans Samvittighed; saa havde han jo ført det sidste Hug mod dette Træ, hvis inderste Marv allerede var syg. Nu blev det ham først

klart, hvor overordentlig letfindigt han havde ladet sig forlede til at skjænke en Løgnhals som den mislykkede Student Tiltro. Hvad var det for en ond Mand, der havde ledet ham? Fordi hun hed Isabella Brodini, behøvede hun jo ikke at være David Brods Datter.

Feivelmann sneg sig ud af Kammeret, hvor Forbederen endnu roligt sov, han kunde ikke frigjøre sig for den Uro, der engang var kommen over ham. Fra sin tidligste Ungdom kjendte han endnu alle Gaderne i Prag; uden at mærke det, var han kommen midt ind i dem, men hvor han saa gif, forfulgte hans Samvittigheds Stemme og Forbederens Spørgsmaal ham dog stedse:

„Naar det nu dog ikke var hende?“

Der stod nogle unge Mænd paa et Gadehjørne og læste Theaterplakaten, som var opslaaet der; Feivelmann trængte sig frem mellem dem. Hvor de store, sorte Bogstaver, det vidt og bredt læselige Navn, Isabella Brodini, dog virkede fortryllende paa ham; der søgte hans Dine stedse tilbage! Skulde det være det Barns Navn, der havde sunget Sopranen, naar han og David Brod sang deres Kirkesange? Skulde det være den Bella, som havde forbudt ham at stemme Haanden mod Kinden, medens han sang? Store Gud! det kunde ikke være hende! han havde bedraget sig selv og den gamle Fader!

Da faldt uvilkaarligt hans Blik paa den Mands Navn, der har komponeret Huguenotterne; han læste Navnet Giacomo Meyerbeer!

„Meyerbeer!“ sagde han til sig selv. „Hvem er Meyerbeer? Lyder det ikke, lige som om han hørte til vort Folk, som om han var Kjød af vort Kjød og Blod af vort Blod?“

Feivelmanns Hjerte begyndte at banke stærkt, hans

Djne sit Glans; hans Sjæl spævede fra Fortvivlelsens Afgrund op til en sjelden Højde.

„Naar han er den store Kunstner, og hans Fader alligevel har kaldt ham Meyerbeer, hvorfor skulde saa ikke Barnet ogsaa kunne være blevet en stor Sangerinde, uagtet hun er David Brods Datter?“

Da trængte en anden Tanke sig sejrrig frem.

„Bilde det ikke være en vidunderlig Tilfældelse af Gud, hvis hun netop den Dag, da David Brod og jeg ere i Prag, skulde optræde i en Opera, som En, der hedder Meyerbeer, har skrevet? Hvorfor skal jeg dog ikke tro, at en venlig Aand har hvistet til hende i Drømme og fortalt, at hendes Fader og Feivelmann Vas ere her?“

Gaaende i disse Tanker, der snart leende tumlede med ham og snart bragte ham i en vemodig Stemning, var Bassen kommen ind i en stor, pragtfuld Gade. Midt i denne Gade laa en mægtig treetages Bygning, der allerede i lang Fraastand præsenterede sig som et stort Hotel af første Rang. Vogne kørte ind og ud, og i Forhallen stod en Mand med et bredt, sølvbroderet Baand over Skulderen og Brystet, han havde et Spankrør med en stor straalende Knap i Haanden og tog hdmgy Hatten af for enhver Vogn, der kørte ind eller ud.

To unge Mænd kom ud af Huset.

„Hun taler udmærket Tydskt,“ hørte han den Ene sige, „hvor italiensk hendes Navn end lyder.“

„Og,“ sagde den Anden „har Du lagt nøje Mærke til hendes Ansigt? Der er Noget i det Ansigt, som minder mig om de smukke Pigehoveder, jeg kun er vant til at se i „den gyldne Gade“.“

„Du tror da ikke paa det naragtige Eventyr —?“

„At hun er en jødisk Forbeders Datter? Naa, min

Ben, jeg kunde have Lyst til at betragte det som mere end et Eventyr."

De unge Mænd gik, Feivelmann blev staaende udenfor Huset. Svimmelen havde grebet ham, Alt fuste og for, som var det omtumlet af en Hvirvelvind, omkring ham. Her bode hun altsaa, og han, Feivelmann Bas, stod nedefor hendes Vinduer, og David Brod sov i det lille, mørke Bærelse de Trættes Sønn, og een Stad inde sluttede dem Alle! Den almægtige Gud være lovet derfor!

En Vogn jog med Pilens Hastighed ud af Huset; i den sad en Dame — Manden i Forstuen sprang hurtigt tilside med sin store Stok i Haanden og hilste ydmygt med blottet Hovede.

Feivelmann nærmede sig forlegent til Manden.

"Hvem var den Dame i Vognen?" spurgte han med megen Erhødighed.

Manden saa forundret paa den, der gjorde et saa løjerligt Spørgsmaal.

"Det var jo den berømte Sangerinde, Frøken Brodini, som bor her hos os," sagde Manden naadig i en belærende Tone og vendte sig bort fra ham.

Feivelmann var allerede lige ved at give sig tilkjende for Manden og bede denne, naar den berømte Sangerinde atter vendte hjem, blot at sige til hende, at Feivelmann Bas havde været der. Selv Bassens trofaste Sjæl kunde ikke værges sig imod Stolthedens Fristelser. Saa maatte hans Person jo stige betydeligt i den ubenlige Mand's Djne, der nu knapt værdigede ham et Svar! Heldigvis sejrede den rolige Estertanke snart over ham igjen.

"Nej, nej!" irettesatte han sig selv, "ikke nu. Hun kunde blive forfrækket, og det vilde saa staa hendes Sang. Det kjenner jeg af egen Erfaring; og hvorledes skulde jeg

forsvare det for min Samvittighed? Jeg bilder mig ind, at saadant et Menneske, i hvem Konsten lever, har faaet en helt anden Natur af Gud; en Bonde, der hele Dagen gaar i Marken, pløjer, saar og høster, er altid rast og kjender Intet til Smerter; men en Valentine i en Meyerbeer's Opera, en Isabella Brodini kunde tage Skade af det mindste Vindpust. Skulde jeg være Vindpustet? Og skulde man saa bebrejde mig, Feivelmann Bas, at det var min Skyld?"

Med et veltilfreds Smil, der lagde Solstien over hele hans store, aabne Ansigt, begav han sig paa Hjemvejen, efter at han først nøje havde lagt Mærke til, i hvilket Hus Karfunkelen boede. Den gamle Forbeder sov endnu. Uden at vække ham satte Feivelmann sig lydløst hen og vaagede over den gamle Mands Sovn. Hvor hans Mandedræt var jævnt og roligt! Den hellige Sovn havde glattet hver en Fold i hans Ansigt; ikke en Muffel rørte sig i det. Den gamle Mand saa saa vidunderligt ung ud, nu da han sov. Det var atter den David Brod, hvis Barn sad i Løvhytten og sang Kirkemelodierne; det var atter den samme Forbeder, hvis største Glæde og Stolthed det var, naar Folk om Helligdagen, efter at Gudstjenesten var til Ende, roste ham, sigende: i Dag har David Brod overtruffet sig selv. Og dog kjørte hans Barn nu i en mageløs Vogn, bode i det første Hotel i Prag, og var den berømte Sangerinde, Isabella Brodini!

Flere Timer vare allerede forløbne, og endnu kunde den gamle Mands udmattede Legeme ikke frigjøre sig for den saa længe savnede Hviles Lænker. Det var allerede langt over Middag, og han sov endnu stadigt. Feivelmann vaagede i Tavshed over ham og blev ikke træt. Paa engang for han op; han saa klart omkring sig til alle Sider.

„Hvad er Klokken, Feivelmann?“ udbød han.

„Det er langt ud paa Eftermiddagen!“

„Store Gud! og vi kom i Morges tidligt! Saa maa vi opsoge Barnet!“

„Du maa først styrke Dig med Mad og Drikke, David, og saa ville vi gaa i Theatret.“

„I Theatret,“ udbød den gamle Mand næsten drømmende. „Hvad skal jeg i Theatret?“

„Du skal høre hende synge, David Brod,“ sagde Bassen neppe hørligt.

„Hvorfor gaa vi ikke lige til hende?“

„Du kan kun saa hende at se i Theatret.“

Den gamle Mand rystede paa Hovedet. „Jeg er ganske i din Magt, Feivelmann,“ sagde han roligt og med en ydmyg Mine, „Du kan gjøre, hvad Du vil, med mig.“ —

Da det var Tid, førte Bassen Bellas Fader, der syntes at følge ham villieløs, gennem hele Gadenettet.

„Er det „den gyldne Gade“?“ spurgte David Brod, da de gik igennem en smudsig, klam Gade, hvis Huse laa saa tæt op til hinanden som et Spil Kort.

„Hvorfor spørger Du derom?“

„Vi kunde maaske saa den gamle Mand at se, som forærede min Bella Bønnenbogen“

„Tænker Du nu derpaa? Det er jo otte Aar siden; den gamle Mand er vist allerede død!“

„Død! Alt er dødt,“ sagde Forbederen med en klægende Stemme, „det forekommer mig, som om det stete igaar.“ —

Jo længere Bassen gik med sin Herre og Mester, desto mere voksede hans Angst, ja en hemmelig Følelse fik ham til at gysse, naar han saa den gamle Mand gaa svag og villieløs ved Siden af sig, uden i mindste Maade at være

optagen af Forventning om, hvad der vilde ske! Hvad var der foregaaet med David Brod? Var i Virkeligheden al Livskraft i den Grad dræbt i ham, at ikke engang hans Dine fik Glans, naar han nærmede sig sit Barn? Naar Feibelman saa sammenlignede sine Følelser dermed, saa var det, som om Verden med Alt, hvad der er over og under den, maatte gaa op i Luer. Og David Brod var saa ligegyldig!

Endelig stod de udenfor Theatret. Den fremadbrøgende Menneſkesværm bar ogsaa dem ind i Huset; de havde Lyſken med sig og kom til at ſidde paa forſte Række i øverſte Etage. Oppe fra ſit Sæde ſaa David Brod med ſit fløvede Dje ned paa Menneſtemaſſen, der bredte ſig for hans Fødder, i den ſtore Sal herſkede endnu et dæmrende Halvmørke, af og til blusſede et Lys op nede i Orkeſtret. Pludſeligt ſvævede den ſtore Lyſekrone med alle ſine Blus ned fra Salens Loft; ſaa pludſeligt, at den gamle Mand overraſket udfødte et Skrig.

„Hvad er der i Vejen, David?“ ſpurgte Baſſen ængſtelig.

„Kommer hun nu?“

„Endnu ikke! Muſiken ſkal forſt ſpille!“

David Brod henſaſt atter i ſin tidligere tavſe Sløvhed. Salen var imidlertid bleven propfuld; i Logerne ſad dejlige, blomſterſmykkede Damer, i hvis Haar Edelſtenene funkede og ſtraalede, naar det rige Lysſhav faldt paa dem. Fornemme Herrer ſtod bag dem; der hørtes en Hviften og Summen i hele Salen, ſom fortalte om den ſpændte Forventning, og en enkelt Tone fra et Inſtrument, der blev ſtemt i Orkeſteret, tjente kun til at gjøre den dybe Ro ſaa meget højtideligere.

„David!“ udbød Baſſen.

„Hvad vil Du, Feivelmann?“

„Ser Du Intet?“

„Jo, jeg ser mange Menneſter“

„Og de ere Alle komne for at høre paa dit Barn!“

David Brod ſuffede dybt.

Men med Overturens første Bueſtrøg indtraadte der en ſelfom Forandring med den gamle Mand. Han ſtemmede Hænderne mod Rækværket, rejſte ſig halvt op og lyttede med et Udtryk i Anſigtet, der forraadte hele hans Sjæls Spænding, til de mægtigt bruſende Toner.

Da første Akt var forbi, havde en ejendommelig fremmed Følelſe grebet dem Begge. Hvor var Valentine? De havde nok ſet en tilfløret Dame i Scenens Baggrund, ved Synet af hvilken de forſamlede Riddere, og da iſær een ung Adelsmand iblandt dem, vare blevne overordentligt begejſtrede. Men knap var hun kommen, førend hun atter forſvandt. Hvorfor gik hun ſaa hurtigt? Kommer hun ikke igjen? Da Tæppet var faldet, ſad den gamle Forbeder lige ſaa tabs og ligegyldig ſom før. Den dejlige Sangs Vølger vare, uden at blive forſtaaede, bruſte forbi hans Sjæl.

Anden Akt begyndte. Magaretha af Valois, Dronningen af Navarra, gaar alene i ſin Have og ſynger en Sang om den Alt beherſkende Kjærligheds uendelige Magt. Da nærmer Valentine ſig. En fin, rank Skikkelse bøjer ſig ærbødigt og dog ſaa fornemt for hende. Alt er ſaa ſtille i Salen, at man næſten kan høre David Brods Vandedrag! Men ſaa klappede mange hundrede Hænder, og det varede længe, inden Sangerinden kunde begynde. Nu traadte hun nærmere og nærmere; man ſaa tydeligt den fine Skikkelse, hvis blege Aſyn omſluttedes af de fulſorte Haar Var det de kjendte Træk? Havde de ſaa Ord, hun nu ſang, nogen hjemlig Klang?

En iskold, skjælvende Haand lagde sig paa Feivelmanns Arm.

„Skal det være hende?“ lød det hvissende til ham.

„Jeg kjender hende ikke, David!“ lød Svaret i samme Tone.

„Store Gud! naar det nu dog ikke var hende!“

Fra nu af hverken saa eller hørte Feivelmann under hele Forestillingen, hvad der skete paa Scenen; hans Sjæl var som lammet af de bebrejdende Klager, som han fra nu af gjentagne Gange hørte sin Sidemand fremstamme; en bitter Følelse vældede frem af hans Hjerte og fyldte ham med usigelig Smerte:

„Naar det nu dog ikke var hende?“

Det var heller ikke hende; fire skarpt seende Dine vare rettede paa Sangerindens fine Skikkelse, de sammenlignede hvert af hendes Ansigtstræk med Fortiden. De kunde ikke finde det fjortenaars Barn fra de gamle Dage, Bella fra Løvhytten Men Alt blev forandret som ved et Trylleflag, da den store Scene i tredje Akt mellem den protestantiske Marcel og den katolske Valentine begyndte. Det er Nat; mørke ruge paa alle Kanter de Farer, som true med at fange Pigens Elskede i deres morderiske Net. Hun er kommen for at advare ham. Den gamle mistænksomme Kriger spørger hende om Løsenet, og da Lyder sagte og undseligt, som Lilien, naar den aabner sin Knop, Ordet: Raoul, fra hendes Læber. I dette ene Ord, der, skjønt det hvistedes saa svagt som et Aandepust, alligevel trængte ind i Tilhørernes Sjæle, maatte der bo en ejendommelig Magt; — Enhver i Salen følte, at her havde en af Gud velsignet Kvinde udtalt det Ypperste, det Helligste i sin Kunst. Nu fortæller Valentine den gamle Soldat, hvilke Farer

der truer hans unge Herre, og hvorledes han kan reddes, og han spørger: „Hvem er Du?“

„En Pige,“ synger hun, „som elsker ham“
 Og lidt efter lidt kæmper Tilstaaelsen sig frem af hendes Bryst saa inderlig og smukt, som Sangen aldrig før har gengivet den, i flagende, men dog stedse sejrige Toner, fulde af en ubestrikelig, kyndig Duft. Marcel lægger velsignende Haanden paa hendes Hovede

„Se blot, se, hvorledes hun lader sig velsigne“ (velsigne), hvisttede den gamle Forbeder.

„Hvis det nu alligevel var hende!“

„Hun veed da, hvorledes en Fader velsigner sit Barn!
 Saa du, hvorledes hun bøjede Hovedet?“

De, der sad i Nærheden, raabte: „Stille!“ David Brod blev forstræffet. Havde han gjenkjendt Barnet? Han vidste det ikke selv, Blodet bankede i hans Arter, hans Dine stød Ild, og hans Læber brændte. Han følte sig Døden nær, og kunde dog ikke dø. Nu begynder Vissheden at gry i ham; og i næste Øjeblik taber den sig og synker tilbage i den graalige Taage! Der er Noget, der vækker Minder i ham, noget Velbekjendt, ofte Set, som suzer omkring ham med bløde Vingeflag, og saa er Alt igjen forbundet; der er noget Fremmed, som stirrer paa ham med matte Dine; noget Tomt, som omgiver ham; det er ikke Bella, det er ikke hans Barn. Men Feivelmann tier; en usigelig Smerte har grebet ham!

Fjerde Akt er begyndt. Valentine er alene; Raoul kommer i den mørke Nat til hende; dog varer det kun kort, thi de Sammensvorne træde ind for at indvie deres Sværd til det hemmelig aftalte Myrderi. Og saa begynder der en Sang, som er rettet til den menneskelige Videnskab's dunkleste Følelser, et Raos af Kræfter, der have frigjort sig for de

tøjlede Lænker, hvilket Præsterne, der vanhelligt fordreje Guds Ord, ville give den helliggjørende Velsignelse. Da de Sammensvorene atter have fjernet sig, træder Raoul ud af sit skjule Skjul. „Hvor vil Du hen?“ spørger Valentine. Men han vil ud i Kampen for at møde Fjendernes dragne Sværd, han vil falde og dø med sine Brødre. „Gaa ikke bort,“ beder Valentine, „derude lurar den visse Død paa Dig,“ og da han staar fast ved sit Forsæt, udbryder hun hint berømte: „Hør mig dog, bliv, Raoul; det Hug, der rammer Dig, rammer jo ogsaa mig . . . thi jeg elsker Dig!“

Denne Melodi har en Klang, som gjør et ejendommeligt, man kunde næsten sige fremmed Indtryk paa Tilhøveren. Hvem har digtet den Melodi? Den er ikke opstaaet af een Mennekesjæl; da Jakob Meyerbeer skrev den, stod der en Skikkelse bag ham, et ubeskriveligt Bemoed stod tegnet paa dens blege Ansigt, med forgrædte Øjne, i hvilke Taarerne for længe siden vare forbundne — Mindet om en af hans eget Folks Synagogefange! Den veg ikke fra ham, førend han hørte efter den, førend han havde optaget den i sin Sjæls lønligste Krog. Den blev hos ham, naar han vilde fjerne den, og indsmigrede sig hos ham, indtil den endelig optoges i hans Tanke som Frøet til den kommende Blomst! Da veg den først fra ham, hyllede sig ind i sit Slør og forsvandt saa ligesaa stille, som den var kommen — Grindringen om hans eget Folk!

Derfor gjorde den ogsaa et saa overordentligt Indtryk paa de to Mænd, skjøndt de ikke kunde forklare sig Grunden dertil. Hvad alle Andre hørte i den Melodi, hørte de ikke. Den blege Skikkelse med de forgrædte Øjne viste sig ogsaa for dem; blot med den Forstjæl, at de kjendte den bedre og kunde trykke dens Haand som en trofast Venindes!

Hun havde jo allerede staaet ved deres Bugge, hun havde jo, naar man vilde lulle dem i Søvn, sunget for dem, indtil de sov ind! Hun havde jo fulgt dem i hele deres Liv! Ja! det var en Edelsten, brudt ud af hin Krone, som et helt Folk havde taget med i sin Landsflygtighed. Martusfinder havde kastet deres Sorger og Trængsler over den; den var dnyppet i det røde Blod, — og alligevel var den ikke gaaet tabt! Mesteren havde kun grebet een Edelsten i Kronen; men den straaede som en ægte — Karfunkel!

Tre Gange maatte Sangerinden gjentage denne sødt bedaaende Melodi. Da hun havde sunget den tredie Gang, udbrod David Brod midt i det larmende Bisald, der rungede i hele Salen:

„Nu kjendte jeg hende! Det er hende!“

Ingen havde forevrigt hørt Faderens Udraab. Han havde forstaaet, hvorfor Sangerinden netop sang saaledes og ikke paa nogen anden Maade, hvorfra denne Ynde, denne ejendommelige Tonefyldde og disse et saaret Hjertes Klager strev sig. Den havde jo ogsaa staaet ved hendes Bugge; den blege Stikkelse havde jo ogsaa lullet hans Barn i Søvn! Derpaa havde Faderen gjenkjendt sit Barn. De Andre vidste kun, at de havde hørt en stor Sangerinde.

Hvorledes skulde den gamle Forbeder opfatte den Bisaldsstorm, som indtil Aftens Slutning bruste omkring hans Barn? Da hun endelig med et Skrig, der synes at komme fra den anden Verden, falder livløs til Jorden, da Raoul til Trods for hendes Bønner iler sine Brødre til Hjælp, kunde det svage Kar ikke længere rumme sit altfor fulde Indhold. Duftende Kranse faldt ned for Sangerindens Fødder; men fra Tilskuerspladsens øverste Etage lød en brudt Stemme:

„Før mig bort, Feibelmann, jeg kvæles! Før mig bort!“

XI.

Valentine.

Da de to Mænd traadte ud af den Skinverden, Scenen havde tryllet frem for dem, og atter befandt sig ude i den kolige Natteluft, kom den gamle Mand snart igjen til sig selv; men den Storm, der havde raset i ham, havde været saa voldsom, at den havde slynget al hans Livskraft til Jorden. Uden at vide det var de komne bort fra Theatret. Der havde Feivelmann valgt en Stenbænk, paa hvilken Begge havde sat sig. Saaledes sad de nu en rum Tid uden at mæle et Ord, medens Natten stedse koligere fuste omkring dem, og Stilheden blev kun af og til afbrudt af Lyden af dumpe Skridt, der efterhaanden døde hen.

Hvad var der sket med dem? Var da Alt, hvad de hidtil havde oplevet, kun Skin og Blendværk, eller begyndte deres Tilværelse først fra det Djeblik, da de vare komne indenfor den magiske Tryllering? Det hænder jo ofte, at den, der kommer sig af en langvarig Sygdom, endogsaa glemmer sit eget Navn; saaledes havde de heller ikke kunnet sige, hvilke Meninger og Vaner de hidtil havde haft. Var da den gamle Verden aldeles dræbt og tilintetgjort for dem? Hvem skulde bygge den op igjen? Forbederen vaagnede først af denne drømmende Tilstand.

„Feivelmann,“ sagde han, „Du nævnte for otte Aar siden, netop en Nat ligesom denne, et Ord, der dengang gik tilbunds i mig som i en dyb Brønd; nu dukker det atter op igjen. Du sagde dengang: Gud! hvor er Mennesket dog stort . . .“

„Det siger jeg jo endnu,“ udbrød Bassen, „nu mere end nogensinde før, da jeg atter har set vor Bella.“

Den gamle Mand rystede paa Hovedet.

„Dit Ord," sagde han, „har to Sider, af hvilke den ene er smuk og straalende, men den anden hvas og raa. Du holder Dig nu, fordi Du er ung, til den smukke, blanke Side; men jeg er vant til at se den anden, thi jeg er gammel og svag. Du mener nu, at Menneſket er ſtort ved det, ſom det kan; men jeg ſiger Dig: Menneſket er mægtigt og ſtort, naar det forſager, naar det lider og dog ikke vil Andet end lide, naar det ſtaar faſt og dog veed, at Jorden ryster og ſkjælver under Fødderne paa det!"

„Jeg forſtaar Dig ikke, David!"

„Der kommer nok den Tid, da Du forſtaar mig! Hav blot Taalmodighed med mig!"

Efter et længere Ophold ſamlede han ſig atter ſammen.

„Sig mig engang, Feivelmann," ſagde han, „elſter hun da virkelig den unge Adelsmand i den Grad, at hun ikke vil lade ham ſlippe bort? Hvor hun klynge ſig op til ham! hvilket fortvilet Skrig, da han rev ſig løs fra hende, og hun beſpimede! Hun maa have ham overordentlig kjær, ellers kan jeg ikke forklare mig det Hele."

„Hun kjenner ham maafſke ſlet ikke, David," udbød Feivelmann. „Det er jo hendes Konſt. Tror Du, at min ſtore Konſtner i Frankfurt am Main ſelv havde oplevet, at hans egne Døttre jog ham ſom hin gamle, vandittige Konge ud i Ratten for Blæſt og Slud. Det var nu hans Konſt!"

„Det er hendes Konſt?" udbød den gamle Mand ſagte, og kun Ratten forhindrede, at Feivelmann ſaa det haanende Træk, der spillede om hans Mund. „Hendes Konſt kræver altsaa, at hun i Dag ſkal hylle Noget for En og i Morgen for en Anden, den Førſte, den Bedſte hun træffer paa, ſaa at Alle tro, at det er det ramme Alvor?"

„Ja, det er jo Konſten!" ſagde Feivelmann Baſ.

„Og hvad gavner saa al den Konst?“ udbød den Gamle.

„Hun staffer sig selv og Menneskene Glæde derved,“ sagde Feivelmann. „Mener Du ikke ogsaa, at det kommer fra Gud?“

Dertil svarede den Gamle Intet, men sad med bøjet Hoved.

„Og mit Barn,“ streg han pludseligt med en saa smertefuld og hjertefærende Stemme, at det gjorde et dybt Indtryk paa hans Ledsager, „og hvad bliver der saa tilbage af mit Barn? Har Gud ikke ogsaa givet mig det, for at det skal glæde mig? Hun falder i Andres Arme, der slet ikke have det Mindste at gøre med hende, klamrer sig til dem, som om hun aldrig vilde slippe dem, og saa straale hendes Dine, og hendes Stemme lyder saa sød, og der bor saa megen Gode og Skønhed i den . . . blot fordi hendes Konst kræver det. Men intet Barn søger at glæde mig, mig gamle Mand; jeg maa give Slip paa hende, leve og dø ensomt, tørre hen som et Træ, hvis Rødder man har sonderhugget — blot fordi Konsten kræver det.“

„David Brod, Du forsynder Dig!“ udbød Bassen og lagde sin Haand paa den gamle Mands Skulder.

Men Forbederen sled sig løs.

„Hvad forlanger Du da af mig?“ spurgte han og sprang op.

„Du tænker kun paa Dig selv, David!“ udbød Feivelmann bebrejdende, „og slet ikke paa Barnet!“

„Det siger Du til mig?“ og den gamle Mand brast i Graad.

Alligevel vedblev Bassen i det Øjeblik, toertimod sin Natur, at være ubarmhjertig og tog ikke Hensyn til den Gamles Stilling:

„Er Du Andet end En, der sætter sig op imod Guds Villie? og som, utilfreds med sig selv, først spørger: har jeg nogen Nytte af, at mit Barn stilles op paa en Top, hvorthen jeg ikke kan naa? Fordi Du har tilbragt hele dit Liv med at være Forbeder for en Menighed, tør dit Barn derfor ikke sprede sine Vinger og flyve ud i Verden? Men jeg veed, hvad der foregaar i Dig. Fordi dit Barn maaske ikke mere veed, hvad en Bønnbog er, fordi dets Sabbat maaske falder om Søndagen, og det ikke mere sidder i nogen Lovhytte —“

„Konsten er jo ogsaa en Religion,“ sagde den Gamle med en bitter Betoning.

Derpaa syntes han pludseligt at blive fuldstændigt rolig.

„Af hvilken Grund staa vi midt om Natten her paa Gaden? Hvorfor gaa vi ikke?“

„Hvor vil Du hen, David?“

„Til hende, til hende!“

„Nu, paa denne Tid?“

„Jeg maa se hende endnu i Dag, ellers dør jeg.“

Der gives Ord, paa hvilke man ikke kan svare. Det følte den gamle Mands Kammerat, og derfor opgav han enhver Indvending; thi i dette Øjeblik var han i den samme Magts Bold, som David Brod villieløs havde fulgt. Han tænkte nok paa, om det ikke skulde kunne lykkes ham at stusse sin Vens lidenskabelige, stærkt bevægede Sjæl ved et eller andet Paaskud; men han forkastede denne Tanke. Den Gysen, der gjennemisnede ham, fortalte ham, at han maaske legede med den gamle Mands Liv.

Saa søgte da Feivelmann, bøgende sig for Nødvendigheden, i den mørke Nat at finde Vejen til hint Hus, udenfor hvilket han allerede havde ventet om Formiddagen.

Der straaledede jo Karfunkelen! Det var næsten Midnatstid, da de endelig, trætte og tilintetgjorte, snart paa Bilspor og snart paa rette Vej, fandt Huset! Dørene stod paa vid Gab, et klart Lysstær flød ud over Gaden, og Manden med det brede Baand over Brystet og Skulderen stod endnu i Forstuen med sin store Stav i Haanden.

Paa det Spørgsmaal, hvad de vilde jaa sent paa Natten, fremsatte Feibelmann Bas ydmyg og frygtsom deres Begjæring. De vilde tale med den berømte Sangerinde; det var vigtige Sager, som ikke taalte Opsættelse, hvilke de skulde meddele hende. Manden smilede haanligt. Hvad kunde de to Mænd, hvis Herkomst og Stilling hans skarpe Øje strax opdagede, have at gjøre med Kunstnerinden Isabella Brodini? Han for barst løs paa dem og pegede med Stokken, at de skulde gaa deres Vej.

Da udbrod den gamle Mand i sin Sjæleangst og Fortvivlelse:

„Naar I ikke lader mig komme frem, Mand, dør jeg for Ederes Fodder!“

Var det maaske Forbederens ejendommelige Bevægelse, der fik Manden til at gysse lige overfor disse spillende Dines uhyggelige Glød; han gik og kom nogen Tid efter hovedrystende tilbage med den Bæst, at de kunde følge efter ham. Sangerinden sad rigtignok sammen med et Selstak ved Aftensbordet, thi Theatret havde først sent været forbi; men han havde ladet melde, at der stod to Mænd udenfor, der vilde meddele hende noget meget Vigtigt.

De stod i et kun halvt oplyst Forværelse; der hørte Manden dem at vente. De tog stille og lydøst Plads i en Krog. Inde fra de tilstødende Værelser lød et Kaos af brogede Stemmer, muntre Glædesudbrud og Klirren med

Glas ud til dem. Den gamle Mands Haand laa tung og kold paa hans Ledsagers Arm; men den stjalvede ikke.

Selstabet's jublende Glæder lød nu stærkere for deres Dren, al den Klirren med Glas syntes slet ikke at ville høre op — og den gamle Mands Haand hvilede tungere og koldere paa hans Kammerats Arm. Tavse sad de ved hinandens Side.

Endelig hørtes Lyden af Skridt, der nærmede sig; Døren aabnedes, og paa Tærskelen stod — Valentine fra Operaen. Hun bar endnu det hvide, bølgende Klædebon; hendes Haar var tildels løst op; og i Haanden holdt hun et fyldt Champagneglas, et deiligt, natligt Syn! De to Mænd stod op fra deres mørke Plads.

„Bella," udbød den gamle Mand, „Bella, mit eget Barn!"

Først syntes hun at vakle, at lytte. Da sank hun med et Skrig, der ikke kan sammenlignes med Nogetsomhelst i denne Verden, paa Knæ; Skaarene af Glasstet klirrede paa Jorden.

„Fader!"

Da sprang den gamle Mand op; med en Kraft, som man ikke skulde have tiltrot ham, rev han hende op til sig, favnede hende i sine Arme.

„Ikke sandt, Bella, mit eget Barn," udbød han baade grædende og leende, „ikke sandt, det havde Du ikke ventet, at din gamle Fader endnu engang skulde komme til Dig? Men jeg var jo død, hvis jeg ikke havde faaet Dig at se. Og det kan Du dog ikke forlange af mig."

Saa glattede han hendes Haar og kyskede hendes Pande.

„Har Du ogsaa godt af at være saa længe oppe, Bella, min egen Datter?" sagde han hensunken i sine Drom-

merier. „Hvorfor sover Du ikke nu? Har din Kunst ikke trættet Dig? Den, Gud har vist sig saaledes for som for Dig, mit Barn, den, der glæder Menneffene som Du, maa passe paa sin Sundhed, som var den en Del af en Andens Liv, og maa sørge for, at den ene Draabe Blod flyder som den anden. Gjør Du ogsaa det, min egen Bella?"

Pludseligt rev han sig løs fra hende og skjulte sit Ansigt i sine Hænder.

„Hvad har jeg sagt til Dig!" udbød han med en saadan Stemme, at den Gjensfundne skjælvede.

„Tilgiv mig, Fader! tilgiv mig! Jeg har højligen forsyn-det mig mod Dig!" sagde Sangerinden, og hendes Taarer flød.

„Tilgive!" udbød den Gamle med en tør, man kunde næsten høre barst Stemme. „Hvad skal jeg tilgive Dig? At Du ikke skrev til mig, at Du lod mig slyngne hen, at jeg ikke vidste, om jeg skulde sørge over mit døde Barn, eller om det endnu var i Live? Hvad skal jeg tilgive Dig? Du lever jo, og hvor findes vel den Fader, der ikke river hver Krænkelse ud af sit Hjerte og glemmer Alt og ikke lader sig mærke med, hvor haardt man har saaret ham, naar han blot veed, at hans Barn lever?"

Derpaa fik hans Tanker pludseligt en anden Retning, han nærmede sig atter sin Datter og greb hendes Haand.

„Sig mig, min egen Bella," udbød han og hvisttede hende uhyggeligt i Øret, „sig mig, behøver jeg nu virkelig at sætte mig hen paa en lav Skammel og sørge og græde over Dig i syv Dage? Eller har jeg det ikke nødigt? Tal sandt, Bella, og vær ikke angst for mig!"

„Fader!" udbød Sangerinden skjælvende, „jeg forstaar Dig ikke!"

„Du forstaar mig ikke?“ streg han, og hans Skikkelse syntes at vige. „Hvorfor forstaar Du mig ikke? Har Du da allerede drevet det saa vidt, at Du ikke engang længere veed, naar en Fader maa sørge i syv Dage over sit Barn, fjøndt det er i Live? Saa skal jeg sige Dig det“

„Fader!“ udbrod Sangerinden, „endnu behøver Du ikke at sørge!

„Endnu ikke!“

En høj Mandsskikkelse var traadt ind i Værelset.

„Hr. Greven!“ mumlede Feivelmann, der hidtil havde staaet ubemærket i en Krog i Stuen.

Greven syntes strax at have gjenkjendt de to Mænd.

„Naa, Isabella!“ sagde han i en skjodesløs, fremtende Tone, „De unddrager Dem bort Selskab og har her i Nattens Mørke et ømt Stebnemøde, medens vi vente paa dem!“

Sangerinden gjorde en afvisende Bevægelse. Greven kunde ikke undlade at bemærke, hvilken forbavsende Forandring der var foregaaet i hele Isabellas Væsen.

„Na!“ udbrod han og vendte sig om mod de to Mænd, „er det ikke Forbederen David Brod og hans Bæssist Feivelmann fra min Skjtsmenighed? Vær velkommen, David Brod, og I ogsaa, Mand, hvem Naturen har givet en saa ypperlig Bæss. Naa, hvorledes gaar det i Eders Menighed? Rykte de gamle Huse endnu saaledes, at man fristes til at tro, at Methusalem har bygget dem? Tilbringe I endnu Lovhyttetfesten i Eders Trækasser? Og lever den gamle Kirkebetjent endnu, som med sin forfærdelige Hammer forstyrrede Alles Søvn lige op til Slottet?“

„Greve!“ hvisttede Sangerinden. Hun havde foldet Hænderne, som om hun bad. Men han tog eller syntes ikke at ville tage noget Hensyn til denne Bøn. Hun an-

raabte om Staausel for den gamle Mand; men han var lige faad i Tanke og Tale.

„J er vist kommen, David,“ fortsatte Greven og slængte sig skjodesløst ned paa en Stol, „for at glæde Eder over Eders Datters Triumfer. J er jo ogsaa en Slags Kunstner, skjøndt rigtignok ikke efter mit Hovede. Og nu kommer J for at afgjøre, om der i Aarenes Løb er blevet Noget ud af den lille Bella, der ikke kunde Andet end Eders Synagogemelodier, eller ikke. Hvad siger J til hendes Valentine? Er det ikke en Fremstilling, som, baade hvad Spil og Sang angaar, kan maale sig med enhver anden?“

„Isabella Brodini er bleven en stor Kunstnerinde!“ udbrød den Gamle og rejste sig af den bøjeede Stilling, han hidtil havde staaet i.

Greven saa op. Der laa Noget i Forbederens Ord og Miner, som lagde Baand paa hans Munterhed. Han blev alvorligere, og da han lidt efter atter talte, var hans Stemme og Udtryksmaade aldeles forandret.

„David Brod!“ sagde han, „jeg tror, at jeg gjætter, hvad der i dette Djeblig foregaar i Eders Sjæl. J ser nu for første Gang efter otte Aars Forløb Eders Datter igjen, og saa ligger den Bebrejdelse saa nær, hvorfor hun i hele den Tid ikke har skrevet til Eder, hvorfor hun er bleven fremmed for Eder, kort sagt, hvorfor Isabella Brodini er bleven en Anden. Fremfor Alt, vogt Eder, David Brod, for at være uretfærdig. Skylden er ikke Eders Datters, men min. Jeg skal forklare Eder det, David; saa forstaar J mig maaste!“

Forbederen var sunket tilbage i sin ydmyge Stilling. Ved disse Ord rettede han sig atter.

„Sr. Greven gjættede rigtig,“ sagde han.

„Naa, David Brod, saa skal det heller ikke falde mig

vanstelig at komme til Forstaaelse med Eder. Jeg skal hjælpe Eder til at faa en saa klar Anstuelse af det Hele som muligt. Hvad var min Hensigt, da jeg tog mig af Eders Barn? Da jeg sagde til Eder, at der laa en sjelden Begavelse skjult i den fjortenaars Piges Stemme, paa Bunden af hvilken der straaede en Karfunkel, der kun skulde bringes for Lyset og pudses?"

„Hr. Greven vilde opdrage hende til Konsten!“ sagde David Brod neppe hørligt.

„Til Konsten,“ udbød Greven livligt, „det er det rette Udtryk! Men er Huset allerede rejst, staar det maasse allerede færdigt for Alles Dine, fordi jeg siger: jeg vil!? Nej, Grunden skal først graves, gamle Træer skulle fældes og ryddes med Rode, Brokker og Skarn skal først staves af Vejen. Sig I nu selv: er et Menneske, der skal opdrages til Konsten, ikke mere end en Bygning, hvis Opførelse, naar Alt kommer til Alt, kun afhænger af min Villie og mit Ord? Min Vej var hermed given. Ved Eders Barns Uddannelse maatte Skarnet ogsaa ryddes, Artusinders Skarn! For at tænde den Gnist, der ulmede i hende, maatte jeg fjerne Alt, Alt, hvad der kunde kvæle den. Eders Sædvaner, Eders Skikke og religiøse Anstuelser, David Brod, ere netop fjendste mod Konsten og dens høje Væsen. I kunne tænke det Højeste og det Dristigste, forsaavidt det følger Eders Tænkeevne. Derom vidner Eders Religion. Men ville I give det Form, skal det gaa over til at blive Handling, ere I bundne, da formaar Eders Haand ikke at tage fat paa Værket, og det, som I skabe, bliver kun et Brængebillede! Derfor træde vi, i hvis Narer der flyder andet Blod, i Eders Sted og overtage de Gjerninger, som I enten ikke ville eller ikke tør udføre. Har I forstaaet mig, David Brod?“

Den gamle Forbeder nikkede blot med Hovedet.

„Eg saaledes, David Brod,“ fortsatte Greben, „var ogsaa den Plan, jeg havde lagt for Eders Datters Fremtid. Jeg maatte først jævne den Jord, som hun var stude frem af; det Skarn, der skjulte hende, maatte først fjernes! Jeg maatte lidt efter lidt vænne hende til at aande i den ubante Luft, og da hun aandede lettere, maatte jeg passe paa, at hun hverken følte Lyst eller Længsel efter at gjenopsoge sin gamle Hjemstavn's Luft. Jeg vilde, at hver en Draabe Blod skulde fornyes i hende; hun skulde træde ind i Konstens Verden som en Nyfødt. Thi Konsten er ogsaa en Gjenfødelse; den hæver os af Naahedens Grav og den daglige Trængsel og nærmer os Gud Derfor skrev Eders Datter ikke til Eder, David Brod, derfor lod jeg hende blive fremmed for Eder; derfor maatte hun, selv om Forsagelsen voldte hende nok saa stor Smerte, opgive Alt, hvad der kom til hende som en Bane, en gammel, kjendt Klang. Jeg var haard og ubarmhertig som en Tyran! jeg var aarbaagen, som havde jeg hundrede Dine, hver en Draabe Blod i hende var talt. Naar I nu har forstaaet mig, maa I ogsaa kunne indse, at al anden Forklaring er overflødig. En Bygning er rejst, hvem spørger saa vel om, hvor mange Sten der er brugt, hvor meget Arbejde den har skaffet Bygmesteren og Murerne? Saaledes gif det ogsaa med min Isabella! Værket har kronet sig selv!“

Hans Isabella!

Ordet var udtalt; Læberne kunde ikke længere skjule det. Var David Brod fattet nok til at indse, hvad denne Tilegnelse af hans Ejendom betød, af det, der var opstaaet af hans Blod? Den gamle Mand havde skjælv; med Nød og neppe holdt han sig oprejst. Men ret som om der inden i ham virkede en Kraft, som hans svage Ydre skjulte,

stod han paa engang rank op foran Greven, større og højere end ellers; hele hans Person var Præget af en hydende Værdighed, som Ingen nogensinde havde set hos ham.

„Hvem siger, Hr. Greve," sagde han med fast Stemme, „at jeg er kommen for at forstyrre Hr. Grevens Værf? Eller at jeg er kommen for at kræve det tilbage, som ikke længere tilkommer mig? Hvad har jeg ogsaa at kræve? At Hr. Greven skulde give mig den Bella tilbage, som gif bort fra mit Hus for otte Aar siden? Jeg veed, man kan ikke faa Floden til at flyde opad, lige saa lidt som man kan sætte Maanen paa det Sted, hvor Solen staar. Hvad vil Hr. Greven mig altsaa?"

Den Gamle tav; hans Djekast havde faaet en i Sandhed Alt betvingende Kraft; der var ikke det Mindste i hele hans Holdning, som mindede om den ydmyge Forbeder i den lille Menighed. Her mødtes Mand med Mand. Det sølte Greven ogsaa; han flyttede urolig sin Stol frem og tilbage, medens hans Djne syntes at være fasttrullede til Davids Afsyn.

„Det var endnu ikke Eders sidste Ord, Forbeder!" sagde han usikkert.

„Hvad skal da være mit sidste Ord?" udbød Forbederen, og da forstod Greven først ret det Udtryk i Bibelen: „Der bølgede Flammer om hans Hoved."

„Tal ud, David! der var Meget i mine Ord, som kan have saaret Eder! I forstod mig maaske slet ikke?"

„Hvad skulde jeg ikke have forstaaet?" udbød David Brod. „Men maaske Hr. Greven ikke forstaar mig, naar jeg taler."

Greven kunde ikke finde Svar.

„Nej!" udbød den Gamle, „nej, jeg vil hellere tie. Jeg bøjer mig jo ydmygt og siger: Greven har Ret! Min

Lid er forbi; nu begynder Konstens og Sangerindernes Lid, som Hr. Greven siger. Skulde jeg da være den lille Træklods, som siger til Floden: Flyd bort under mig, thi jeg er en vældig Bro, og Du er kun en Draabe Vand? Nej, jeg vil hellere tie. Hr. Greven mener, at vi slet ikke kjende nogen Konst! Men en Konst have vi dog hidtil kjendt, som man nu rigtignok ogsaa vil berøbe os, den nemlig, at vore Børn slynge sig fast til os, og vi til dem. Nu vil man rive Børnene fra os, de skulle ikke mere kjende deres Fader og deres Moder — de skulle jo være Konstnere! Men engnng skal der komme en anden baade Større og Stærkere, og han vil i Tordenbrag spørge: „Hvad er der blevet af mit Folk? Hvad have I gjort med det? Har jeg da udvalgt det fremfor alle andre Folk, for at dets Døtre skulle vise sig for Alles Dine, og opstille sig selv og Konsten som tilbedelsesværdige Afguder?“ Paa den Dag skal Herren dømme, hvem der har Ret: Hr. Greven eller jeg.”

„Fader!“ udbød Sangerinden og slynge Armene om hans Hals, „tal ikke saaledes! Bring mig ikke til Fortvivlelse.“

Den Gamle rev sig blidt løs.

„Gjør jeg Dig da Bebrejdelser, Bella, mit eget Barn? Du er jo min Stolthed, og mit Hjerte banker af Glæde, naar jeg tænker paa din Konst. Din er jo den nye Tid, som nærmer sig med Ræmpeskridt; jeg kan ikke holde Dig tilbage. Jeg er jo ogsaa kun kommen for at se Dig endnu engang. Det maa Du dog regne en gammel, livstræt Mand til Gode?“

Han havde lænet sig op mod hende og græd nu; det mildnede hans stærke Sindsbewægelse. —

„Fader!“ udbød Sangerinden, „jeg drager med Dig; Du skal ikke dø uden dit Barn.“

Han glattede hendes Haar; ja, han smilte endogsaa.

„Vilde Nar!“ sagde han venligt, „hvad vil Du hos Forbederen, David Brod? Vil Du atter sidde i Købhytten? Vil Du atter stemme i, naar Feivelmann Vas og jeg synge sammen? Den Tid er forbi, for Dig er der opgaaet en ny. Du tilhører ikke os længere . . . Hvad vilde Du ogsaa hos mig?“

Hun var sunken ned for hans Fødder; lydt hulkende omfavnede hun hans Knæ.

„Slip mig ikke, Fader!“ udbrød hun, „jeg drager med Dig!“

„Isabella!“ streg Greven vred.

I selve Lyden af dette ene Ord syntes der at ligge en Magt skjult, mod hvilken Forbederens Barn intet Værn havde.

Hun havde hævet Hovedet, Angst og Rædsel stod malede i hendes Træl. I det Øjeblik var hun ubeskriveligt smuk!

„Hvad skal jeg gjøre, Greve?“ hviskede hun og saa frygtfuld paa den høje Skikkelse, der stod foran hende.

„Falder det Dem da saa vanskeligt at vælge?“ udbrød han med en bidende Torhed. „Vælg De nu, Isabella! Vælg De mellem de Krav, som denne gamle Mand gjør paa Dem, og dem — som en Anden gjør! Odelæg De blot i et Sekund, hvad mange Nar har skabt. Saa var det da ikke første Gang, at et af Deres Folks Børn rev sig løs fra mig . . . fordi Ventetiden varede det for længe. Drag De blot bort, Isabella . . . jeg fordrer ingen Tak; det vil kun være mig en yderligere Lære om, at ingen Menneffeskøgt formaar at rokke Naturens Lov og Slægtfæbets Baand en eneste Linie. Drag De blot bort, Isabella! De er ingen Konstnerinde! De har aldrig været det. Løgn og

Hylferti var Medgiften fra Deres Hjem se, nu ligger det klart for Dagen!"

"Lad mig ogsaa tale med hende, Hr. Greve!" afbrød Forbederen.

Han bøjede sig atter hen mod hende.

"Tænk Dig, Bella," hviskede han halvt højt, "at vi Lo nu staa ganske alene i Verden, en Fader lige overfor sit Barn I hvad Forhold staar Du til denne Mand?"

"Han er min Herre, mit Alt hvad jeg er, har han gjort mig til Jeg er hans Slavinde, og han er min Gud!"

"Skal Du være hans Hustru!"

"Det spørger jeg ikke om!"

"Er det saaledes fat med Dig?"

Da udbød han, idet han henvendte sig til Greven:

"Hvad vil Hr. Greven nu mere? Hvad kan De endnu have at beklage Dem over? Strax, da hun saa mig, fik hun Lyft til at følge mig; men Deres Ord, Hr. Greve, have større Kraft end alt Andet i denne Verden. Kan nu Noget paastaa, at der er det ringeste Spor af et jødiskt Barn hos hende? Ikke det Mindste, der er Intet tilovers, uden den Gud, der har gjort hende til Konstnerinde."

"Hun følger kun sit høje Kald!" sagde Greven adspredt.

"Glæder De Dem ikke, Hr. Greve!" udbød den Gamle og løstede Haanden truende. "Er det ikke herligt, at kunne bringe et Barn til at glemme sin Fader? Men det vil falde knusende tilbage paa den, hvis Værk det er."

Atter knejsede den gamle Mand; atter stød hans Djne disse mørke Lyn.

"Feivelmann!" sagde han bydende, "giv mig de Penge,

man gav Dig; de maa intet Djeblif længer brænde i din
Komme."

Han vendte sig om for at gaa, men hans Datter laa
for hans Fodder og hindrede ham deri.

"Belsign mig først, Fader!" bad hun.

Men han syntes ikke at høre denne Bøn.

"Her har Du Noget," udbød han, "som maaſte til
Trods for al din Konſt dog ikke er Dig ſaa ganſte lige-
gyldigt. Pas godt paa det, det er det Gneſte, jeg kunde
bringe med til Dig . . . Det er Stene fra din Moders
Grav!"

"Belsign mig først, Fader!" bad hun atter, "lad mig
ikke gaa uden din Belsignelse."

"Isabella!" udbød Greven igjen.

"Nu kan jeg ikke velsigne Dig!" ſagde den Gamle
og ſled ſig med en heftig Bevægelse løs fra hende.

Sangerinden rejſte ſig; hendes Anſigt var hvidere
end den Klædning, der indhylede hende; men hun græd
ikke mere. Baſſen ſtod ved Siden af hende; han havde
nærmet ſig hende ubemærket.

"Feivelmann!" udbød hun, og hendes Ord havde en
ſaa haabefuld Klang, "Du min Bardoms gamle Ven, Du,
der har elſket og værnet om mig i dit ſtille Sind, har Du
da ikke et Ord til mig?"

Ude af ſig ſelv ſaldt han, ſom vanvittig, ned for
Konſtnerindens Fodder; han kyſſede Sønnen paa hendes
Klædning.

"Jeg miſtede Dig engang," udbød han, "nu miſter
jeg Dig atter, Du mit Livs deſlige Karfunkel! Gud vel-
ſigne og bevare Dig!"

XII.

Paa Hjemvejen.

De to Mænd vandrede endnu samme Nat hjemad.

Da Morgenens udsendte sine lyse Straaler, kom de igjennem Brandeiser Skoven, mod hvis Rædsel den foregaaende Dag den fromme Digterkonges Psalme havde beskyttet dem. Alt var saa friskt i Skoven, der hang Dugdraaber ved hvert Blad, og Fuglene, som de slet ikke havde hørt igaar, sang i Trætoppene.

Der sloj just en Fugl op af et Hjulspor paa Vejen lige tæt ved dem, da sagde den Gamle, der ikke havde aabnet Munden, efter at de havde forladt Prags Gader:

„Feivelmann, vi maa dog i Tide tænke paa at overraske dem derhjemme med noget Nyt, naar det nu atter er Helligdag. De have jo ikke hørt noget Nyt af os siden vor mislykkede Radisch.“

„Jeg veed nok Noget,“ sagde Bassen nogen Tid efter, „jeg kan ikke lade være at tænke derpaa siden igaar.“

„Er det dette, Du mener?“

Med høj Røst sang David Brod nu det gribende Sted i Duetten i fjerde Akt af Huguenotterne, som igaar havde bevirket, at han gjenkjendte sin Datter. Det havde fejlsrit præget sig i hans Hukommelse.

„Det var mærkværdigt!“ udbød Bassen, „det var det Samme, som jeg mente.“

Saa sang han ogsaa den smukke Melodi uden al Betænkning.

Da de nu vare tæt ved det gamle Hjem, lige ved den fredlyste Have, standsede Feivelmann Bæ pludseligt.

„David,“ sagde han med en ubeskrivelig Sorgmedig-

hed, „svar mig paa et Spørgsmaal, saa skal jeg ikke spørge mere.“

„Spørg!“

„Hvoraftom det, at Du kunde synge i Brandeiser Skoven? Er da dit Sind saa overvættes glad? Er Du blevet befriet for Noget, der thngede paa Dig? Og glæder Du Dig over . . . at Du nu ikke længere behøver at tænke paa hende?“

Der bredte sig et sorgfuldt Smil paa den gamle Mands Læber.

„Hvad det dog er for løjerlig Tale, Vas!“ sagde han. „Man havde engang luffet En ind i et Stakkammer. Han turde tage, hvad han vilde, af de der opdyngede Rigdomme. Men hvad tror Du saa, at han endelig valgte blandt alle Herlighederne? En tarvelig, lille Guldring, fordi den mindede ham om et eller andet, jeg veed ikke hvilket lykkeligt Djeblik i hans Liv . . . Forstaar Du nu min Sang, Feivelmann?“

Langt ud paa Natten kom de atter hjem. Ingen fik at vide, hvor de havde været, eller hvad der var hændet dem; man havde neppe lagt Mærke til, at de havde været borte.

Første Nyaarsdag lød denne Melodi for første Gang i Synagogen, afpasset til et dybt, alvorligt og helligt Sted. De to Sangere høstede, da Gudstjenesten var forbi, uhyre Ros for den. Man trykkede deres Hænder, og rundt om gav man Begejstringen Lust i saadanne Udraab som: „Der findes dog kun een David Brod, og han er og bliver den Gamle.“

Det var til ingen Nytte, at „den mislykkede Student“ Gottlieb Weissfisch med hele sin Persons Autoritet beraabte sig paa, at han havde hørt den Melodi tidligere; hvis han

ikke tog fejl, forekom den i Meyerbeers Opera: „Belfer og Gibelliner“ Folk vilde ikke tro derpaa, de holdt fast ved, at der kun fandtes een David Brod. Han havde mere Held hos de Yngre; men det var ikke dem, det kom an paa.

Denne Melodi var det Eneste, de to Mænd bragte hjem med fra deres Konstrejse Tonernes Minde om Karfunkelen

Kort Tid derefter døde den gamle Forbeder pludseligt. Han sov ind uden nogen egentlig Sygdom. Det traf sig saa underligt, at det Rygte nogle Dage før havde udbredt sig i Gaden, at Greven var kommen tilbage fra sine Rejser, og at han fra nu af stedsse vilde bo paa Slottet. Rygtet tilføjede, at han var bleven en indesluttet, mørk Menneſte-hader, der kun taalte de nødvendigste Personer i sin Nærhed

Aftenen før sin Død kaldte David Brod sin mangeaarige, trofaste Kammerat til sig.

„Du skal se, Feivelmann,“ sagde han mat, „hun kommer nok engang tilbage . . . ikke til ham, som bor paa Slottet, men til mig, for at jeg skal velsigne hende. Sig hende saa, at jeg har velsignet hende“

En Dag blev Feivelmann Vas, der foreløbigt havde overtaget David Brods Hverv i Synagogen, af en Opsynsmand kaldet ud paa Kirkegaarden, hvor der var Nogen, som ventede paa ham.

Han saa en fortklædt, tæt tilsløret Kvinde sidde stærkt grædende paa Forbederens Grav.

Ingen har nogensinde faaet at vide, hvad der blev talt mellem de To

Isabella Brodini straaede endnu i nogle Aar med pletfri Glans som Karfunkelen; saa forsvandt hun pludseligt

fra den Verden, der kun havde havt Beundring og Sejers-
kranse til hende. Siden den Tid er hun ligesom bortdød.

Kun vor Sanger Feivelmann synes at vide, hvor hun
for Djebliffet opholder sig.

I det Mindste slutter man sig hertil af den Omstæn-
dighed, at han endnu hvert Aar uddeler saa betydelige
Gaver til Menighedens Fattige, naar det er hans For-
gængers Dødsdag De milde Gaver kunne kun
komme fra David Brods Datter.

for the University of Cambridge and the University of Oxford
from the year 1500 to the year 1550. The first part of the
work is a history of the University of Cambridge from the year
1500 to the year 1550. The second part of the work is a
history of the University of Oxford from the year 1500 to the
year 1550. The third part of the work is a history of the
University of Cambridge from the year 1550 to the year 1600.
The fourth part of the work is a history of the University of
Oxford from the year 1550 to the year 1600. The fifth part
of the work is a history of the University of Cambridge from
the year 1600 to the year 1650. The sixth part of the work
is a history of the University of Oxford from the year 1600
to the year 1650. The seventh part of the work is a history
of the University of Cambridge from the year 1650 to the year
1700. The eighth part of the work is a history of the
University of Oxford from the year 1650 to the year 1700.
The ninth part of the work is a history of the University of
Cambridge from the year 1700 to the year 1750. The tenth
part of the work is a history of the University of Oxford from
the year 1700 to the year 1750. The eleventh part of the
work is a history of the University of Cambridge from the year
1750 to the year 1800. The twelfth part of the work is a
history of the University of Oxford from the year 1750 to the
year 1800. The thirteenth part of the work is a history of
the University of Cambridge from the year 1800 to the year
1850. The fourteenth part of the work is a history of the
University of Oxford from the year 1800 to the year 1850.
The fifteenth part of the work is a history of the University
of Cambridge from the year 1850 to the year 1900. The
sixteenth part of the work is a history of the University of
Oxford from the year 1850 to the year 1900. The seventeenth
part of the work is a history of the University of Cambridge
from the year 1900 to the year 1950. The eighteenth part of
the work is a history of the University of Oxford from the year
1900 to the year 1950. The nineteenth part of the work is a
history of the University of Cambridge from the year 1950 to
the year 2000. The twentieth part of the work is a history of
the University of Oxford from the year 1950 to the year 2000.

